

PORODNOST A PLODNOST

**za období
2011 až 2021**

Obyvatelstvo

Praha, 15. 12. 2022

Kód publikace: 130118-22

Č. j.: CSU – 017775 / 2022-61

Zpracoval: Odbor statistiky obyvatelstva

Ředitel odboru: Mgr. Robert Šanda

Kontaktní osoba: Mgr. Magdaléna Baštecká, e-mail: magdalena.bastecka@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 145
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 073
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 511
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 932, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Obsah

1. Úvod a metodologie	1
2. Počet a struktura narozených	3
3. Ukazatele plodnosti	29
4. Ukazatele kohortní plodnosti	35
5. Regionální porovnání	44
6. Mezinárodní porovnání	55
7. Závěr	63

Přílohy:

- Tab. 1 Živě narození podle státního občanství dítěte, 2011-2021
- Tab. 2 Živě narození podle státu narození matky, 2012-2021
- Tab. 3 Živě narození podle státu narození otce, 2012-2021
- Tab. 4 Míry plodnosti podle jednotek věku (na 1 000 žen), 2011-2021
- Tab. 5 Míry plodnosti svobodných žen podle věku (na 1 000 svobodných žen), 2011-2021
- Tab. 6 Míry plodnosti vdaných žen podle věku (na 1 000 vdaných žen), 2011-2021
- Tab. 7 Míry plodnosti podle pořadí narozených a věku žen (na 1 000 žen), 2011-2021
- Tab. 8 Porody podle četnosti, 2011-2021
- Tab. 9 Živě narození podle vzdělání otce, 2011-2021
- Tab. 10 Okresní charakteristiky plodnosti, 2011 a 2021
- Tab. 11 Úhrnná plodnost v mezinárodním srovnání, 2011-2020
- Tab. 12 Průměrný věk matky při porodu v mezinárodním srovnání, 2011-2020
- Tab. 13 Podíl živě narozených mimo manželství v mezinárodním srovnání (%), 2011-2020
- Mapa 1 Územní struktura k 1. 1. 2021

1. Úvod a metodologie

Předkládaná analýza porodnosti a plodnosti v České republice se věnuje vývoji těchto demografických procesů v letech 2011–2021. Navazuje na publikaci Porodnost a plodnost za období 2011–2015, která je dostupná zde: <https://www.czso.cz/csu/czso/porodnost-a-plodnost-2011-2015>, resp. se částečně časově překrývají, a zejména z důvodu využití dat ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011 a 2021 (dále jen SLDB 2011 a 2021) o kohortní plodnosti žen (včetně

Publikace obsahuje kromě kohortních ukazatelů plodnosti také informace o vývoji počtu narozených dětí podle různých sociodemografických charakteristik matek i otců, o trendech intenzitních ukazatelů plodnosti, a to včetně regionální úrovně a mezinárodního srovnání.

Údaje o narozených dětech ve formě a rozsahu „Hlášení o narození“ získává Český statistický úřad od matričních úřadů, kam jsou tyto formuláře předávány zdravotnickými zařízeními, kde došlo k porodu, nebo kde byla matka s dítětem po porodu ošetřena. Hlášení je povinné a podléhají mu všechny děti narozené na území ČR, bez ohledu na státní občanství rodičů. Do statistiky jsou pak zahrnovány děti, jejichž alespoň jeden z rodičů měl v době porodu registrovaný pobyt v ČR, tj., v případě občanů ČR trvalý pobyt, v případě cizinců trvalý pobyt, přechodný pobyt (občan EU), pobyt na základě víza nad 90 dnů, pobyt na základě povolení k dlouhodobému pobytu či šlo o osobu s přiznaným azylem. Dále jsou do statistiky zařazovány děti občana ČR s trvalým pobytem v ČR, které se narodily v zahraničí a které byly nahlášeny k zaregistrování v ČR.

V období, které tato publikace analyzuje, došlo ke změně definice živě a mrtvě narozeného dítěte. Definice platná do 31. 3. 2012 byla obsažena ve vyhlášce Ministerstva zdravotnictví ČSR č. 11/1988 Sb., o povinném hlášení ukončení těhotenství, úmrtí dítěte a úmrtí matky, provádějíci zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu. Vyhláška vymezovala pojmy následovně: Narozením živého dítěte se rozumí jeho úplné vypuzení nebo vynětí z těla matčina, jestliže dítě projevuje alespoň jednu ze známek života a má porodní hmotnost a) 500 g a vyšší anebo b) nižší než 500 g, přežije-li 24 hodin po porodu. Známkami života se rozumějí dech nebo akce srdeční nebo pulsace pupečnicku nebo aktivní pohyb svalstva, i když pupečník nebyl přerušen nebo placenta nebyla porozena. Narozením mrtvého dítěte se rozumí úplné vypuzení nebo vynětí z těla matčina, jestliže plod neprojevuje ani jednu ze známek života a má porodní hmotnost 1 000 g a vyšší.

K 1. 4. 2012 byla zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, tato vyhláška zrušena. V současné době je v české legislativě definice vitality narozeného dítěte uvedena, spolu se všemi případy potratu, v pokynech k vyplnění Listu o prohlídce zemřelého (ve vyhlášce č. 297/2012 Sb., o Listu o prohlídce zemřelého, ve znění pozdějších předpisů), a to pro potřeby vyplnění tohoto listu. Definice živě a mrtvě narozeného dítěte jsou rovněž uvedeny v legislativě EU – živě narozené dítě v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1260/2013 o evropské demografické statistice, mrtvě narozené dítě v nařízení Komise (EU) č. 328/2011, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1338/2008 o statistice Společenství v oblasti veřejného zdraví a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, pokud jde o statistiky příčin smrti, a to pro účely těchto nařízení. Pro rozlišení živě a mrtvě narozených dětí ČSÚ vychází z toho, co je uvedeno v položce vitalita na Hlášení o narození, dodržení definice se (stejně jako u ostatních hlášení demografických údajů), předpokládá. Dle pokynů k vyplnění Listu o prohlídce zemřelého (a definic v nařízeních) se za živě narozené dítě považuje takové, které projevuje známky života bez ohledu na jeho hmotnost nebo délku těhotenství. Za mrtvě narozené dítě je pak považováno takové, které nevykazuje žádné známky života a má porodní hmotnost 500 gramů a více, či bylo narozené po 22. dokončeném týdnu těhotenství, nebo bylo při porodu alespoň 25 cm dlouhé, a to od temene hlavy k patě.

K menší metodologické změně došlo od roku 2014 v případě vykazování pořadí narozených dětí, které se nově týká pouze živě narozených dětí a zahrnují se do něj pouze předchozí živě narozené děti ženě, nikoliv i mrtvě narozené, jako tomu bylo v předešlých letech.

Většina dat a vypočítaných ukazatelů v této analýze vychází z běžné evidence narozených. Výjimku tvoří kapitola 3, kde byla použita data ze SLDB 2011 a 2021 o počtu živě narozených dětí k rozhodnému okamžiku, který při sčítání uváděly ženy ve věku 15 let a více. Z uvedených informací bylo možné dopočítat ukazatel kohortní plodnosti, který udává průměrný počet živě narozených dětí, které se ženě daného věku/ročníku narození, národnosti, vzdělání atd. do doby konání sčítání, narodily. Pokud se jednalo o ženy ve věku za hranicí reprodukčního období, tak se už ukazatel nazývá konečnou plodností, protože udává konečný průměrný počet dětí, které se ženám narodil. Kohortní nebo konečná plodnost podávají informace o skutečném průměrném počtu dětí, jež se ženám narodily. Na rozdíl od ukazatele úhrnné plodnosti, který vychází z dat průběžné evidence a udává hypotetický průměrný počet živě narozených dětí při zachování intenzity plodnosti daného roku.

Sčítání lidu, domů a bytů 2021 poskytlo nejen nový cenný zdroj pro výpočet kohortní plodnosti, ale na jeho základě byl také stanoven nový výchozí početní stav obyvatel, na nějž bude navazovat demografická bilance v dalších deseti letech. Nasazení nového stavu vždy způsobí menší či větší zlom v časové řadě počtů obyvatel, přičemž na národní úrovni se obvykle jedná o snížení celkového počtu obyvatel. Hlavní příčinou je neúplná evidence vystěhování do zahraničí, a to jak občanů ČR, tak cizinců¹. Tento nižší početní stav obyvatelstva měl zásadní vliv také na intenzitní ukazatele plodnosti, protože oproti předchozím letům došlo k citelnému snížení jmenovatele (počet žen v reprodukčním věku), a tedy skokovému nárůstu ukazatelů.

¹ https://www.czso.cz/documents/10180/165603907/13007222_vysvetleni_k_poctu_obyvatel_v_obcich_po_scitani_2021.pdf/2c4195c9-f948-4a51-8370-4fbaf8e139a9?version=1.1

2. Počet a struktura narozených

2.1 Vývoj počtu narozených a vícečetné porody

Porodnost a plodnost zaznamenaly v devadesátých letech ve srovnání s obdobím před rokem 1989 výrazné změny. Ekonomická i sociální transformace společnosti se odrazila i ve změnách reprodukčního chování obyvatelstva.

V devadesátých letech nastalo ve vývoji počtu narozených několik historických mezníků. V roce 1994 došlo k největšímu snížení počtu živě narozených dětí oproti roku předešlému, pokles byl téměř 12procentní. V roce 1995 poprvé klesl roční počet živě narozených dětí pod 100 tisíc. V roce 1999 se živě narodilo dokonce méně než 90 tisíc dětí, což je historické minimum. Od roku 2001 však počty živě narozených dětí začaly opět pozvolna narůstat, v letech 2004–2005 již meziroční růst činil více než 4 %. Nárůst počtu narozených pokračoval až do roku 2008, a to ještě rychlejším tempem, poté se začal počet narozených postupně klesat.

V letech 2011 až 2021 se celkem živě narodilo 1 219 952 dětí. Pokles počtu živě narozených dětí započal již v roce 2009 a trval až do roku 2013, kdy se v rámci sledovaných 11 let narodil nejnižší počet živě narozených dětí (106 751). Vrcholu v počtu živě narozených dětí bylo dosaženo v roce 2017, kdy se živě narodilo 114 405 dětí, poté počet živě narozených dětí každý rok mírně klesal, a to až do roku 2020 (110 200) a v roce 2021 se oproti předchozímu roku živě narodilo o 1 593 dětí více, tj. 111 793.

Podobně se vyvíjela i hrubá míra porodnosti (počet živě narozených dětí na 1 000 obyvatel), která mezi lety 2011 a 2013 poklesla z 10,4 ‰ na 10,2 ‰, poté rostla až do roku 2017, kdy dosáhla 10,8 ‰. Následovaly tři roky meziročních poklesů a mezi roky 2020 a 2021 se hrubá míra porodnosti zvýšila z 10,3 ‰ na 10,6 ‰. Tento nárůst byl ovlivněn jednak již zmíněným nárůstem počtu živě narozených dětí, ale rovněž výrazným rozdílem (o více než 200 tisíc obyvatel) v počtu obyvatel, jenž byl zjištěn v rámci SLDB 2021 ve srovnání s demografickou bilancí (viz kapitola 1¹).

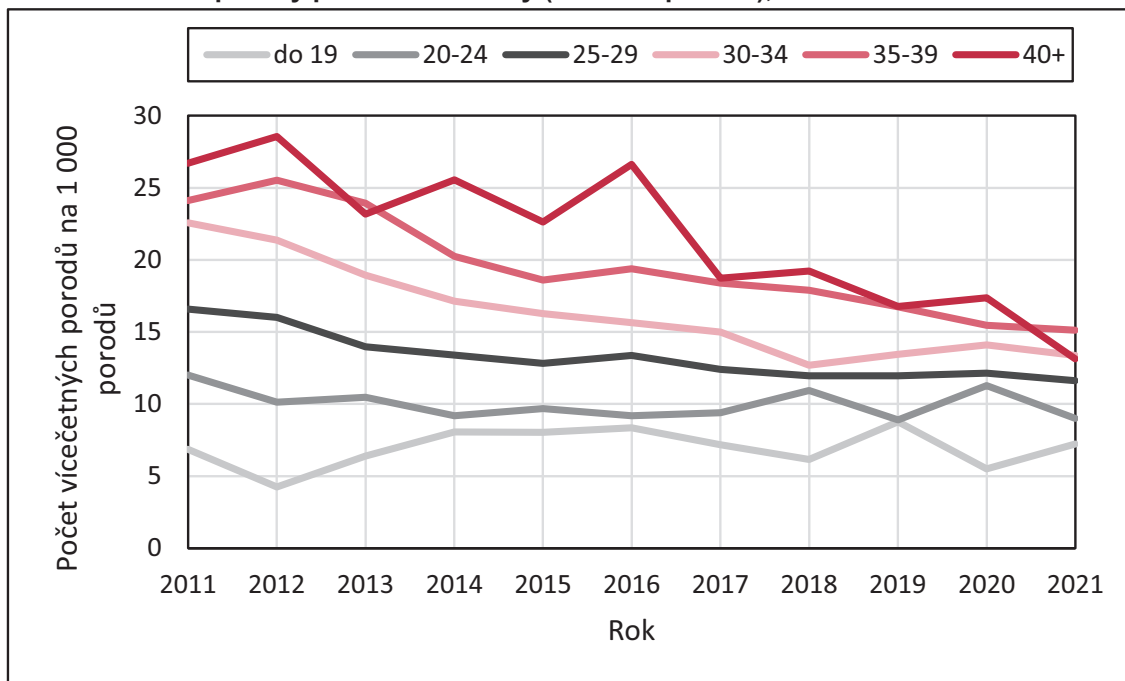
Poměr živě narozených chlapců a dívek je v čase stabilní, a i v letech 2011 až 2021 se pohyboval na úrovni 104 až 106 narozených chlapců na 100 narozených dívek.

V roce 2011 se mrtvě narodilo 317 dětí. Tato hodnota není s počty mrtvě narozených dětí v následujících letech srovnatelná z hlediska definice mrtvě narozeného dítěte, k jejíž změně došlo v roce 2012, kdy se snížila hranice pro rozlišení mrtvě narozeného dítěte od potrátu z 1 000 na 500 gramů (viz kapitola 1). V důsledku toho každoroční počet mrtvě narozených dětí v dalších letech mírně vzrostl. V letech 2012–2021 se mrtvě ročně narodilo 366 (v roce 2013) až 431 (v roce 2020) dětí. Míra mrtvorozenosti (počet mrtvě narozených z celkového počtu narozených dětí) v roce 2011 činila 2,9 ‰ a v letech 2012–2021 se pohybovala na úrovni 3,3 ‰ (v letech 2017 a 2018) až 3,9 ‰ (v roce 2020).

Zatímco do roku 2010 počet i podíl vícečetných porodů na celkovém počtu porodů rostl, od roku 2011 má klesající trend. V roce 2011 počet vícečetných porodů naposledy přesáhl 2 tisíce (tj. 1,9 % všech porodů), poté postupně klesal a v roce 2021 činil 1 398 porodů, což představovalo 1,3 % z celkového počtu porodů. Většinu vícečetných porodů tvoří porody dvojčat (přes 99 %), porodů trojčat bylo v letech 2011 až 2021 ročně 5–13, v roce 2018 se narodila jedna čtyřčata a v roce 2013 jedna paterčata. Za poklesem podílu vícečetných porodů může mimo jiné stát i legislativa², jež má motivovat páry k přenosu pouze jednoho embrya při umělém oplodnění.

¹https://www.czso.cz/documents/10180/165603907/13007222_vysvetleni_k_poctu_obyvatele_v_obcich_po_scitani_2021.pdf/2c4195c9-f948-4a51-8370-4fbaf8e139a9?version=1.1

² Od 1. 4. 2012 nabyla účinnosti novela zákona o veřejném zdravotním pojištění (č. 48/1997 Sb.), podle níž stát hradí čtyři cykly umělého oplodnění za předpokladu, že v prvních dvou cyklech došlo k přenosu jednoho embrya. V ostatních případech jsou hrazeny pouze tři cykly.

Graf 1 Vícečetné porody podle věku matky (na 1 000 porodů), 2011–2021

V roce 2011 rostl podíl vícečetných porodů s věkem matky, v průběhu následujících deseti let klesal podíl vícečetných porodů u starších matek, a tak došlo ke sblížení podílu vícečetných porodů napříč věkovými kategoriemi (viz. graf 1). V roce 2011 připadlo na 1 000 porodů žen ve věku do 19 let 6,9 porodů vícerčat, u žen ve věku 20–24 let to bylo 12,0 porodů vícerčat, ženy ve věku 25 až 29 let porodily vícerčata v 16,6 případech z 1 000, 30–34leté ženy pak ve 22,6 případech a ženy ve věku 35–39 let zaznamenaly 24,1 porodů vícerčat, zatímco 40leté a starší ženy 26,7 porodů vícerčat z 1 000 porodů. K největšímu poklesu počtu vícečetných porodů došlo mezi lety 2011 a 2021, a to o více než polovinu. V roce 2021 připadlo v této věkové skupině na 1 000 porodů 13,1 porodů vícerčat a poprvé u této věkové kategorie nebyl podíl vícečetných porodů nejvyšší (vyšší byl ve věkových kategoriích 30–34 let (13,4 porodů vícerčat na 1 000 porodů) a 35–39 let (15,1 vícečetných porodů na 1 000 porodů)).

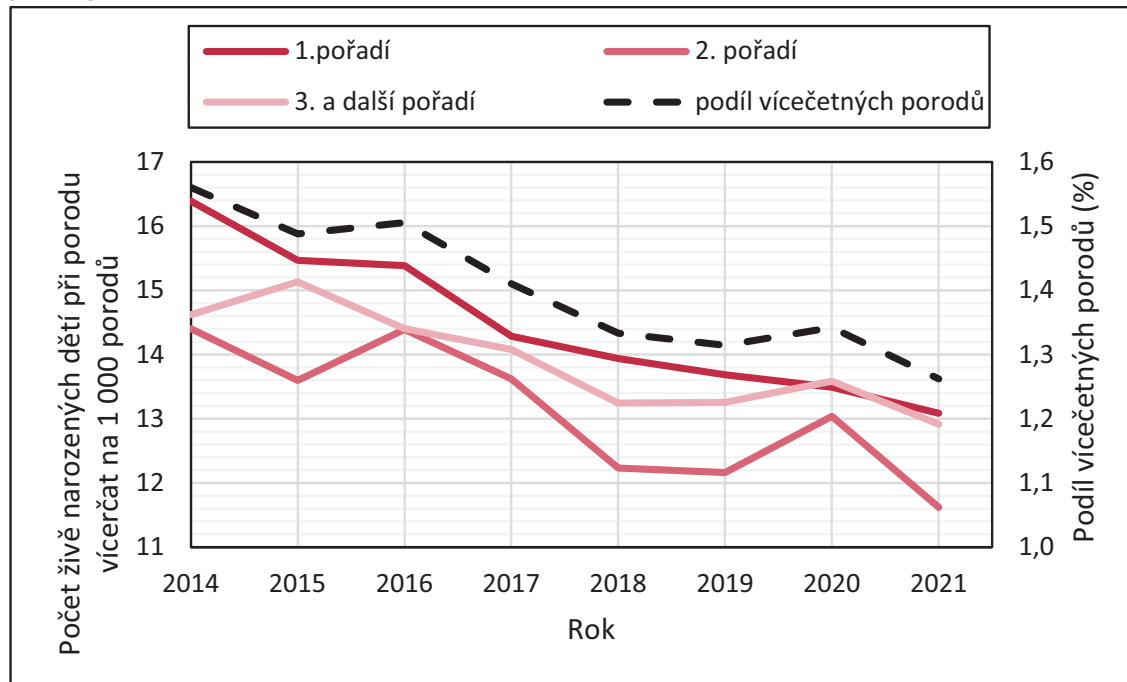
Před nástupem metod asistované reprodukce, jež souvisel se změnami v reprodukčním chování po roce 1989, zejména s odkládáním mateřství do vyššího věku, se vícerčata rodila častěji při vyšším pořadí porodu. Vzhledem k tomu, že metody asistované reprodukce využívají především ženy starší 30 let, které dosud dítě nemají, vzrůstalo v průběhu 90. let i počátku tisíciletí zastoupení vícerčat při prvním porodu. Ve srovnání s rokem 1993 vzrostl do roku 2005 podíl vícerčat při prvním porodu na trojnásobek, do roku 2010 se ještě mírně zvýšil, takže na 1 000 porodů prvního pořadí připadalo 25 porodů vícerčat, což bylo 3,4krát více než v roce 1993³. V letech 2011 a 2012 to bylo ještě 23 porodů vícerčat na 1 000 porodů prvního pořadí, v roce 2013 pak 19 porodů vícerčat na 1 000 porodů prvního pořadí. Z důvodu metodické změny ve vykazování pořadí narozených dětí, ke které došlo v roce 2014, není možné provést srovnání v dalších letech, resp. na vývoj lze uvažovat přibližně (viz dále).

Vykazování pořadí narozených dětí se nově týká pouze živě narozených dětí a zahrnují se do něj pouze předchozí živě narozené děti ženě, nikoliv i mrtvě narozené, jako tomu bylo v předešlých letech. Od roku 2014 tak lze srovnávat pouze živě narozené děti podle pořadí a fakt, zda se jednalo o jednočetný nebo vícečetný porod (viz. graf 2). Protože podíl vícečetných porodů v čase klesal, došlo k poklesu počtu živě narozených dětí při porodech vícerčat na počet porodů (při kterých se alespoň jedno dítě narodilo živě (tzn.

³ ČSÚ, 2011. Porodnost a plodnost – 2006 až 2010.

lze u něj určit pořadí narození)) ve všech pořadích, nejvyšší pokles byl však zaznamenán právě u narozených v prvním pořadí.

Graf 2 Podíl vícečetných porodů a počet živě narozených dětí při porodu vícčetat z 1 000 porodů podle pořadí narození, 2014–2021

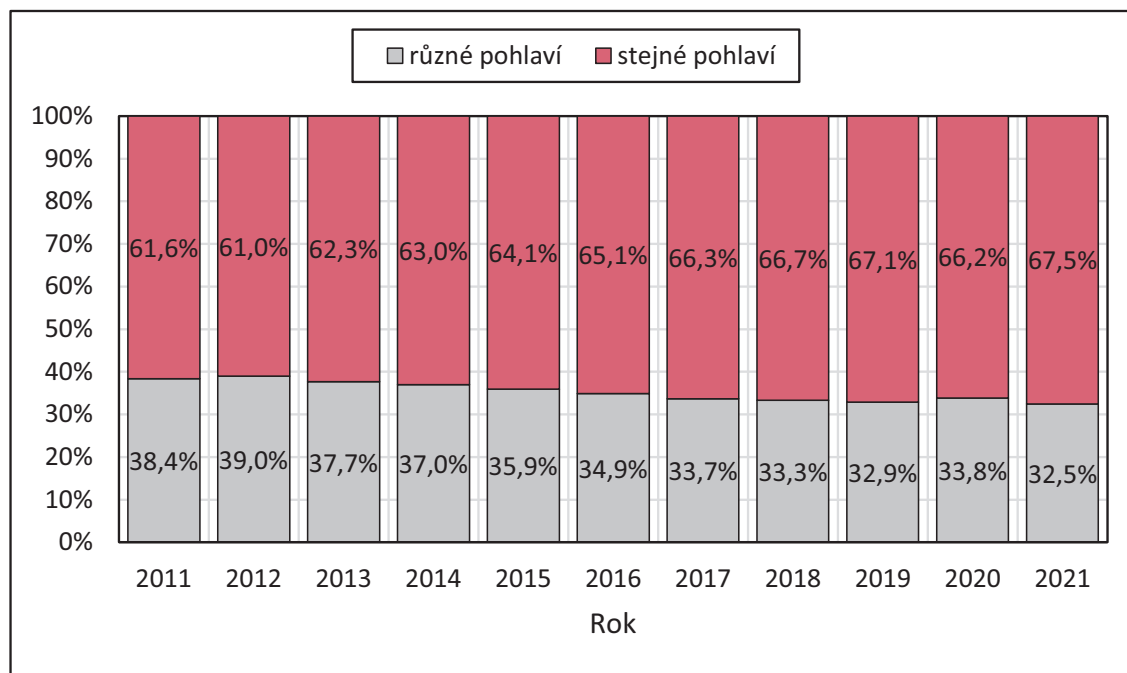

Z hlediska pohlaví mezi narozenými dvojčaty převažují dvojice stejného pohlaví. Zatímco do roku 1993 se dvojčat stejného pohlaví dlouhodobě rodily dvě třetiny, tento podíl se snižoval až do roku 2010, kdy se takovýchto dvojčat narodilo 58 %⁴. Od té doby má podíl dvojčat stejného pohlaví rostoucí charakter (výjimkou byly pouze dva mírné meziroční poklesy, a to mezi lety 2011 a 2012 a mezi roky 2019 a 2020) a v současné době je tento podíl opět na úrovni dvou třetin (viz. graf 3). Co se pohlaví týká, dvojčata stejného pohlaví jsou půl na půl chlapci a dívky, mírně více se z dvojčat narodilo chlapců, a to 50,4 % za celé období let 2011–2021. Dvojice dívek převládly nad dvojicemi chlapců v letech 2012–2014 a v roce 2017 (viz. graf 4).

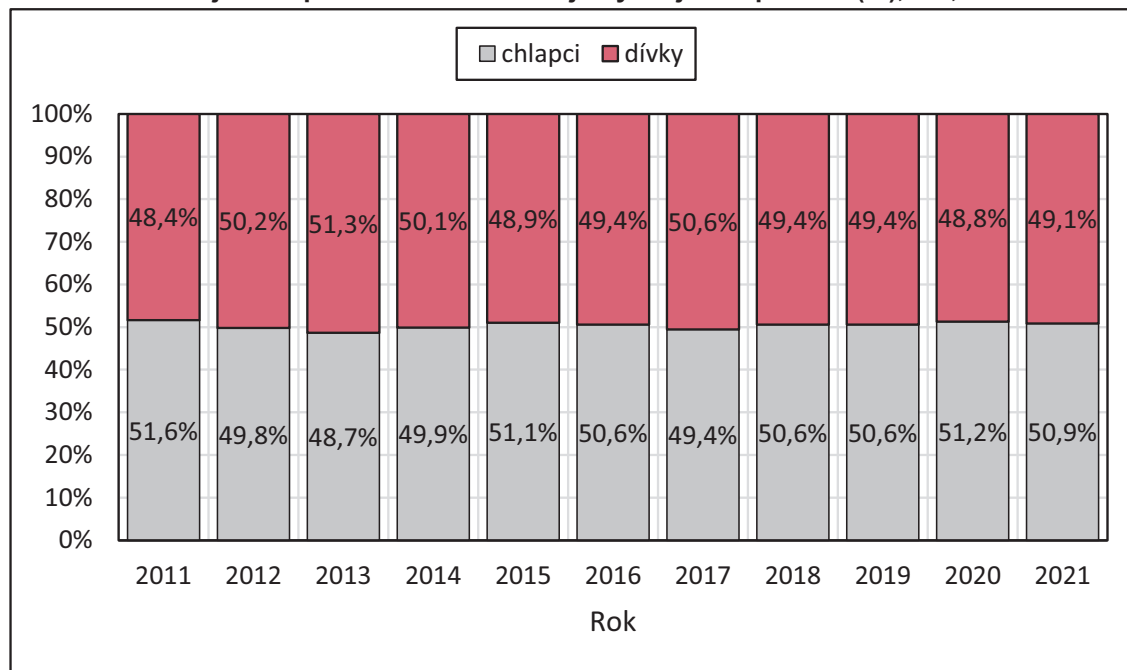
U trojčat a čtyřčat nelze vzhledem k jejich nízkému výskytu mezi narozenými žádnou zákonitost vysledovat.

⁴ ČSÚ, 2011. Porodnost a plodnost – 2006 až 2010.

Graf 3 Podíl dvojčat stejného, resp. odlišného pohlaví (%), ČR, 2011–2021

Graf 4 Podíl dvojic chlapců a dívek mezi dvojčaty stejného pohlaví (%), ČR, 2011–2021

2.2 Rodinný stav matky

Na vliv počtu a podílu živě narozených dětí podle rodinného stavu matky má vliv změna struktury žen podle rodinného stavu. Podíl svobodných žen v populaci vzrostl mezi lety 2011 a 2021 z 35,5 % na 38,4 %. Naopak podíl vdaných žen poklesl z 41,1 % na 37,5 %. Podíl rozvedených vzrostl z 11,6 % na 12,9 %, zatímco zastoupení ovdovělých se mírně snížilo, a to z 11,9 % na 11,2 % (viz. tab. 1).

U žen v reprodukčním věku (15–49 let) se podíl svobodných žen zvýšil z 43,4 % na 50,0 %, zatímco u vdaných žen došlo ke snížení jejich zastoupení, a to z 43,6 % na 39,3 %. Poklesly i podíly rozvedených (z 12,0 % v roce 2011 na 10,2 % v roce 2021) a ovdovělých (z 0,9 % na 0,6 %) žen (viz. tab. 1).

Tab. 1 Ženy podle rodinného stavu 2011 a 2021

Rodinný stav	Ženy celkem				Ženy ve věku 15–49 let			
	2011		2021		2011		2021	
	Abs.	Rel. (%)	Abs.	Rel. (%)	Abs.	Rel. (%)	Abs.	Rel. (%)
Svobodné	1 897 561	35,5	2 047 881	38,4	1 082 660	43,4	1 132 524	50,0
Vdané	2 196 652	41,1	1 997 689	37,5	1 088 585	43,6	890 381	39,3
Rozvedené	618 261	11,6	690 314	12,9	300 032	12,0	231 173	10,2
Ovdovělé	634 761	11,9	597 048	11,2	22 637	0,9	12 614	0,6
Celkem	5 347 235		5 332 932		2 493 914		2 266 692	

Zdroj: Demografická ročenka ČR – 2011 a 2021

Růst podílu dětí narozených mimo manželství je patrný od konce 80. let. Zatímco na počátku 90. let tvořily mimomanželsky narozené děti přibližně desetinu všech živě narozených, koncem 90. let se mimo manželství rodilo již každé páté dítě, v roce 2005 se uvedený podíl blížil třetině všech živě narozených dětí a v roce 2011 se už více než dvě pětiny (41,8 %) narozených dětí rodily ženám, které v době porodu nebyly vdané. Růst podílu dětí narozených mimo manželství pokračoval až do roku 2017, kdy dosáhl 49,0 %. V dalších 4 letech byl na úrovni 48,5 %, s výjimkou roku 2019, kdy byl o něco nižší, a to 48,2 %.

Tab. 2 Živě narození podle rodinného stavu matky, ČR, 2011–2021

Rodinný stav matky	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Absolutně											
Svobodná	38 666	40 581	41 655	44 985	46 887	48 807	50 379	49 956	49 137	48 799	49 950
Vdaná	63 252	61 488	58 751	58 593	57 788	57 930	58 314	58 698	58 138	56 792	57 590
Rozvedená	6 514	6 299	6 134	6 089	5 911	5 730	5 539	5 227	4 818	4 482	4 140
Ovdovělá	241	208	211	193	178	196	173	155	138	127	113
Relativně (%)											
Svobodná	35,6	37,4	39,0	40,9	42,3	43,3	44,0	43,8	43,8	44,3	44,7
Vdaná	58,2	56,6	55,0	53,3	52,2	51,4	51,0	51,5	51,8	51,5	51,5
Rozvedená	6,0	5,8	5,7	5,5	5,3	5,1	4,8	4,6	4,3	4,1	3,7
Ovdovělá	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1

Za nárůstem počtu narozených mimo manželství stojí především zvýšení počtu dětí narozených dosud neprovdaným ženám. V roce 1993 svobodné ženy porodily 11,3 tisíc dětí, v roce 2011 jich bylo již 38,7 tisíce. Počet dětí narozených těmto ženám se zvyšoval až do roku 2017, kdy dosáhl 50 379, což představovalo 44,0 % z celkového počtu živě narozených dětí. Absolutní počet dětí narozených svobodným ženám v dalších třech letech klesal, a v roce 2021 se zvýšil na 49 950 dětí. V letech 2018–2020 klesal i celkový počet živě narozených dětí, přičemž ke snížení jejich absolutního počtu došlo u všech kategorií matek podle rodinného stavu. Výjimkou byl meziroční růst živě narozených dětí vdaným ženám v roce 2018. Podíl živě narozených dětí svobodným ženám byl v letech 2018 a 2019 mírně nižší než v roce 2017 a činil 43,8 %. Od roku 2020 jejich zastoupení opět rostlo, pravděpodobně v souvislosti s protiepidemickými opatřeními, jež omezila uzavírání manželství (uskutečnilo se o téměř 9,5 tisíce sňatků méně než v roce 2019), a v roce 2021 dosáhl 44,7 %.

Počet dětí narozených rozvedeným ženám se také zvyšoval, a to až do roku 2008, kdy se rozvedeným ženám živě narodilo 7 617 dětí. Od roku 2009 počet dětí narozených rozvedeným ženám i jejich zastoupení na celkovém počtu živě narozených dětí postupně klesalo a v roce 2021 se rozvedeným ženám živě narodilo 4 140 dětí, což představovalo 3,7 % z celkového počtu živě narozených dětí.

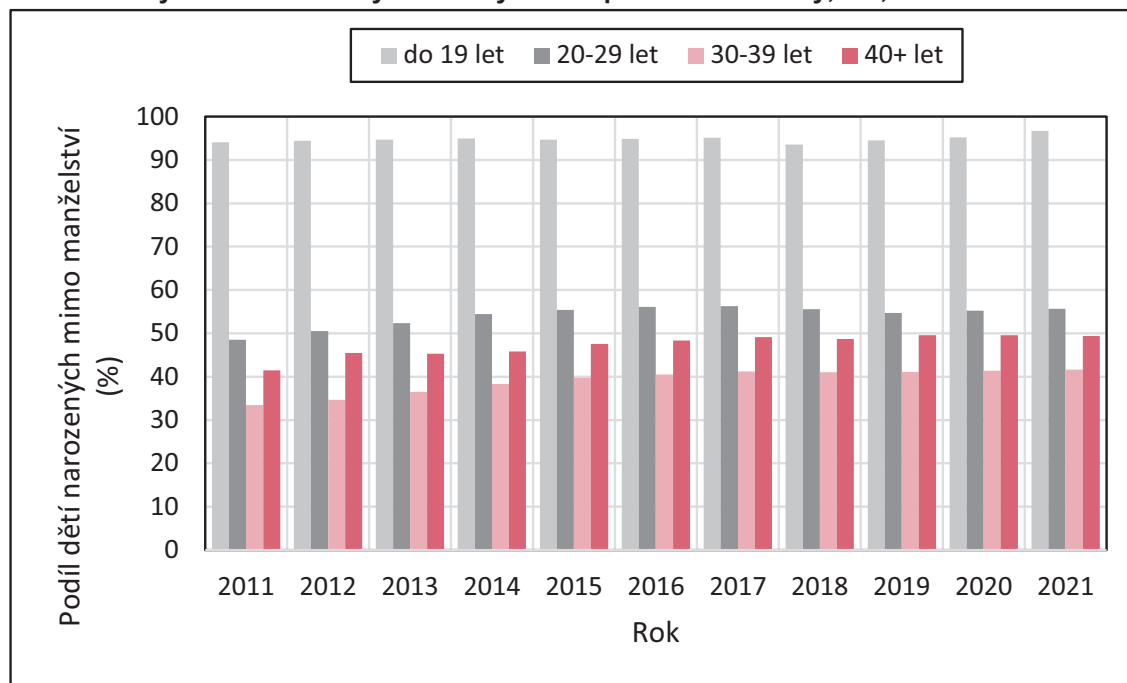
Naopak zastoupení dětí narozených vdaným matkám od počátku 90. let klesalo. Zatímco v roce 1993 se vdaným matkám narodilo ještě 87,3 % (absolutně 105 702 dětí) ze všech živě narozených dětí, v roce 2006 to byly dvě třetiny z nich (66,7 %, absolutně 70 572 dětí), v roce 2011 to bylo 58,2 % z celkového počtu živě narozených dětí. Pokles trval až do roku 2017, kdy se vdaným ženám narodilo 51,0 % z živě narozených dětí (absolutně 58 314 dětí). V dalších čtyřech letech byl na úrovni 51,5 %, respektive 51,8 % v roce 2019.

V roce 2020 se počet živě narozených dětí snížil oproti předchozímu roku o 2 031 dětí. Tento vývoj s největší měrou souvisel s poklesem počtu živě narozených dětí vdaným ženám, jež představoval více než dvě třetiny z celkového snížení počtu živě narozených dětí. Důvodem je nižší úroveň sňatečnosti, k níž došlo v důsledku protiepidemických opatření. V roce 2021 došlo k meziročnímu nárůstu počtu živě narozených dětí o 1 593 dětí, a přestože se zvýšil počet živě narozených dětí vdaným ženám⁵ (o 798 dětí), nejvyšší nárůst byl zaznamenán u svobodných žen, a to o 1 151 dětí.

Počet živě narozených dětí ovdovělým matkám byl vždy velmi nízký – mezi 0,1 % a 0,3 %. Mezi lety 2011 a 2021 poklesl z 241 na 113 dětí. Pokles byl kontinuální s výjimkou mírného meziročního nárůstu v letech 2011 a 2016.

Podíl živě narozených dětí mimo manželství se výrazně liší v závislosti na věku rodičky (viz. graf 5). Matkám do 19 let věku se v letech 2011–2021 rodilo mezi 94,1 % a 96,7 % dětí mimo manželství. Podíl mimomanželsky narozených dětí je u mladých matek tak vysoký, že u nich došlo mezi lety 2011 a 2021 k relativně nejnižšímu nárůstu. Ženám ve věku 20–29 let se děti rodily mimo manželství v 48,5 % až 56,1 % případů. Největší relativní nárůst podílu mimomanželsky narozených dětí byl v letech 2011 až 2021 zaznamenán u 30–34letých žen. Zatímco na počátku sledovaného období se jim mimo manželství rodila třetina dětí, od roku 2016 už to byly více než dvě pětiny z živě narozených dětí (narozených matkám v uvedeném věku). V roce 2021 bylo dosaženo zatím nejvyššího podílu mimomanželsky narozených dětí ženám této věkové skupiny, a to 41,6 %. Podíl dětí narozených mimo manželství 40letým a starším ženám se zvýšil z 41,5 % v roce 2011 na 49,4 % v roce 2021. Vrcholu bylo dosaženo o rok dříve, kdy podíl mimomanželsky narozených dětí činil 49,6 %.

Graf 5 Podíly mimomanželsky narozených dětí podle věku matky, ČR, 2011–2021

Podíl dětí narozených mimo manželství je různý v rámci jednotlivých pořadí. Nejvyšší podíl mimomanželsky narozených dětí lze pozorovat v celém sledovaném období u prvorozených dětí – v letech 2011–2021 se pohyboval v rozmezí 53,1 % až 58,6 %. Nejnižší byl podíl mimomanželsky narozených u dětí prvního pořadí v roce 2011, do roku 2017 rostl, následovaly dva roky mírného poklesu a v posledních dvou letech se podíl

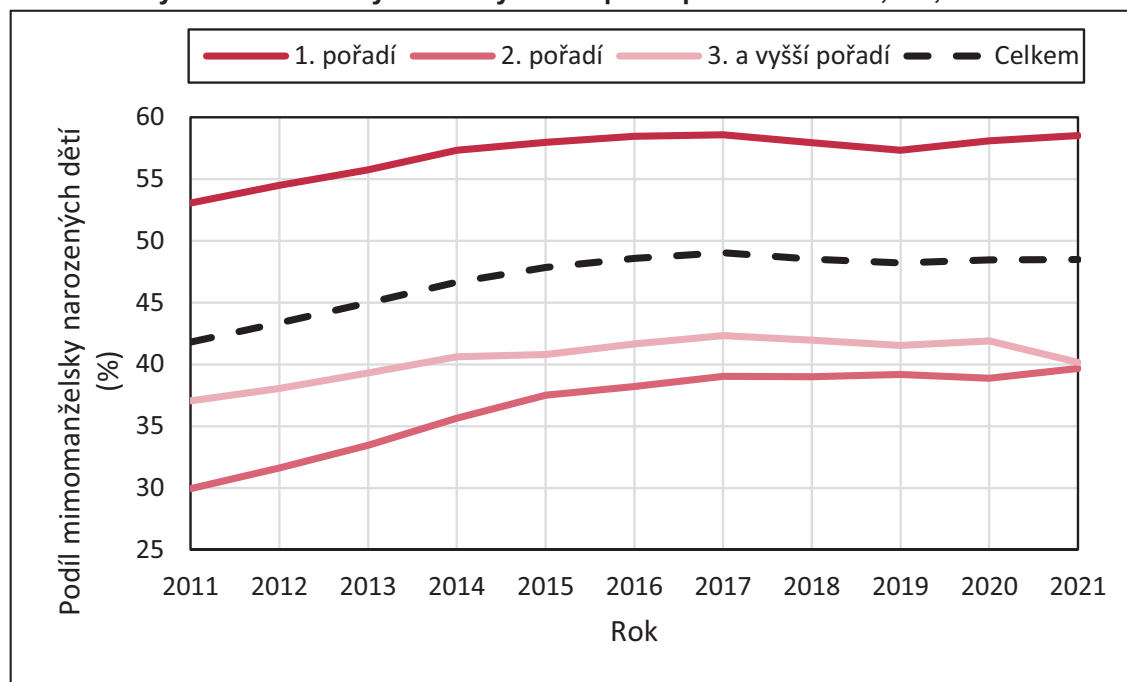
⁵ Počet sňatků se sice oproti roku 2020 zvýšil o 1 363 a činil tak 46 778, ale úroveň předchozích let zdaleka nedosáhl.

mimomanželsky narozených dětí u dětí prvního pořadí opět zvýšil, a to pravděpodobně také v důsledku protiepidemických opatření, která zejména v roce 2020 omezila uzavírání sňatků.

Děti narozené ve třetím a vyšším pořadí se rodily mimo manželství ve 37,0 % až 42,3 % případů. Podíl mimomanželsky narozených dětí mezi dětmi narozenými ve třetím a vyšším pořadí vzrostl mezi lety 2011 a 2021 relativně nejméně. Naopak nejvyšší nárůst podílu mimomanželsky narozených dětí byl zaznamenán u dětí narozených ve druhém pořadí – z 29,9 % v roce 2011 na 39,7 % v roce 2021. Podíly mimomanželsky narozených dětí druhého pořadí a třetího a vyššího pořadí se tak, zejména v posledním sledovaném roce, výrazně přiblížily (viz. graf 6).

Graf 6 Podíly mimomanželsky narozených dětí podle pořadí narození, ČR, 2011–2021

2.3 Pořadí narozených

Struktura narozených podle pořadí narození se v letech 2011 až 2021 příliš neměnila. Živě narození prvního pořadí tvořili 46,4 % až 48,1 % (viz. tab. 3). Živě narození druhého pořadí se podíleli na všech živě narozených z 36,6 %–39,0 % s nejnižším podílem v letech 2016 a 2017 a naopak nejvyšším v roce 2021, kdy u dětí druhého pořadí jako u jediných došlo k meziročnímu růstu. Oproti roku 2020, kdy se živě narodilo 41 432 dětí druhého pořadí, se počet dětí druhého pořadí zvýšil o 2 191 dětí. Tento nárůst vykompenzoval pokles počtu živě narozených dětí prvního pořadí (o 514 dětí) a dětí třetího a vyššího pořadí (o 84 dětí). Vliv na nárůst počtu druhorozených dětí v roce 2021 mohlo mít zvýšení rodičovského příspěvku k 1. 1. 2020 z 220 tisíc Kč na 300 tisíc Kč a podobně motivačně mohla působit rovněž novela zákona o státní sociální podpoře, která nabyla účinnosti 1. 7. 2021 a která změnila pravidla čerpání rodičovského příspěvku na další dítě. Nově rodiče, jimž se ještě před dočerpáním rodičovského příspěvku narodilo další dítě, o zbytek příspěvku nepřijdou, ale dostanou zbývající částku vyplacenou jednorázově. Podíl dětí narozených ve třetím a vyšším pořadí se pohyboval mezi 14,1 % a 15,1 %.

Tab. 3 Živě narození podle pořadí a legitimacy, 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Živě narození, absolutně											
Celkem	108 673	108 576	106 751	109 860	110 764	112 663	114 405	114 036	112 231	110 200	111 793
v 1. pořadí	50 989	51 476	51 092	52 106	53 223	54 918	55 726	54 755	53 647	52 414	51 900
v 2. pořadí	42 156	41 826	40 078	41 196	41 276	41 302	41 832	42 462	42 173	41 432	43 623
v 3. a dalším pořadí	15 528	15 274	15 581	16 558	16 265	16 443	16 847	16 819	16 411	16 354	16 270
Relativně (%)											
v 1. pořadí	46,9	47,4	47,9	47,4	48,1	48,7	48,7	48,0	47,8	47,6	46,4
v 2. pořadí	38,8	38,5	37,5	37,5	37,3	36,7	36,6	37,2	37,6	37,6	39,0
v 3. a dalším pořadí	14,3	14,1	14,6	15,1	14,7	14,6	14,7	14,7	14,6	14,8	14,6
Živě narození v manželství, absolutně											
Celkem	63 252	61 488	58 751	58 593	57 788	57 930	58 314	58 698	58 138	56 792	57 590
v 1. pořadí	23 937	23 420	22 619	22 243	22 364	22 811	23 090	23 032	22 890	21 964	21 531
v 2. pořadí	29 537	28 607	26 676	26 515	25 795	25 527	25 505	25 905	25 653	25 326	26 322
v 3. a dalším pořadí	9 778	9 461	9 456	9 835	9 629	9 592	9 719	9 761	9 595	9 502	9 737
Relativně (%)											
v 1. pořadí	37,8	38,1	38,5	38,0	38,7	39,4	39,6	39,2	39,4	38,7	37,4
v 2. pořadí	46,7	46,5	45,4	45,3	44,6	44,1	43,7	44,1	44,1	44,6	45,7
v 3. a dalším pořadí	15,5	15,4	16,1	16,8	16,7	16,6	16,7	16,6	16,5	16,7	16,9
Živě narození mimo manželství, absolutně											
Celkem	45 421	47 088	48 000	51 267	52 976	54 733	56 091	55 338	54 093	53 408	54 203
v 1. pořadí	27 052	28 056	28 473	29 863	30 859	32 107	32 636	31 723	30 757	30 450	30 369
v 2. pořadí	12 619	13 219	13 402	14 681	15 481	15 775	16 327	16 557	16 520	16 106	17 301
v 3. a dalším pořadí	5 750	5 813	6 125	6 723	6 636	6 851	7 128	7 058	6 816	6 852	6 533
Relativně (%)											
v 1. pořadí	59,6	59,6	59,3	58,2	58,3	58,7	58,2	57,3	56,9	57,0	56,0
v 2. pořadí	27,8	28,1	27,9	28,6	29,2	28,8	29,1	29,9	30,5	30,2	31,9
v 3. a dalším pořadí	12,7	12,3	12,8	13,1	12,5	12,5	12,7	12,8	12,6	12,8	12,1

U dětí narozených v manželství převažují děti druhého pořadí – jejich podíl se v letech 2011 až 2021 pohyboval v rozmezí 43,7 % až 46,7 %. Nejvyšší byl jejich podíl na počátku sledovaného období a klesal postupně až do roku 2017, od té doby se zastoupení druhorozených opět zvyšuje. Prvorození se na struktuře dětí narozených v manželství podíleli 37,4 %–39,6 %. Nejnižší podíl byl zaznamenán v roce 2021, naopak nejvyšší v letech 2016–2019. Děti narozené v manželství ve třetím a vyšším pořadí tvořily 15,4 % až 16,9 % ze všech živě narozených dětí v manželství (viz. tab. 3).

Nadpoloviční většinu dětí narozených mimo manželství tvoří děti prvního pořadí. V letech 2011 až 2021 se jejich podíl pohyboval mezi 56,0 % a 59,6 %. Duhorozených bylo 27,8 % až 31,9 % a dětí narozených ve třetím a vyšším pořadí 12,1 % až 13,1 % (viz. tab. 3).

2.3.1 Předmanželské koncepce

Předmanželské koncepce udávají podíl narozených dětí prvního pořadí počatých před sňatkem a narozených do 8 měsíců po sňatku z celkového počtu narozených v 1. pořadí v nynějším manželství. Svého vrcholu dosáhly předmanželské koncepce v polovině 80. let, kdy se pohybovaly na úrovni 56 %. Ještě v první polovině 90. let přesahovaly 50 % a dodnes mají klesající tendenci. Na počátku milénia byly předmanželských koncepcí ještě dvě pětiny, o deset let později to byla jedna čtvrtina a na této úrovni se držely dalších deset let. V posledních čtyřech letech je podíl narozených do 8 měsíců po svatbě o něco nižší, minima bylo dosaženo v roce 2020 – 20,2 %. Toto minimum bylo pravděpodobně důsledkem nižšího celkového počtu uzavřených sňatků v roce 2020, kdy bylo uzavřeno téměř o 9,5 tisíce sňatků méně než v předchozím roce a nejméně od roku 2014, a to v důsledku protiepidemických opatření.

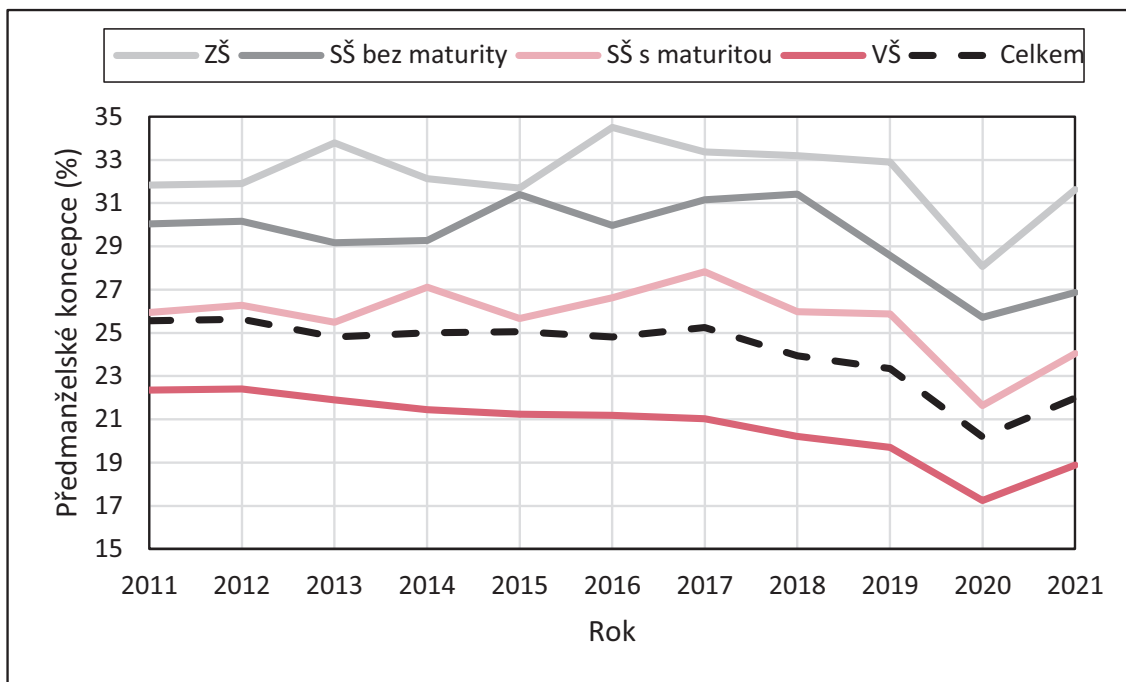
Předmanželské koncepce jsou častější u mladších věkových kategorií, zatímco u starších žen, počínaje věkem 25 let je jejich frekvence výrazně nižší (viz. tab. 4). A tak zatímco u žen do 19 let se v roce 2021 do 8 měsíců po svatbě narodily více než tři čtvrtiny dětí 1. pořadí, u žen ve věku 20 až 24 let to bylo 37,7 %, u žen starších 40 let to byla čtvrtina dětí. Nejmenší zastoupení předmanželských koncepcí bylo nejen v roce 2021, ale ve většině let v období 2011–2021, zaznamenáno ve věkové skupině 30–34letých matek. Pokles podílu předmanželských koncepcí se týkal všech věkových skupin s výjimkou té nejmladší. Nejvýraznější úbytek byl naopak zaznamenán u žen ve věku 45 let a starších.

Tab. 4 Předmanželské koncepce podle věku matky, 2011–2021

Věk	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
-19	68,8	69,3	73,9	72,7	62,0	68,9	81,4	74,1	75,2	78,8	76,8
20–24	41,6	42,1	41,8	42,6	44,5	43,0	44,1	41,1	40,1	36,7	37,7
25–29	23,7	24,3	23,5	23,9	23,9	24,0	24,2	23,6	23,1	19,5	22,3
30–34	22,2	22,0	21,5	21,4	20,7	20,7	21,0	19,2	19,2	16,8	18,3
35–39	25,3	24,7	24,3	24,2	26,1	24,2	25,3	24,8	23,2	20,0	21,0
40–44	32,1	28,5	25,9	28,7	25,5	26,1	30,0	28,8	26,1	23,3	25,7
45+	31,4	26,5	26,1	29,0	15,2	20,0	25,0	24,6	24,3	16,3	25,3
Celkem	25,6	25,6	24,8	25,0	25,0	24,8	25,3	23,9	23,3	20,2	22,0

Podíl dětí do 8 měsíců po svatbě se významně liší také podle nejvyššího dokončeného vzdělání matky (viz. graf 7). S rostoucí vzdělaností úrovní klesá podíl předmanželských koncepcí. Ženám se základním vzděláním se v letech 2011 až 2021 rodilo do 8 měsíců po svatbě 28,1 % (v roce 2020) až 34,5 % (v roce 2016) dětí prvního pořadí, ženám se středním vzděláním bez maturity 25,7 % (v roce 2020) až 31,4 % (v letech 2015 a 2018). Podíl předmanželských koncepcí u žen se středním vzděláním s maturitou se v letech 2011–2021 pohyboval mezi 21,6 % (v roce 2020) a 27,8 % (v roce 2017). V nejmenší míře se předmanželské koncepce vyskytují u žen s vysokoškolským vzděláním – minimum bylo jako u všech ostatních vzdělanostních kategorií zaznamenáno v roce 2020, a to 17,2 %, maxima bylo dosaženo v roce 2012, kdy se vysokoškolsky vzdělaným ženám do 8 měsíců po svatbě narodilo 22,4 % dětí.

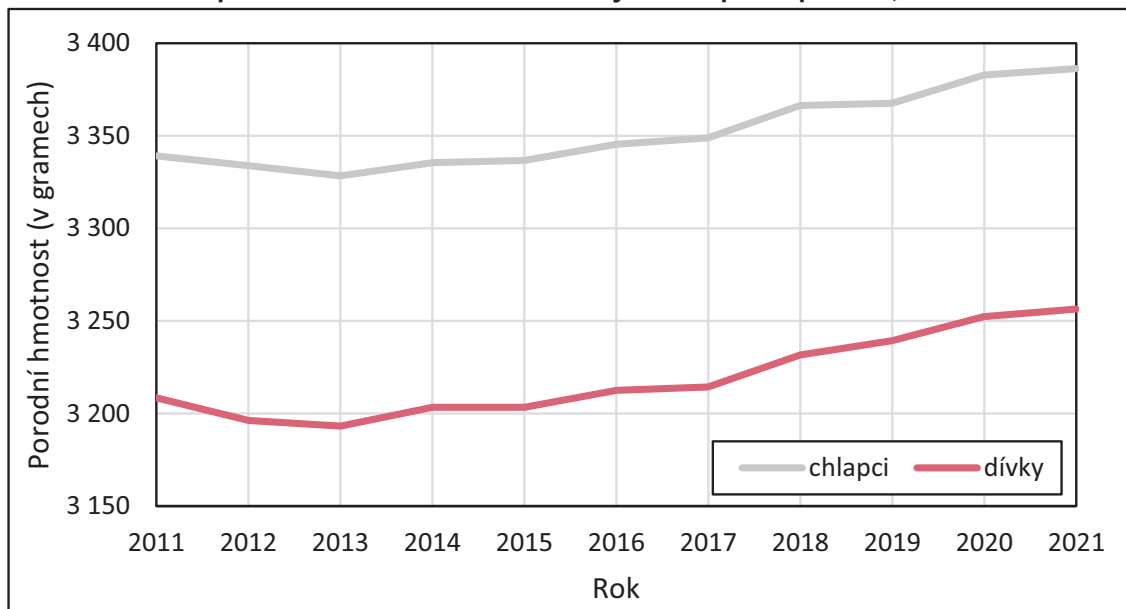
Graf 7 Předmanželské koncepce podle vzdělání matky, 2011–2021

2.4 Porodní hmotnost a délka těhotenství

V letech 2011–2013 průměrná porodní hmotnost živě narozených dětí meziročně mírně klesala a od roku 2014 každoročně meziročně rostla. Mezi lety 2011 a 2021 vzrostla průměrná hmotnost živě narozených dětí o 47 g z 3 275 g na 3 323 g. Nárůst průměrné hmotnosti zaznamenali jak chlapci, tak dívky (viz. tab. 5). Rozdíl v hmotnosti chlapců a dívek byl ve sledovaných letech stabilní, pohyboval se v rozmezí 128 g (v roce 2019) a 138 g (v roce 2012).

Graf 8 Průměrná porodní hmotnost živě narozených dětí podle pohlaví, 2011–2021

Tab. 5 Živě narození podle porodní hmotnosti, 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Méně než 1 000 gramů	450	463	440	418	453	494	505	441	383	381	375
1 000 - 2 499 gramů	7 810	8 201	8 121	8 025	8 013	7 991	7 989	7 410	7 149	6 809	6 666
2 500 - 2 999 gramů	19 256	19 551	19 310	19 457	19 533	19 459	19 881	19 211	18 769	17 802	17 844
3 000 - 3 499 gramů	41 917	41 899	41 174	42 361	42 755	43 799	44 102	43 908	42 972	42 058	42 674
3 500 - 3 999 gramů	30 482	29 667	28 835	29 891	30 000	31 144	31 834	32 647	32 273	32 265	33 042
4 000 - 4 499 gramů	7 533	7 370	7 073	7 302	7 523	7 767	8 016	8 159	8 253	8 416	8 565
4 500 a více gramů	848	871	816	858	864	976	896	964	920	1 031	975
Nezjištěno	377	554	982	1 548	1 623	1 033	1 182	1 296	1 512	1 438	1 652
Průměrná hmotnost (v gramech)											
Chlapci	3 275	3 267	3 262	3 271	3 272	3 281	3 283	3 300	3 305	3 319	3 323
Divky	3 339	3 334	3 328	3 335	3 337	3 345	3 349	3 366	3 368	3 383	3 386
	3 208	3 196	3 193	3 203	3 203	3 213	3 214	3 232	3 239	3 252	3 256
	% z živě narozených se zjištěnou porodní hmotností										
Méně než 1 000 gramů	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3
1 000 - 2 499 gramů	7,2	7,6	7,6	7,3	7,2	7,1	7,0	6,5	6,4	6,2	6,0
2 500 - 2 999 gramů	17,7	18,0	18,1	17,7	17,6	17,3	17,4	16,8	16,7	16,2	16,0
3 000 - 3 499 gramů	38,6	38,6	38,6	38,6	38,6	38,9	38,5	38,5	38,3	38,2	38,2
3 500 - 3 999 gramů	28,0	27,3	27,0	27,2	27,1	27,6	27,8	28,6	28,8	29,3	29,6
4 000 - 4 499 gramů	6,9	6,8	6,6	6,6	6,8	6,9	7,0	7,2	7,4	7,6	7,7
4 500 a více gramů	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9
Nezjištěno	0,3	0,5	0,9	1,4	1,5	0,9	1,0	1,1	1,3	1,3	1,5

Struktura živě narozených dětí podle intervalů porodní hmotnosti se v průběhu let výrazně neměnila. Nejčastěji se děti rodily s hmotností 3 000–3 499 gramů, a to téměř dvě pětiny živě narozených dětí (se zjištěnou porodní hmotností), následují děti o váze 3 500–3 999 gramů (27,0 % (v roce 2013) až 29,6 % (v roce 2021)) a 2 500–2 999 gramů (16,0 % v roce 2021 až 18,0 % v roce 2012). Podíl novorozenců vážících 4 000 gramů a více se v letech 2011 až 2013 snížil (ze 7,7 % na 7,4 %), od roku 2014 do 2020 vzrostl ze 7,4 % na 8,6 %, v roce 2021 došlo k mírnému meziročnímu poklesu na 8,5 %. Naopak zastoupení dětí s nízkou porodní hmotností pod 2 500 gramů se v letech 2011–2013 zvýšilo, a to ze 7,6 % na 8,0 % a od té doby kontinuálně klesalo a v roce 2021 dosáhlo 6,3 %. Výrazně se zvýšil podíl dětí s nezjištěnou porodní hmotností, zatímco v roce 2011 bylo dětí s nezjištěnou porodní hmotností 377 (tj. 0,3 %), o 11 let později to bylo 1 652 dětí, což z celkového počtu živě narozených představovalo 1,5 % (viz. tab. 5).

Porodní hmotnost úzce souvisí s délkou trvání těhotenství. Nejčastěji se děti rodily ve 41. týdnu těhotenství (tj. přesná délka těhotenství 40 týdnů + 0 dní až 40 týdnů + 6 dní, tzn. 40 dokončených týdnů těhotenství), a to téměř třetina z živě narozených dětí v celém sledovaném desetiletí (viz. tab. 6). Zhruba čtvrtina dětí se narodila ve 40. týdnu těhotenství (39 dokončených týdnů), kolem 16 % ve 42. týdnu (41 dokončených týdnů) a přibližně 14 % ve 39. týdnu (38 dokončených týdnů).

Tab. 6 Podíly živě narozených dětí podle délky trvání těhotenství (%), 2011–2021*

Dokončený týden	Délka trvání (dokončené týdny a dny)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Méně než 37	do 36+6	8,0	8,3	8,4	7,8	7,5	7,5	7,3	6,9	6,9	6,7	6,6
37	37+0 až 37+6	5,8	6,1	5,9	5,7	5,6	5,7	5,7	5,6	5,6	5,4	5,7
38	38+0 až 38+6	13,4	14,3	14,1	13,4	13,6	13,7	13,6	13,5	13,5	13,3	13,7
39	39+0 až 39+6	23,8	24,4	24,7	24,5	24,7	24,8	25,1	25,0	25,4	25,6	26,2
40	40+0 až 40+6	30,6	30,0	29,6	29,8	29,9	29,5	29,3	30,0	29,9	30,1	29,1
41	41+0 až 41+6	16,0	14,8	14,9	15,7	15,7	15,9	16,3	16,1	16,2	16,3	16,3
42+	42+0 a déle	2,3	2,2	2,4	3,1	3,1	2,9	2,7	2,8	2,5	2,6	2,4

Pozn.: *Pouze z živě narozených se zjištěnou délkou trvání těhotenství.

Předčasný porod je definován jako narození dítěte před 37. dokončeným týdnem těhotenství (tzn. do 36 týdnů a 6 dnů)⁷. Počet i podíl předčasně narozených dětí se v průběhu posledních 11 let snížil, absolutně poklesl z 8 641 živě narozených v roce 2011 na 7 192 v roce 2021 (tj. o 1 449 dětí), relativně došlo ve sledovaném období k poklesu z 8,0 % na 6,6 % (tzn. o 1,4 p. b.). Důvody předčasného porodu mohou být různé. Mezi ty známé patří například vícečetné těhotenství, infekce těhotné ženy, diabetes, vysoký krevní tlak, užívání návykových látek nebo kouření. Z hlediska věku mají vyšší riziko předčasného porodu velmi mladé ženy nebo naopak ty starší, věk hraje roli zvláště u prvoroďek⁸.

Byly to právě nejmladší ženy, u nichž byl podíl předčasných porodů v letech 2011–2021 nejvyšší. Výjimkou byly roky 2011–2012 a 2014, kdy byl tento podíl nejvyšší u žen 40letých a starších. Zatímco u nejstarších žen došlo k největšímu relativnímu poklesu podílu předčasných porodů (z 11,7 % v roce 2011 na 8,8 % v roce 2021), u žen nejmladších se tento podíl příliš neměnil, pohyboval se od 9,7 % v roce 2017 do 11,7 % v roce 2013 (viz. tab. 7).

⁷ Dle definice Světové zdravotnické organizace viz: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/preterm-birth>.

⁸ Tisková zpráva ÚZIS ze dne 25. 8. 2020 viz: <https://www.uzis.cz/index.php?pg=aktuality&aid=8425>.

Tab. 7 Podíly předčasně* narozených dětí podle věku rodičky, 2011–2021

Věk	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
-19	10,1 %	10,7 %	11,7 %	10,2 %	10,6 %	10,6 %	9,7 %	10,4 %	10,4 %	10,2 %	9,9 %
20–24	7,8 %	8,3 %	8,6 %	7,8 %	7,9 %	8,0 %	8,3 %	7,5 %	7,4 %	7,4 %	7,1 %
25–29	7,8 %	7,9 %	7,7 %	7,4 %	7,0 %	7,4 %	6,9 %	6,6 %	6,6 %	6,1 %	6,2 %
30–34	7,7 %	7,9 %	8,0 %	7,3 %	7,3 %	6,9 %	6,8 %	6,6 %	6,2 %	6,4 %	6,1 %
35–39	8,3 %	8,9 %	9,3 %	8,4 %	7,8 %	7,8 %	7,9 %	7,1 %	7,6 %	7,1 %	7,2 %
40+	11,7 %	10,9 %	10,5 %	10,8 %	9,5 %	10,0 %	8,0 %	8,5 %	8,6 %	8,5 %	8,8 %

Pozn.: * Za předčasně narozené je považováno dítě narozené před dokončeným 37. týdnem těhotenství. Pouze z živě narozených se zjištěnou délkou trvání těhotenství.

Průměrná porodní hmotnost předčasně narozených dětí se v letech 2011 až 2021 pohybovala mezi 2 204 g v roce 2017 a 2 275 g v roce 2021. S délkou těhotenství roste i porodní hmotnost dítěte (viz. tab. 8). Zatímco děti narozené ve 38. týdnu těhotenství (37 dokončených týdnů) mají v průměru porodní hmotnost kolem 2 900 g, ve 39. týdnu (38 dokončených týdnů) průměrná porodní hmotnost překračuje 3 100 g, ve 40. týdnu (39 dokončených týdnů) 3 300 g, ve 41. týdnu (40 dokončených týdnů) už porodní hmotnost šplhává k 3 500 g a děti narozené ve 42. týdnu (41 dokončených týdnů) a později tuto hranici v průměru překračují.

Tab. 8 Průměrná porodní hmotnost (v gramech) živě narozených dětí podle délky trvání těhotenství, 2011–2021

Dokončený týden	Délka trvání (dokončené týdny a dny)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
do 37	do 36+6	2 264	2 251	2 272	2 256	2 215	2 231	2 204	2 251	2 249	2 272	2 275
37	37+0 až 37+6	2 907	2 915	2 911	2 897	2 904	2 905	2 903	2 895	2 896	2 896	2 912
38	38+0 až 38+6	3 148	3 151	3 144	3 138	3 137	3 148	3 136	3 154	3 155	3 169	3 173
39	39+0 až 39+6	3 327	3 327	3 320	3 319	3 318	3 326	3 327	3 340	3 344	3 352	3 361
40	40+0 až 40+6	3 456	3 455	3 450	3 446	3 449	3 464	3 468	3 473	3 481	3 494	3 502
41	41+0 až 41+6	3 559	3 561	3 554	3 555	3 554	3 569	3 576	3 586	3 595	3 605	3 605
42+	42+0 a déle	3 579	3 613	3 580	3 594	3 595	3 603	3 614	3 616	3 628	3 619	3 627

Pozn.: Živě narození se zjištěnou délkou trvání těhotenství a zjištěnou porodní hmotností.

Je-li porod vícečetný, tzn. narodí-li se dvojčata, trojčata atd., je větší pravděpodobnost, že se narodí tzv. předčasně, tj. do 37. týdne těhotenství (viz. tab. 9). Vícčata se v letech 2011–2021 narodila předčasně v 54,9 % (v roce 2018) až v 58,9 % (v roce 2013) případů, zatímco dětí narozených předčasně z jednočetných těhotenství bylo 5,4 % (v letech 2020 a 2021) až 6,6 % (v roce 2013). Od toho se samozřejmě odvíjí i průměrná hmotnost – zatímco průměrná hmotnost živě narozených dětí při jednočetných porodech byla 3 318 gramů v letech 2011–2021, vícčata se rodila v průměru o více než kilo lehčí (2 282 gramů), přičemž děti narozené z dvojčat vážily v průměru 2 288 gramů a děti z trojčat 1 485 gramů.

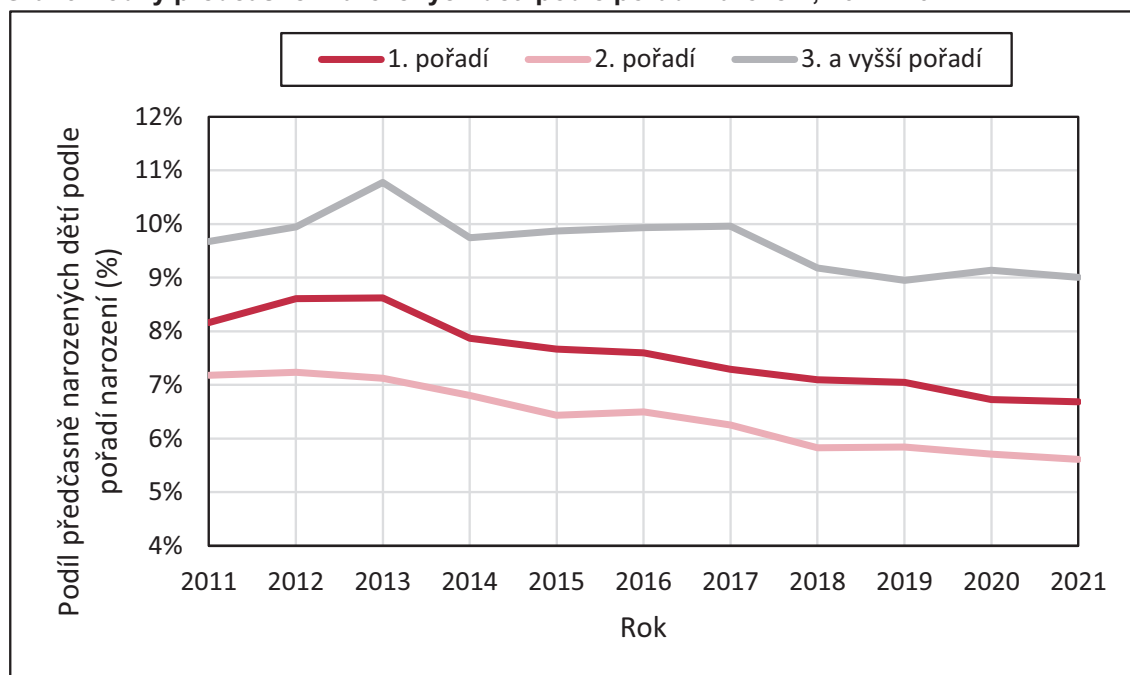
Rozdíly je možné sledovat také podle pořadí narozených (viz. graf 9 a tab. 10). Předčasně se nejčastěji rodily děti narozené ve třetím a vyšším pořadí, a to téměř desetina z nich. U nich zároveň došlo k nejmenšímu poklesu podílu předčasně narozených mezi lety 2011 až 2021, a to o 0,7 p. b. (z 9,7 % v roce 2011 na 9,0 % v roce 2021). Naopak nejnižší podíl předčasně narozených dětí byl zaznamenán mezi druhorozenými, u nichž nastal mezi lety 2011 a 2021 nejvyšší pokles, a to o 1,6 p. b. (z 7,2 % v roce 2011 na 5,6 % v roce 2021).

Tab. 9 Podíly předčasně* narozených dětí a průměrná porodní hmotnost (v gramech) živě narozených dětí podle četnosti porodu, 2011–2021

Četnost porodu	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Podíly předčasně narozených dětí (%)										
Jednočetné	6,0	6,4	6,6	6,2	6,0	6,1	5,9	5,6	5,6	5,4	5,4
Vícečetné	58,3	57,6	58,9	56,7	56,8	55,8	55,9	54,9	55,0	55,3	55,3
	Průměrná porodní hmotnost (v gramech)										
Jednočetné	3 314	3 304	3 298	3 303	3 303	3 312	3 313	3 327	3 332	3 346	3 348
Vícečetné	2 296	2 276	2 243	2 275	2 255	2 269	2 250	2 300	2 294	2 316	2 324

Pozn.: * Za předčasně narozené je považováno dítě narozené před dokončeným 37. týdnem těhotenství. Pouze z živě narozených se zjištěnou délkou trvání těhotenství. Živě narození se zjištěnou délkou trvání těhotenství a zjištěnou porodní hmotností.

Graf 9 Podíly předčasně* narozených dětí podle pořadí narození, 2011–2021

Pozn.: * Za předčasně narozené je považováno dítě narozené před dokončeným 37. týdnem těhotenství. Pouze z živě narozených se zjištěnou délkou trvání těhotenství.

Průměrná hmotnost podle pořadí se příliš neliší – děti narozené ve druhém pořadí měly v průběhu let 2011 až 2021 nejvyšší porodní hmotnost, s odstupem necelých 100 gramů následovaly děti třetího či vyššího pořadí a s nejnižší porodní hmotností se rodily děti prvního pořadí (viz. tab. 10).

Tab. 10 Průměrná porodní hmotnost (v gramech) živě narozených dětí podle pořadí narození, 2011–2021

Pořadí narození	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1. pořadí	3 228	3 218	3 215	3 222	3 227	3 235	3 241	3 254	3 263	3 276	3 275
2. pořadí	3 339	3 330	3 333	3 338	3 337	3 347	3 347	3 368	3 368	3 385	3 387
3. pořadí a vyšší	3 258	3 256	3 238	3 260	3 252	3 265	3 264	3 283	3 282	3 290	3 304

2.5 Vzdělání matky

Na rozložení narozených podle vzdělání matky má vliv vývoj struktury žen podle nejvyššího dokončeného vzdělání. Podle výsledků sčítání lidu, domů a bytů 2011 a 2021 došlo k poklesu podílu

žen ve věku 15–49 let se základním vzděláním (vč. neukončeného) z 14,9 % na 13,6 % a se středním vzděláním bez maturity z 23,7 % na 18,8 %. Snížil se také podíl žen se středním vzděláním s maturitou a vyšším odborným vzděláním, a to z 40,3 % na 37,2 %. Podíl žen s vysokoškolským vzděláním naopak vzrostl, a to z 15,1 % na 25,0 %.

Tab. 11 Živě narození podle vzdělání matky, 2011–2021

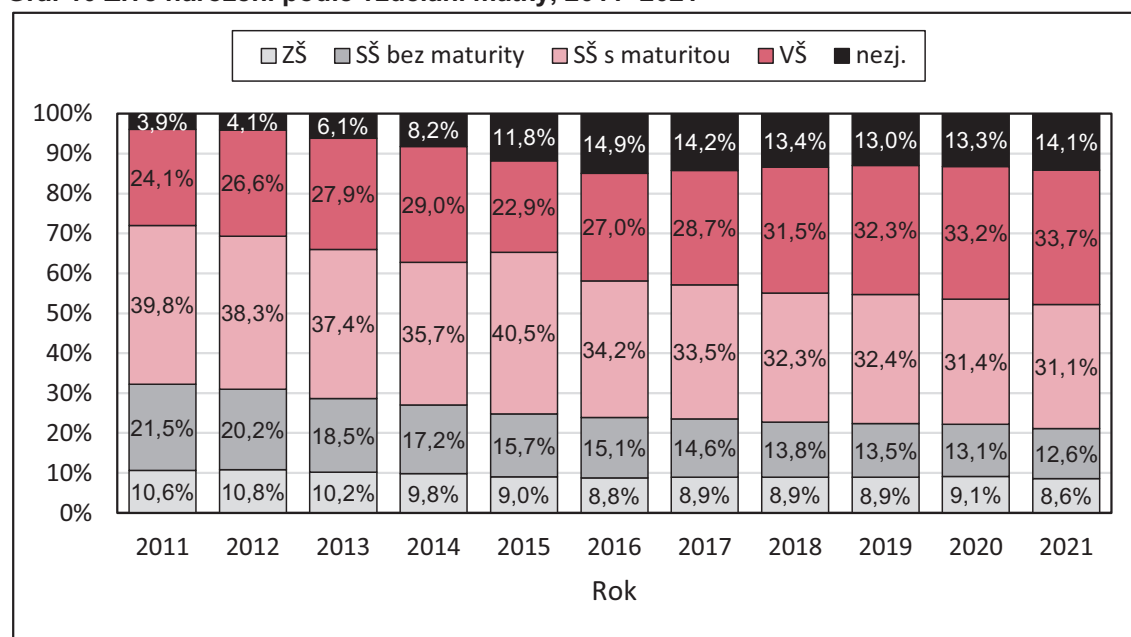
Rok	Živě narození celkem	Vzdělání matky				
		ZŠ	SŠ bez maturity	SŠ s maturitou	VŠ	Nezjištěno
2011	108 673	11 571	23 400	43 278	26 163	4 261
2012	108 576	11 739	21 927	41 578	28 888	4 444
2013	106 751	10 845	19 714	39 908	29 760	6 524
2014	109 860	10 756	18 948	39 268	31 873	9 015
2015	110 764	10 004	17 445	44 877	25 409	13 029
2016	112 663	9 893	17 050	38 478	30 434	16 808
2017	114 405	10 225	16 736	38 339	32 871	16 234
2018	114 036	10 193	15 695	36 874	35 943	15 331
2019	112 231	9 979	15 120	36 309	36 265	14 558
2020	110 200	10 004	14 468	34 576	36 547	14 605
2021	111 793	9 571	14 032	34 742	37 681	15 767

Pozn. Od roku 2015 je kategorie vyšší odborné vzdělání samostatná, pro srovnatelnost zahrnuta do kategorie středního vzdělání s maturitou.

Nejvíce živě narozených dětí se rodilo matkám se středním vzděláním s maturitou, a to až do roku 2019. V letech 2020 a 2021 se nejvyšší počet dětí narodil ženám s vysokoškolským vzděláním (viz. tab. 11). U těchto dvou kategorií došlo ke zlomu v roce 2015, který byl pravděpodobně způsobem rozšířením vzdělanostní kategorií na hlášení o narození o vyšší odborné vzdělání, respektive s praxí zařazování žen s tímto nejvyšším dokončeným vzděláním do stávajících kategorií v předchozích letech. Od roku 2015 počet dětí narozených ženám se středním vzděláním s maturitou klesal, zatímco počet dětí narozených vysokoškolačkám rostl.

Počet dětí narozených ženám se středním vzděláním bez maturity měl v letech 2011 až 2021 klesající trend. Zatímco v roce 2011 se ženám se středním vzděláním bez maturity narodilo 23 400 dětí (21,5 % z celkového počtu živě narozených dětí), v roce 2021 to bylo 14 032 dětí, což představovalo 12,6 % z živě narozených dětí.

Graf 10 Živě narození podle vzdělání matky, 2011–2021

Nejméně dětí se rodilo ženám se základním či nižším vzděláním, a to 9 571 (8,6 % z živě narozených dětí v roce 2021) až 11 739 (10,8 % z živě narozených dětí v roce 2012).

Od roku 2007 není nejvyšší ukončené vzdělání ženy povinně vyplňovanou položkou na hlášení o narození dítěte – v tomto roce se narodilo 170 dětí, u nichž nebylo nejvyšší dokončené vzdělání uvedeno a od té doby se počet živě narozených dětí s nezjištěnou úrovní vzdělání matky zvyšoval až do roku 2016, kdy dosáhl 16 808, což představovalo 14,9 % z celkového počtu živě narozených dětí. Poté podíl dětí s nezjištěným nejvyšším ukončeným vzděláním matky tři roky mírně klesal a poslední dva roky je opět na vzestupu. V roce 2021 se živě narodilo 15 767 dětí (tj. 14,1 %), u nichž nebyla známá úroveň vzdělání matky. U dětí narozených v prvním pořadí chyběla tato informace častěji než u dětí vyššího pořadí.

Reprodukční chování žen různých vzdělanostních skupin se značně odlišuje, což se projevilo mimo jiné v podílu dětí narozených mimo manželství. Nejnižší podíl dětí narozených mimo manželství se rodí vysokoškolačkám, v současné době téměř třetina, středoškolačkám s maturitou se mimo manželství rodí polovina dětí, středoškolačkám bez maturity téměř dvě třetiny dětí a ženám se základním (či nižším) vzděláním čtyři pětiny dětí (viz. tab. 12). Nárůst dětí narozených mimo manželství byl zaznamenán ve všech vzdělanostních skupinách, nejvýraznější byl nárůst u vysokoškolaček, u nichž došlo k nárůstu z 23,2 % v roce 2011 na 32,6 % v roce 2021. Středoškolačky s maturitou porodily v roce 2011 mimo manželství 37,6 % dětí, v roce 2021 to už byla více než polovina dětí (51,2 %). Podíl dětí narozených mimo manželství ženám se středním vzděláním bez maturity činil v roce 2011 53,4 % a postupně se zvyšoval až do roku 2018, kdy dosáhl 65,9 %, v dalších třech letech byl tento podíl mezi 65,4–65,7 %. Podíl dětí narozených mimo manželství ženám se základním a nižším vzděláním se v letech 2011–2021 pohyboval mezi 76,3 % (v roce 2011) a 81,2 % (v roce 2014).

Tab. 12 Podíl dětí narozených mimo manželství podle vzdělání matky (%), 2011–2021

Vzdělání/Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ZŠ	76,3	76,9	78,9	81,2	80,5	80,7	80,9	80,2	80,1	80,2	79,9
SŠ bez maturity	53,4	55,9	59,7	62,3	63,8	65,3	65,7	65,9	65,4	65,7	65,4
SŠ s maturitou	37,6	39,9	42,2	44,8	44,5	47,7	49,3	49,9	50,1	50,2	51,2
VŠ	23,2	25,3	26,4	28,6	29,1	30,6	31,2	31,2	31,0	32,1	32,6

2.6 Státní občanství dětí a země narození matky

Státní občanství dítěte se na statistickém hlášení nesleduje přímo, ale je odvozeno od občanství rodičů. Cizí státní občanství se udává pouze u dětí, u kterých ani jeden z rodičů neměl v době narození dítěte státní občanství ČR. Od roku 1995⁹, kdy se v České republice živě narodilo 667 dětí s cizím státním občanstvím (tj. 0,7 % z živě narozených dětí), každoročně děti s cizím státním občanstvím přibývalo, s výjimkou let 2010 a 2011. V roce 2005 to bylo 1,5 tisíce dětí (1,5 % z celkového počtu živě narozených dětí). V následujících čtyřech letech se počet dětí narozených cizincům zvyšoval a v roce 2009 již bylo mezi narozenými dětmi 3,1 tisíce (2,6 % z živě narozených) s jiným než českým státním občanstvím. Následovaly dva roky, kdy došlo k mírnému poklesu na 2 959 v roce 2011, od té doby počet dětí s cizím státním občanstvím rostl a v roce 2021 poprvé překročil 5 tisíc (5 075, tj. 4,5 % z celkového počtu živě narozených dětí).

Trojice nejpočetněji zastoupených státní občanství byla v letech 2011–2021 stejná – tvořila ji státní občanství Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu. Jejich pořadí se však v průběhu sledovaných let měnilo.

⁹ Státní občanství narozených je sledováno od roku 1995, kdy ve zpracování dat nahradilo národnost. Od roku 2001 jsou do demografické statistiky zahrnuti nejen cizinci s trvalým pobytem, ale i cizinci s některým z typů dlouhodobého pobytu na našem území.

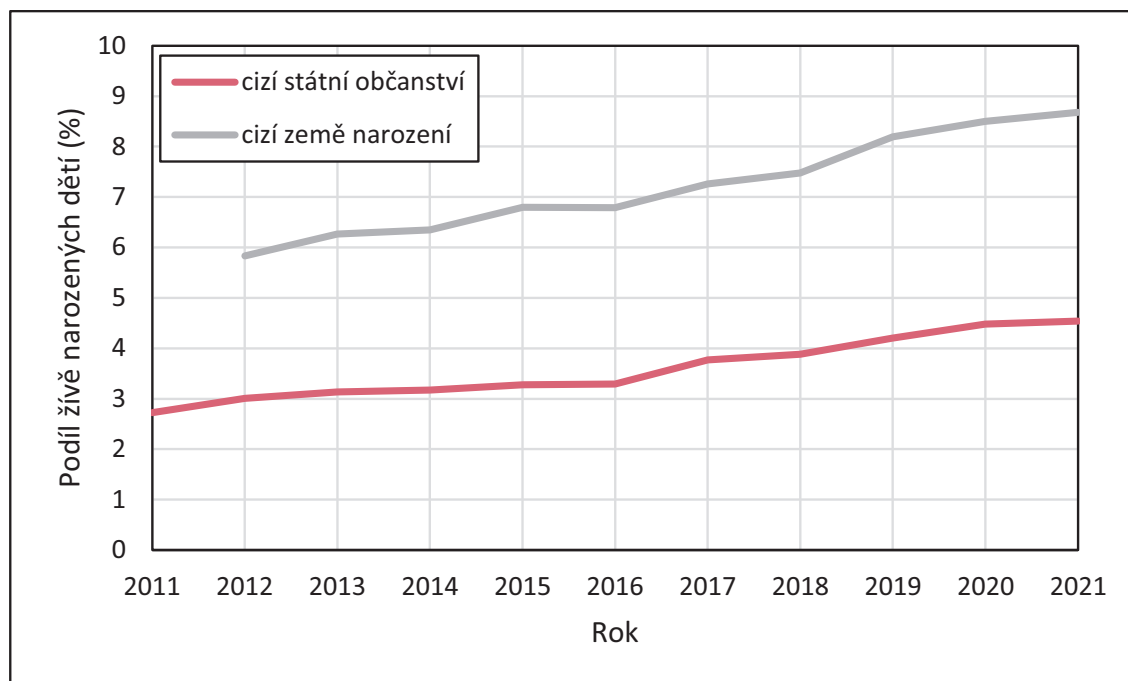
Děti s vietnamským státním občanstvím byly dlouhodobě (od počátku milénia) nejpočetnější skupinou dětí s cizím státním občanstvím, a to až do roku 2016, kdy jejich počet překonaly děti s ukrajinským státním občanstvím, které se do té doby pravidelně objevovaly na druhém místě. Od roku 2017 jsou děti s vietnamským státním občanstvím až na třetím místě, na němž do té doby figurovaly děti se státním občanstvím Slovenska. V letech 2017 až 2019 byly nejpočetnější skupinou dětí se slovenským státním občanstvím¹⁰, následované dětmi s ukrajinským a vietnamským státním občanstvím. V letech 2020 a 2021 představovaly děti se státním občanstvím Ukrajiny největší skupinu dětí s cizím státním občanstvím, na druhém místě se umístily děti se státním občanstvím Slovenska a třetí největší skupinou byly děti s vietnamským státním občanstvím. Na čtvrtém místě se pravidelně objevovaly děti se státním občanstvím Ruska (v letech 2000 a 2001 dokonce překonaly děti se slovenským státním občanstvím a tvořily třetí nejpočetnější skupinu dětí s cizím státním občanstvím). Pátou příčku v posledních 11 letech nejčastěji obsazovaly děti se státním občanstvím Mongolska.

Tab. 13 Živě narození podle státního občanství*, 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Živě narození s cizím státním občanstvím	2 959	3 270	3 345	3 482	3 631	3 709	4 313	4 425	4 717	4 940	5 075
- podíl na úhrnu (%)	2,7	3,0	3,1	3,2	3,3	3,3	3,8	3,9	4,2	4,5	4,5
z toho státní občanství:											
Ukrajina	730	737	781	846	917	931	957	981	1 103	1 238	1 382
Slovensko	413	389	459	530	509	583	1 018	1 082	1 121	1 137	1 118
Vietnam	893	1 104	965	996	1 041	912	931	868	897	856	762
Rusko	191	225	225	204	234	266	289	254	270	277	290
Mongolsko	121	123	178	146	110	121	126	139	196	228	236

Pozn. * Výběr a řazení občanství podle četnosti v roce 2021.

Graf 11 Podíl živě narozených dětí s cizím státním občanstvím a cizím státem narození matky*, 2011–2021

Pozn. * Data o státu narození matky jsou dostupná až od roku 2012.

¹⁰ Výrazně vyšší počty narozených dětí slovenského státního občanství (následně i celkové počty narozených s cizím státním občanstvím) od roku 2017 jsou z velké části důsledkem zavedení kontroly adresy pobytu s využitím administrativních datových zdrojů.

Od roku 2012 byla na hlášení o narození zařazena také položka na zemi narození matky i otce. V roce 2012 se živě narodilo 6 336 dětí, jejichž matka se narodila v jiné zemi než v České republice, což představovalo 5,8 % z celkového počtu živě narozených dětí. Do roku 2021 jejich počet každoročně rostl a v roce 2021 dosáhl počet živě narozených dětí, jejichž matka se narodila mimo ČR 9 706 (8,7 % z živě narozených dětí).

Nejčastější zemí narození matky bylo Slovensko – podíl dětí s matkou Slovenkou se v letech 2012–2021 pohyboval mezi 35,9 % (v roce 2021) a 40,2 % (v roce 2017). Druhou nejčastější zemí narození matek živě narozených dětí byla Ukrajina, a to s výjimkou roku 2012, kdy to byl Vietnam, který v ostatních letech (2013–2021) byl třetí nejčastější zemí narození matek. Na čtvrtém místě bylo Rusko a na pátém v letech 2012, 2013, 2019¹¹–2021 Mongolsko, v letech 2014, 2015 a 2017–2019 Polsko a v roce 2016 Moldavsko.

Tab. 14 Živě narození podle země narození matky*, 2012–2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Živě narození s cizí zemí narození matky	6 336	6 693	6 975	7 530	7 645	8 304	8 530	9 200	9 364	9 706
- podíl na úhrnu (%)	5,8	6,3	6,3	6,8	6,8	7,3	7,5	8,2	8,5	8,7
z toho země narození:										
Slovensko	2 384	2 541	2 624	2 894	2 972	3 340	3 367	3 651	3 507	3 483
Ukrajina	1 070	1 170	1 245	1 360	1 399	1 479	1 541	1 769	1 898	2 132
Vietnam	1 179	1 046	1 065	1 117	1 011	1 058	1 003	1 066	1 029	936
Rusko	340	347	377	437	448	477	530	490	525	584
Mongolsko	135	198	158	121	137	132	154	217	256	255

Pozn. * Výběr a řazení země narození podle četností v roce 2021. Data o státu narození matky jsou dostupná až od roku 2012.

2.7 Charakteristiky otců narozených dětí

Z pochopitelných důvodů je při analýzách porodnosti a plodnosti pozornost věnována jednak charakteristikám dětí samotných a jednak charakteristikám jejich matek, jež jsou vždy známé. Údaje o otci jsou u dětí narozených v manželství na hlášení o narození uvedené vždy, zatímco u dětí narozených mimo manželství tomu tak není. V roce 2021 údaje o otci nebyly uvedeny¹² u 7 285 dětí, což představovalo 6,5 % z celkového počtu živě narozených dětí, resp. 13,4 % z dětí narozených mimo manželství. V roce 2011 tyto podíly činily 9,2 % z celkového počtu živě narozených dětí, respektive 21,9 % z narozených mimo manželství. Zastoupení dětí s neuvedenými údaji o otci (z celkového počtu živě narozených dětí i z počtu živě narozených dětí mimo manželství) ve sledovaných letech postupně klesalo, s výjimkou roku 2020, kdy se podíly živě narozených dětí s neuvedenými údaji o otci meziročně zvýšily (viz. tab. 15).

Tab. 15 Živě narození s neuvedenými údaji o otci, 2011–2021

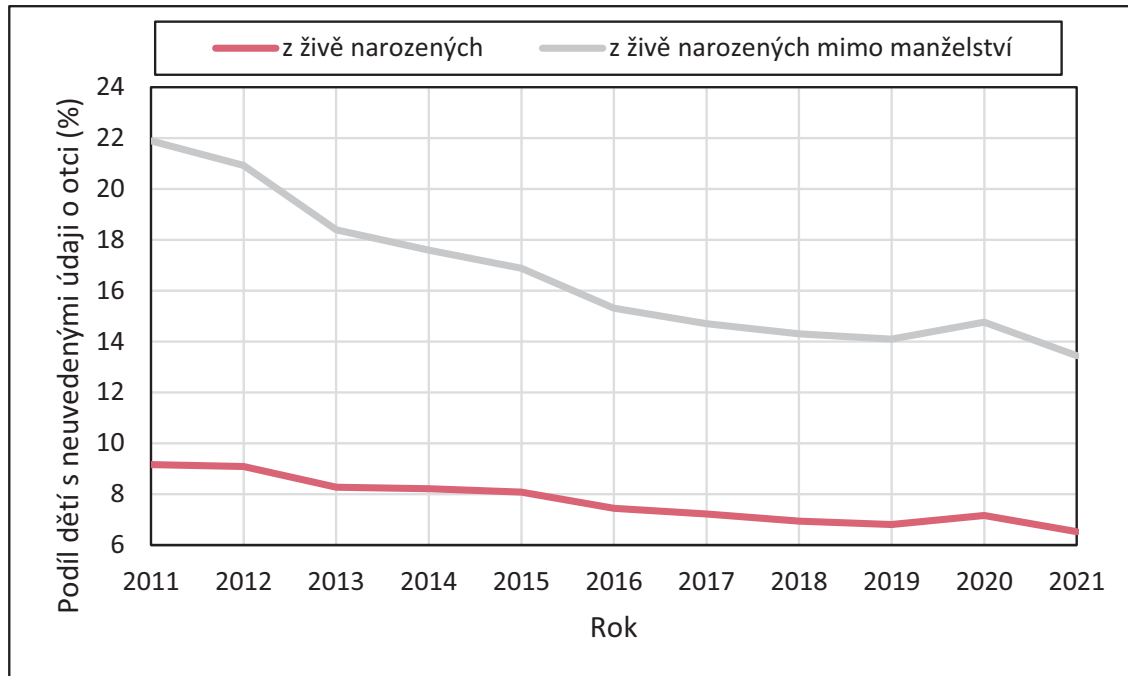
Rok	Živě narození			Podíl dětí s neuvedenými údaji o otci (%)	
	Celkem	Mimo manželství	S neuvedenými údaji o otci	Z celkového počtu živě narozených	Z počtu živě narozených mimo manželství
2011	108 673	45 421	9 945	9,2	21,9
2012	108 576	47 088	9 857	9,1	20,9
2013	106 751	48 000	8 825	8,3	18,4
2014	109 860	51 267	9 019	8,2	17,6
2015	110 764	52 976	8 944	8,1	16,9
2016	112 663	54 733	8 376	7,4	15,3
2017	114 405	56 091	8 248	7,2	14,7
2018	114 036	55 338	7 916	6,9	14,3
2019	112 231	54 093	7 625	6,8	14,1
2020	110 200	53 408	7 883	7,2	14,8
2021	111 793	54 203	7 285	6,5	13,4

¹¹ V roce 2019 se živě narodilo 217 dětí shodně matkám narozeným v Mongolsku a Polsku.

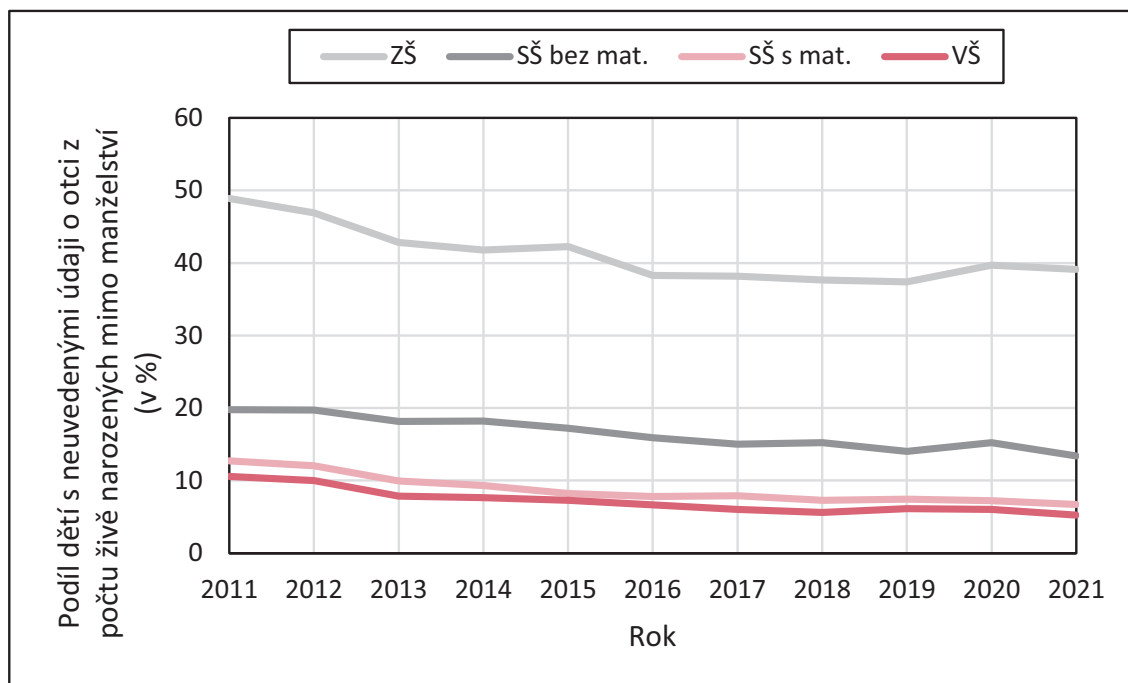
¹² Uvedené statistiky vychází z údajů v době vyplnění Hlášení o narození, dodatečně uznaná otcovství nejsou ČSÚ hlášena.

Podíl (ne)uvedených údajů o otci dítěte je ovlivněn zejména nejvyšším dokončeným vzděláním ženy a věkem rodičky. V roce 2021 chyběla informace o otci dítěte u 39,1 % dětí narozených nevdaným matkám se základním nebo nižším vzděláním. Výše tohoto podílu klesá s rostoucí úrovní vzdělání matek a u vysokoškolsky vzdělaných žen činila pouze 5,3 % (viz. graf 13).

Graf 12 Živě narození s neuvedenými údaji o otci, 2011–2021

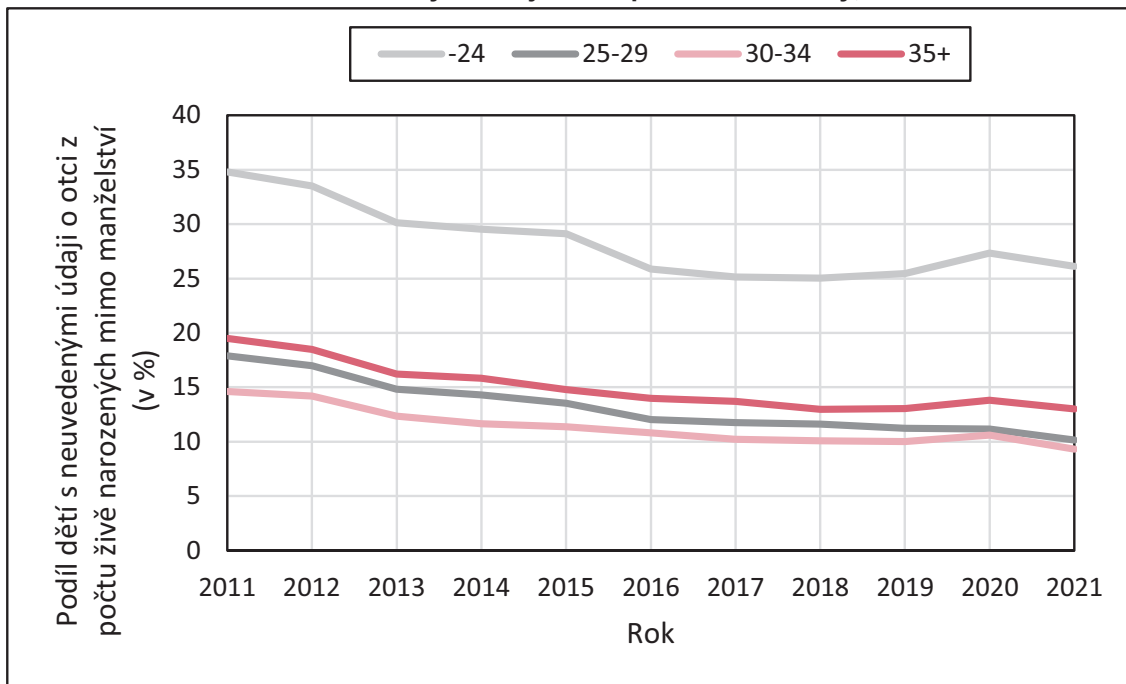

Graf 13 Živě narození s neuvedenými údaji o otci podle nejvyššího dokončeného vzdělání matky, 2011–2021

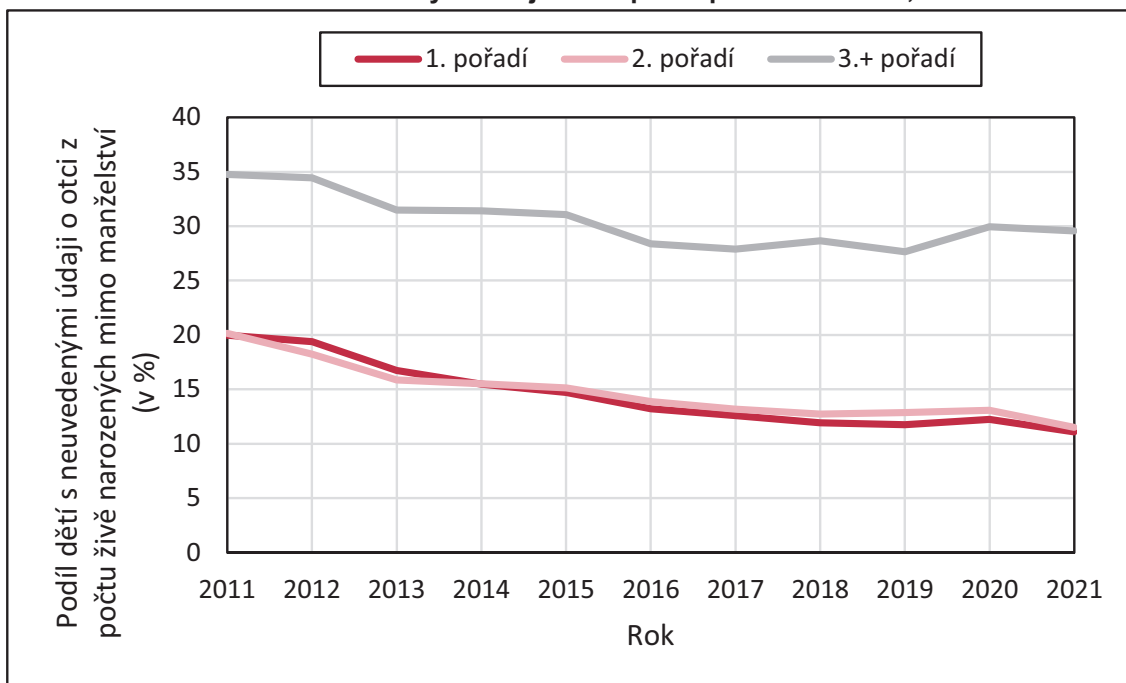
Podle věku jsou nejvyšší podíly nevyplněných údajů o otci evidovány u nejmladších matek (do 19 let), v jejichž případě informace o otci dítěte nebyla v roce 2021 uvedena u jedné poloviny živě narozených dětí mimo manželství. Naopak nejnižší byl tento podíl u rodiček ve věku 25 až 34 let, a to kolem jedné desetiny (9,3 % u 30–34letých a 10,2 % u 25–29letých).

Graf 14 Živě narození s neúplnými údaji o otci podle věku matky, 2011–2021

Z hlediska pořadí narození se v případě dětí prvního a druhého pořadí uvádějí údaje o otci častěji než u dětí vyššího pořadí – nevyplněné informace o otci byly v roce 2021 u 11,1 % prvorozených dětí, 11,5 % druhorozených dětí a 29,6 % dětí třetího a vyššího pořadí.

Graf 15 Živě narození s neúplnými údaji o otci podle pořadí narození, 2011–2021

2.7.1 Věk otce a věkové rozdíly rodičů

Průměrný věk otce při narození dítěte¹³ se v období 2011–2021 prakticky nezměnil a činil 33,5–33,6 roku (viz. tab. 16). Není proto překvapivé, že nejvíce zastoupenou věkovou skupinou byla po celých deset let skupina otců ve věku 30–34 let, a to s podílem mezi 32,7 % až 38,8 %. Druhou nejčastější věkovou skupinou se ukázala skupina otců ve věku 35–39 let, jejíž podíl se pohyboval okolo jedné čtvrtiny. Zhruba pětinu tvořili otcové ve věku 25–29 let a desetinu pak otcové 40–44letí, jejichž zastoupení v čase rostlo (ze 7,5 % v roce 2011 na 12% úroveň v letech 2017–2021). Nejvyšší věk (na hlášení uvedeného) otce při narození dítěte se pohyboval od 75 let (v roce 2018) do 93 let (v roce 2017).

Tab. 16 Průměrný a maximální věk otce při narození dítěte, rozdělení otců do věkových skupin, 2011–2021

Věk otce	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Průměr ¹⁾	33,5	33,5	33,5	33,6	33,6	33,5	33,5	33,5	33,5	33,5	33,6
Maximum	77	77	80	77	79	87	93	75	81	85	84
	Podíl věkové skupiny (%)²⁾										
15–19	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
20–24	5,0	5,2	5,1	5,3	5,3	5,6	5,5	5,2	4,7	4,4	4,0
25–29	19,4	19,1	19,1	18,8	19,0	19,5	20,0	20,3	20,9	21,1	20,3
30–34	38,8	37,3	35,6	34,3	33,5	32,8	32,8	32,7	32,8	33,0	34,1
35–39	24,9	25,9	27,0	27,6	27,2	26,3	25,3	25,0	24,2	24,1	24,2
40–44	7,5	8,1	8,7	9,6	10,4	11,1	11,5	12,0	12,1	11,8	11,8
45–49	2,6	2,7	2,7	2,7	2,8	2,9	3,0	3,1	3,7	3,9	3,9
50–54	0,8	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	1,0	1,0
55–59	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
60+	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1

Pozn.: 1) Vypočítaný z rozložení specifických měr (očistěn od vlivu změn věkového složení).

2) Pouze z živě narozených dětí s uvedeným otcem.

Zhruba desetina rodičů byla při narození jejich potomka stejně stará, u 70 % narozených byl otec starší než matka a necelá jedna pětina dětí měla otce mladšího než matku (viz. tab. 17). Nejvyšší věkový rozdíl mezi rodiči byl ve všech kalendářních letech zaznamenán v případě staršího otce a pohyboval se od 44 let (v roce 2020) do 55 let (v roce 2017).

Tab. 17 Zastoupení živě narozených dětí podle věkového rozdílu rodičů, 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Otec mladší	18,5	18,3	18,4	18,3	18,4	18,6	18,8	18,8	19,2	19,0	19,1
Rodiče stejně staří	10,6	10,5	10,3	10,2	10,3	10,2	10,4	10,5	10,6	10,8	10,9
Otec starší	71,0	71,2	71,3	71,4	71,3	71,2	70,8	70,7	70,2	70,2	70,0

Pozn.: Pouze z živě narozených dětí s uvedeným otcem.

2.7.2 Nejvyšší dokončené vzdělání otce

Vzdělanostní struktura je poznamenána vysokým podílem nezjištěné vzdělanostní úrovně, která v posledním sledovaném roce činila 17,0 % z celkového počtu otců z uvedenými údaji (viz. tab. 18) a podobně jako u matek také metodickou změnou, ke které došlo v roce 2015, kdy byla nově vyčleněna kategorie vyšších odborných škol¹⁴.

Podíl otců se základním vzděláním byl v letech 2011 až 2021 relativně stabilní a pohyboval se v rozmezí 5,9 % až 6,2 % (z celkového podílu otců se zjištěnou úrovní vzdělání; graf 16) a byl v celém

¹³ Počítaný stejně jako průměrný věk matky z rozložení věkově specifických měr (počet živě narozených v daném věku otce ke střednímu stavu mužů v daném věku). Tato metoda je očistěna od vlivu velikosti kohorty.

¹⁴ V této analýze VOŠ začleněna do kategorie středního vzdělání s maturitou.

sledovaném období nižší než podíl matek se stejnou úrovní vzdělání, kterých bylo 10,0–11,3 %¹⁵. Naopak výrazně vyšší podíl oproti matkám lze pozorovat u otců se středním vzděláním bez maturity, který se ve sledovaných letech postupně snižoval, a to z 35,7 % na 26,5 %. Klesající trend byl patrný i u žen tohoto dokončeného stupně vzdělání (pokles z 22,4 % na 14,6 %).

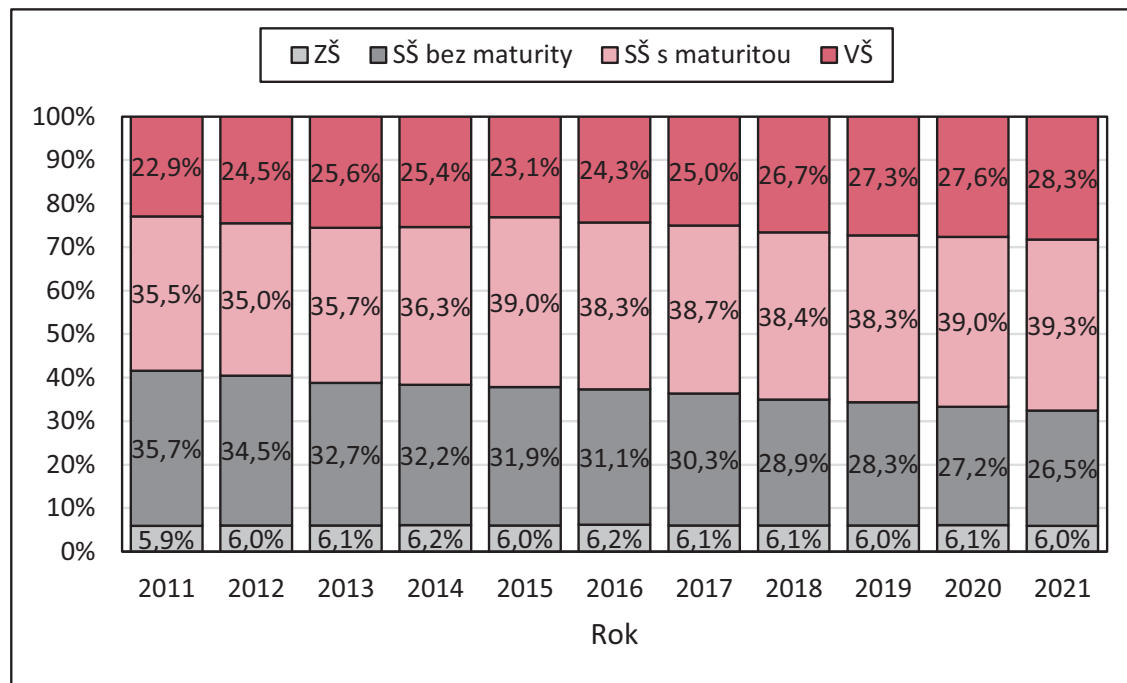
Tab. 18 Podíly živě narozených dětí podle nejvyššího dokončeného vzdělání otce, 2011–2021

Vzdělání/Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ZŠ	5,6	5,7	5,5	5,3	5,0	5,1	5,1	5,2	5,1	5,2	5,0
SŠ bez maturity	33,7	32,5	29,8	27,6	26,4	25,9	25,5	24,6	24,2	22,9	22,0
SŠ s maturitou	33,5	33,0	32,5	31,1	32,3	31,9	32,5	32,7	32,7	32,8	32,6
VŠ	21,7	23,2	23,3	21,7	19,1	20,2	21,0	22,7	23,3	23,2	23,4
Nezjištěno	5,5	5,6	8,9	14,3	17,2	16,9	15,8	14,7	14,7	15,9	17,0

Pozn.: Pouze z živě narozených dětí s uvedeným otcem.

Zastoupení otců se středním vzděláním s maturitou se pravděpodobně vlivem metodické změny¹⁶ v roce 2015 skokově zvýšilo na 39,0 %. U žen, u nichž je zastoupení osob s vyšším odborným vzděláním vyšší než u mužů, byl nárůst podílu osob se středním vzděláním s maturitou v roce 2015 ještě markantnější. Zatímco u žen došlo v následujících 6 letech k poklesu podílu této vzdělanostní kategorie, u mužů se pohyboval v intervalu 38,3 % až 39,3 %. Zmíněná metodická změna zasáhla i kategorii vysokoškoláků, jejichž podíl se v roce 2015 mírně snížil na 23,1 % a od té doby se zvyšoval až do roku 2021, kdy dosáhl 28,3 %. Podobný vývoj lze pozorovat i u žen, nárůst podílu vysokoškolaček byl však mohutnější, a to z 26,0 % v roce 2015 na 39,2 % v roce 2021, přičemž v letech 2020 a 2021 byly vysokoškolačky nejpočetnější skupinou matek. Otcové měli po celé sledované období nejčastěji střední vzdělání s maturitou, s výjimkou roku 2011, kdy mírně převážili otcové se středním vzděláním bez maturity.

Graf 16 Struktura živě narozených podle zjištěného nejvyššího dokončeného vzdělání otce, 2011–2021

Pozn.: Pouze z živě narozených dětí s uvedeným otcem.

¹⁵ Počítáno stejně jako u otců pouze z matek se zjištěnou úrovní vzdělání.

¹⁶ V roce 2015 bylo na hlášení o narození vyčleněno vyšší odborné vzdělání jako samostatná kategorie. Podle metodologie před rokem 2015 platilo, že tato skupina měla být zařazována mezi středoškoláky s maturitou, otázkou však je, jaká byla praxe.

2.7.3 Země narození otce

V roce 2012, kdy byla položka země narození matky a otce zařazena na hlášení o narození, se živě narodilo 6 559 dětí, jejichž otec se narodil v jiném státě než v České republice, což představovalo 6,0 % z celkového počtu živě narozených dětí, respektive 6,6 % z živě narozených dětí, které měly uvedené údaje o otci (viz. tab. 19). Počet živě narozených dětí, jejichž otec se narodil mimo ČR, každoročně stoupal a v roce 2021 dosáhl 9 883 (8,8 % z živě narozených dětí, resp. 9,5 % z živě narozených dětí, jež měly uvedeny údaje o otci).

Tab. 19 Živě narození podle země narození otce*, 2012–2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Živě narození s cizí zemí narození otce	6 559	6 993	7 472	7 707	7 943	8 743	8 974	9 477	9 574	9 883
- podíl na úhrnu (%)	6,6	7,1	7,4	7,6	7,6	8,2	8,5	9,1	9,4	9,5
z toho země narození:										
Slovensko	2 101	2 279	2 433	2 499	2 783	3 259	3 339	3 435	3 366	3 321
Ukrajina	749	815	831	934	980	1 071	1 132	1 300	1 421	1 684
Vietnam	957	827	917	979	886	953	908	962	923	860
Rusko	220	220	219	241	281	306	293	293	308	338
Mongolsko	100	146	123	89	110	112	127	181	207	218

Pozn. * Výběr a řazení země narození podle četností v roce 2021. Data o státu narození otce jsou dostupná až od roku 2012. Pouze z živě narozených dětí s uvedeným otcem.

Nejčastější zemí narození otce bylo ve všech sledovaných letech Slovensko, obdobně jako u matek. Otcové narození na Slovensku tvořili 32,0 % (v roce 2012) až 37,3 % (v roce 2017) otců s cizí zemí narození. Druhou nejčastější zemí narození otců živě narozených dětí byl v letech 2012–2015 Vietnam, který byl na druhém místě v letech 2016–2021 vystřídán Ukrajinou. Otcové narození na Ukrajině a ve Vietnamu tvořili 22,7 % (v roce 2018) až 26,0 % (v roce 2012) z celkového počtu otců s jinou zemí narození než Česká republika. Země narození umístěné na čtvrtém a pátém místě dosahovaly nízkých počtů, a země na těchto příčkách se často měnily. Pouze Rusko se v uvedeném časovém intervalu pravidelně vyskytovalo na čtvrtém (v letech 2012 a 2015–2021) či pátém místě (2013–2014). V roce 2021 se do výběru pěti nejčastějších zemí narození otce poprvé dostalo Mongolsko, které se v předchozích letech pohybovalo na 6.–14. místě. Ve srovnání s matkami je pořadí států narození u otců více proměnlivé

2.7.4 Státní občanství rodičů

Živě narozených dětí, jejichž otec měl cizí státní občanství, vzrostl z 5 906 v roce 2012 na 8 569 v roce 2021. V roce 2012 se živě narodilo 5,4 % dětí z celkového počtu živě narozených, respektive 6,0 % z počtu živě narozených dětí s uvedenými údaji o otci (viz. tab. 20). O jedenáct let později to bylo již 7,7 %, respektive 8,2 %.

Tab. 20 Živě narození podle státního občanství otce, 2012–2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Živě narození s cizím státním občanstvím otce	5 906	6 240	6 594	6 757	6 802	7 532	7 730	8 122	8 233	8 569
- podíl na úhrnu (%) [*]	6,0	6,4	6,5	6,6	6,5	7,1	7,3	7,8	8,0	8,2
z toho státní občanství:										
Slovenská republika	1 632	1 751	1 850	1 926	2 099	2 585	2 679	2 762	2 702	2 698
Ukrajina	719	779	785	858	887	926	943	1 079	1 162	1 383
Vietnam	943	814	894	964	849	907	850	894	856	786
Rumunsko	86	112	144	168	214	223	279	301	330	306
Rusko	205	207	191	206	232	248	236	208	218	241

Pozn. Výběr státního občanství otce podle četností v roce 2021. * Pouze z živě narozených dětí s uvedeným otcem.

Nejvyšší podíl mezi otci s cizím státním občanstvím zaujímali otcové se slovenským státním občanstvím, a to mezi 27,6 % (v roce 2012) a 34,7 % (v roce 2018) z celkového počtu otců s cizím státním občanstvím. Druhým nejčastějším státním občanstvím bylo v letech 2012–2015 občanství Vietnamu, v letech 2016–2021 pak občanství Ukrajiny, jež bylo do té doby na třetím místě. Otcové se

státním občanstvím Vietnamu a Ukrajiny dohromady tvořili 23,2 % (v roce 2018) až 28,1 % (v roce 2012) z celkového počtu otců s cizím státním občanstvím. Čtvrté nejčastější státní občanství bylo v letech 2012 a 2016–2017 občanství Ruska, v letech 2013–2015 občanství Velké Británie a v letech 2018–2021 občanství Rumunska. Ruské státní občanství bylo na pátém místě v letech 2013–2015, 2018 a 2020–2021, rumunské v letech 2016–2017 a britské v letech 2012 a 2019.

Tab. 21 Živě narození podle státního občanství otce a matky* (%), 2012–2021

Otec/matka	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Stejně občanství matky										
Slovensko	16,6	18,3	19,2	19,0	20,2	31,3	31,8	32,0	32,3	30,8
Ukrajina	75,4	75,4	78,3	79,1	76,8	75,5	76,7	75,6	78,7	76,8
Vietnam	93,5	93,9	93,4	93,4	92,8	90,7	90,9	89,6	90,7	90,2
Rumunsko	38,4	42,0	37,5	29,2	38,8	43,9	42,3	36,9	37,0	45,4
Rusko	70,7	66,2	66,5	59,7	61,6	68,5	59,3	75,0	66,5	62,2
České občanství matky										
Slovensko	81,2	79,8	78,1	78,5	77,4	65,8	65,4	65,7	65,0	66,0
Ukrajina	18,2	17,2	14,6	14,1	14,4	15,0	14,8	15,3	13,1	14,8
Vietnam	6,2	6,0	6,4	6,6	6,6	9,2	8,9	10,0	8,8	9,5
Rumunsko	50,0	42,0	47,2	48,2	39,7	31,8	35,5	35,9	34,2	25,5
Rusko	13,7	15,9	18,8	18,9	25,9	19,4	23,3	15,4	21,1	23,2
Ostatní občanství matky										
Slovensko	2,2	1,9	2,7	2,5	2,5	2,9	2,8	2,2	2,8	3,1
Ukrajina	6,4	7,4	7,0	6,8	8,8	9,5	8,5	9,1	8,2	8,5
Vietnam	0,3	0,1	0,2	0,0	0,6	0,1	0,1	0,4	0,6	0,3
Rumunsko	11,6	16,1	15,3	22,6	21,5	24,2	22,2	27,2	28,8	29,1
Rusko	15,6	17,9	14,7	21,4	12,5	12,1	17,4	9,6	12,4	14,5

Pozn. * Výběr státního občanství otce podle četností v roce 2021. Pouze z živě narozených dětí s uvedeným otcem.

Nejhomogennější rodičovské páry tvořily matky a otcové se státním občanstvím České republiky, následovaní páry se státním občanstvím Vietnamu¹⁷. Češi měli za partnerku Češku v 96,7 % (v roce 2021) až 97,3 % (v roce 2012) případů. Otcové s vietnamským státním občanstvím měli v letech 2012 až 2021 partnerku se stejným občanstvím v 89,6 % až 93,9 % případů (viz. tab. 21). Také více než tři čtvrtiny otců s ukrajinským státním občanstvím měli partnerku s ukrajinským státním občanstvím. U 13,1–18,2 % otců Ukrajinců byla matkou dítěte Češka. Živě narozené děti s otcem Rusem měly matku Rusku v 59,3 % až 75,0 % případů, Češku v 13,7 % až 25,9 % případů. Mezi další státní příslušnosti matek, kdy otec měl ruské státní občanství, patřila zejména státní příslušnost Ukrajiny. 29,2 % až 45,4 % otců se státním občanstvím Rumunska měli partnerku se stejným státním občanstvím, 25,5 % až 50,0 % s českým občanstvím a 11,6 % až 29,1 % s jiným státním občanstvím, mezi nimiž převažovalo státní občanství Moldavska. Otcové Slováci měli nejčastěji za partnerku Češku, a to ze 65,0 % až 81,2 %, a dále Slovenku (16,6 % až 32,3 %).

2.8 Sezónnost narozených

Ačkoli je teoreticky možné narození dítěte, respektive jeho početí naplánovat (např. s využitím metod hormonální antikoncepce), prakticky to není možné do takové míry jako například u sňatečnosti, a tak jsou počty narozených v průběhu roku relativně rovnoměrně rozložené.

Měsícem, ve kterém se každoročně narodilo nejvíce dětí, byl ve všech letech období 2011–2021 červenec (viz. tab. 22). Od roku 2013 se v tomto měsíci narodilo vždy více než 10 tisíc živě narozených dětí. Červenec roku 2019, kdy se narodilo 10 502 dětí, je měsícem s absolutně nejvyšším počtem živě narozených dětí v desetiletí 2011 až 2021. Naopak zimní měsíce patří mezi ty s nejnižším počtem narozených dětí. V letech 2013 až 2018 byl měsícem s nejnižším počtem narozených dětí únor, což je dáno také jeho nižším počtem dnů. V letech 2011 a 2020 se nejméně

¹⁷ Hodnoceno pouze pět nejčastějších státních občanství otce v roce 2021.

děti narodilo v listopadu a v ostatních letech (tj. 2012, 2019 a 2021) byl měsícem s nejnižším počtem živě narozených dětí prosinec. Absolutně nejnižší počet živě narozených dětí byl zaznamenán v únoru 2013, kdy se narodilo 7 872 dětí a byl to jediný měsíc, ve kterém byl počet živě narozených dětí nižší než 8 tisíc.

Tab. 22 Živě narození podle kalendářních měsíců v letech 2011–2021

Měsíc	Rok										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Leden	8 906	8 687	8 937	9 043	9 439	9 211	9 202	9 471	9 403	9 330	9 305
Únor	8 525	8 538	7 872	8 132	8 203	8 670	8 584	8 497	8 390	8 586	8 856
Březen	9 405	9 117	8 865	9 135	9 152	9 496	9 457	9 484	9 137	8 830	9 602
Duben	8 799	8 940	8 462	8 968	9 120	9 018	9 216	9 321	9 292	8 968	9 018
Květen	9 248	9 282	9 261	9 116	9 272	9 366	9 924	9 685	9 541	9 374	9 246
Červen	9 652	9 074	9 064	9 677	9 768	9 696	9 897	10 073	9 894	9 449	9 742
Červenec	9 945	9 698	10 053	10 318	10 120	10 481	10 305	10 464	10 502	10 234	10 108
Srpen	9 662	9 640	9 491	9 474	9 645	10 083	10 277	10 319	10 094	9 872	9 829
Září	9 346	9 072	9 242	9 738	9 535	9 820	9 817	9 828	9 637	9 611	9 548
Říjen	8 843	9 236	8 796	9 065	9 110	9 359	9 546	9 538	9 307	9 273	9 222
Listopad	8 044	8 734	8 310	8 350	8 355	8 670	8 954	8 666	8 672	8 294	8 711
Prosinec	8 298	8 558	8 398	8 844	9 045	8 793	9 226	8 690	8 362	8 379	8 606
Celkem	108 673	108 576	106 751	109 860	110 764	112 663	114 405	114 036	112 231	110 200	111 793

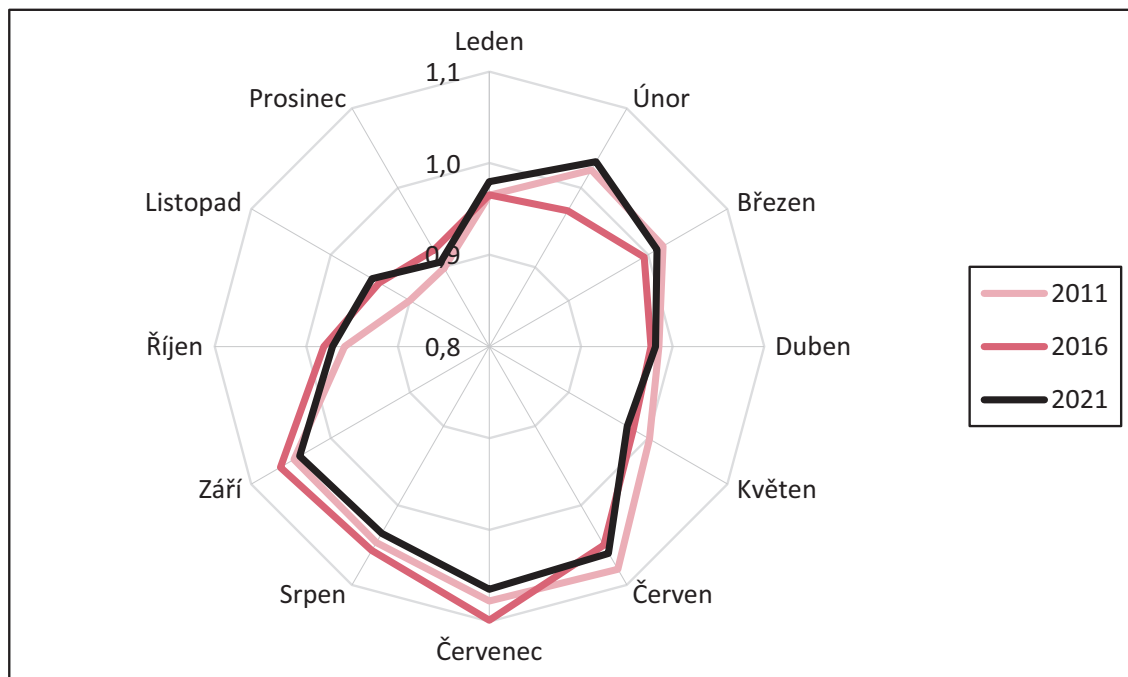
Pozn. Modře jsou vyznačeny nejnižší hodnoty v daném roce, červeně nejvyšší.

Aby se odstranil vliv nestejných počtů dní v měsíci, používají se k porovnání sezónnosti měsíční indexy, jež jsou vypočteny jako poměr standardizovaného počtu narozených v daném měsíci k průměrnému měsíčnímu počtu narozených v daném roce. Hodnoty indexu se v letech 2011 až 2021 pohybovaly v rozmezí 0,88 až 1,11.

Měsícem s nejvyššími hodnotami indexu byl červenec (s hodnotami indexu od 1,05 do 1,11), a to ve všech letech s výjimkou roku 2011, kdy byla nejvyšší hodnota indexu zaznamenána v červnu. Naopak nejnižší hodnoty indexu měl obvykle prosinec, a to ve všech letech kromě 2014–2015, ve kterých byl index nejnižší v listopadu a v roce 2017, kdy byl měsícem s nejnižším měsíčním indexem leden (viz. graf 17).

Malou sezónní variabilitu v počtech živě narozených dětí potvrzuje také malé variační rozpětí (rozdíl mezi maximem a minimem) indexů, jež se odchylovaly od jedné pouze minimálně – v letech 2011–2021 se pohybovalo od 0,11 (v roce 2017) do 0,22 (v roce 2019).

Graf 17 Měsíční indexy* živě narozených dětí v letech 2011, 2016 a 2021

Pozn. Počet živě narozených dětí v daném měsíci a roce očištěný od rozdílného počtu kalendářních dní v měsíci byl vztažen k průměrnému měsíčnímu počtu ve sledovaném roce.

3. Ukazatele plodnosti

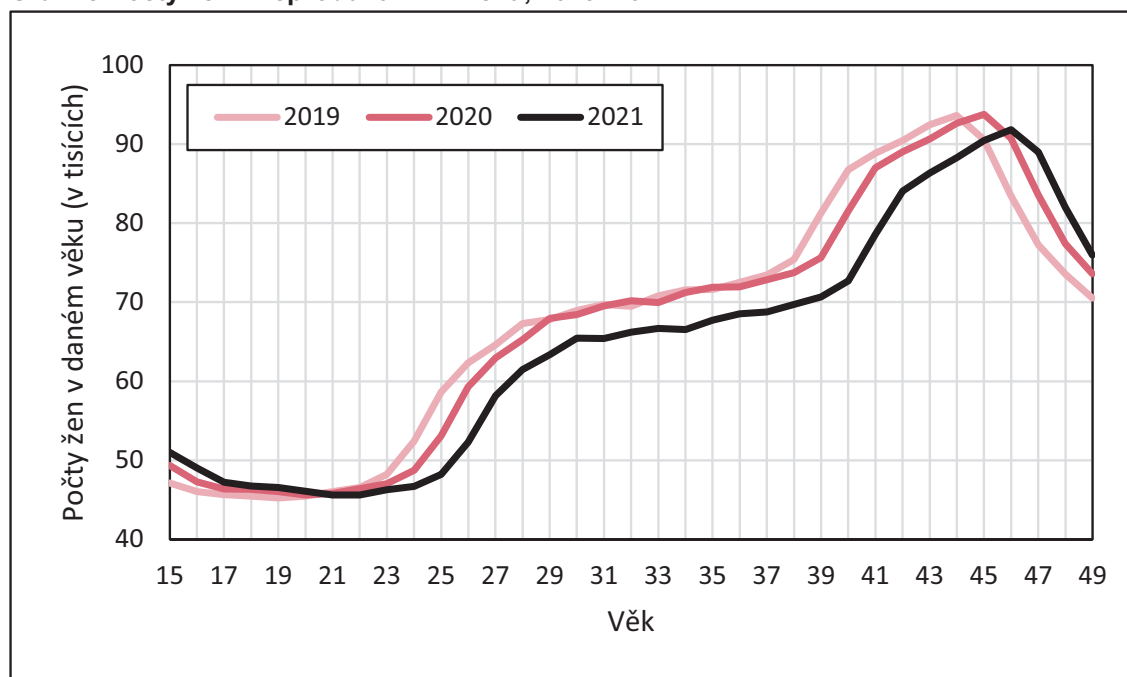
3.1 Úhrnná plodnost a plodnost podle věku žen

Hodnota ukazatele úhrnné plodnosti neboli průměrného počtu dětí připadajících na jednu ženu měla v letech 2011 až 2021 rostoucí charakter (viz. graf 19). Průměrný počet dětí na jednu ženu činil na začátku sledovaného období 1,43 a v dalších letech postupně rostl, v letech 2018–2020 stagnoval na hodnotě 1,71 a v roce 2021 dosáhl 1,83, což byla nejvyšší hodnota od roku 1992.

Jedná se o nejvyšší meziroční nárůst úhrnné plodnosti od poloviny 70. let (mezi lety 1972 a 1973 došlo k nárůstu z 2,07 dětí na jednu ženu na 2,29, tedy o 0,21 a následně do roku 1974 na 2,43, tj. o 0,14). Tento nárůst je výsledkem nejen zvýšeného počtu živě narozených dětí, ale do značné míry je ovlivněn také údaji o obyvatelstvu a jeho složení zjištěných v rámci sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021¹. Ve SLDB 2021 byl zjištěný stav obyvatelstva nižší než podle demografické bilance, která se do 31. 12. 2020 odvíjela od sčítání 2011. Hlavní příčinou je neúplná evidence emigrace do zahraničí, která způsobovala nadhodnocení stavu obyvatelstva v intercenzálním období. U žen v reprodukčním věku (15–49 let) došlo oproti roku 2020 meziročně k poklesu o 83 tisíc žen (pokles počtu žen ve věku 21 až 45 let činil dokonce více než 102 tisíce žen).

Pokud bychom výpočet provedli na datech z demografické evidence, která by nezohlednila zjištění SLDB 2021², úhrnná plodnost by byla na úrovni 1,75, což je stále nejvyšší hodnota úhrnné plodnosti od roku 1992, nicméně nárůst by byl jen 0,05 dítěte na jednu ženu.

Graf 18 Počty žen v reprodukčním věku, 2019–2021

Rostoucí trend zaznamenala i čistá míra reprodukce³, jejíž úroveň se v letech 2011–2021 zvýšila z 0,69 na 0,89, přičemž v letech 2018 až 2020 stagnovala na hodnotě 0,83 dívek narozených jedné ženě (viz. graf 19). Čistá míra reprodukce, která by nevzala v potaz stav obyvatelstva ze SLDB 2021, by činila 0,85. Teprve

¹ https://www.czso.cz/documents/10180/165603907/13007222_vysvetleni_k_poctu_obyvatel_v_obcich_po_scitani_2021.pdf/2c4195c9-f948-4a51-8370-4fbaf8e139a9?version=1.1

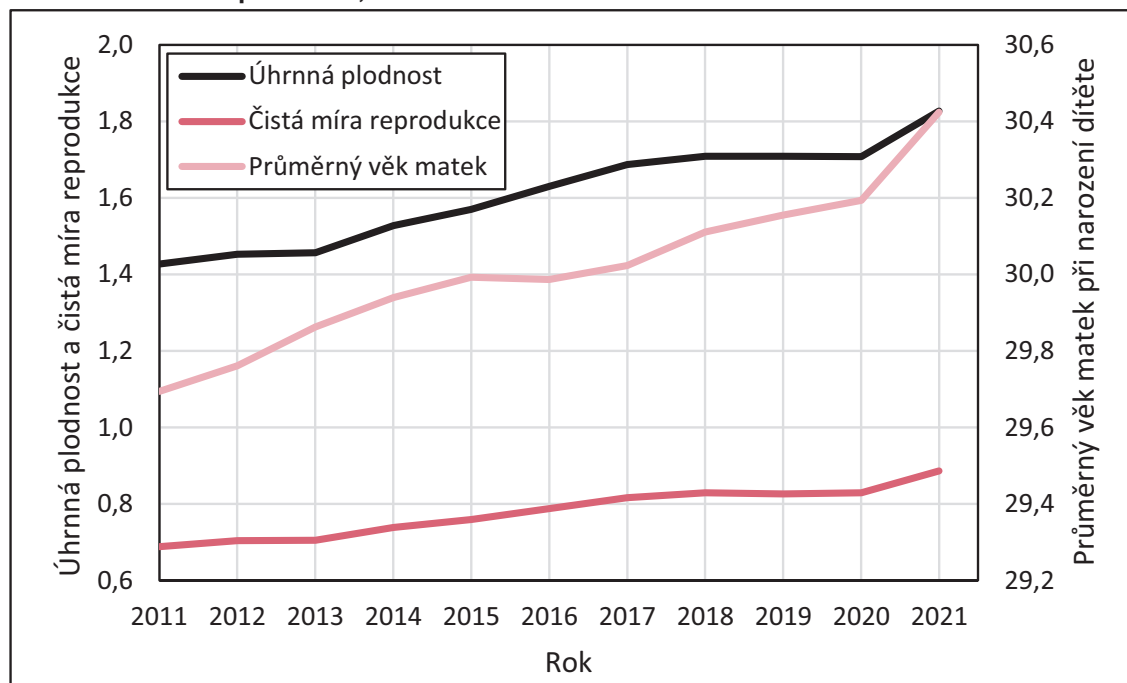
² Ke známému stavu počtu obyvatelstva k 31. 12. 2020 bychom přičetli, resp. odečetli demografické události (narození, zemřelé, přistěhovalé a vystěhovalé), získané jako rozdíl středního stavu (1. 7. 2021) a stavu k 1. 1. 2021 (po nasazení nového stavu obyvatel) podle věku.

³ Čistá míra reprodukce vyjadřuje počet živě narozených dívek na jednu ženu, které by se při úrovni plodnosti a úmrtnosti daného roku dožily věku svých matek při porodu.

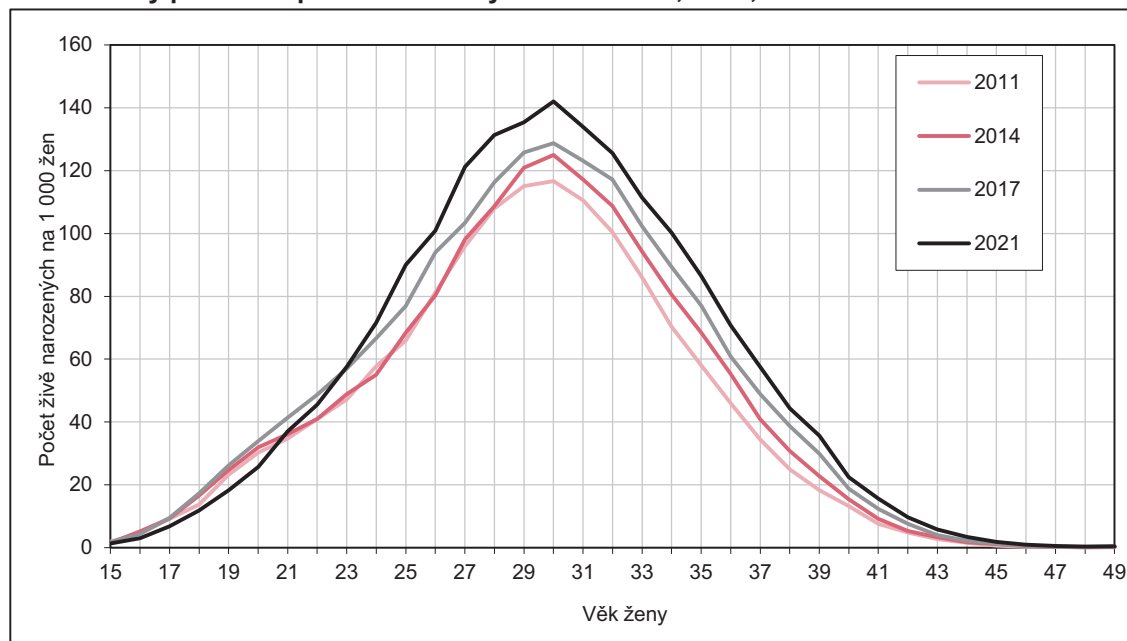
úroveň 1,0 přitom znamená, že se ženě narodí v průměru jedna dcera, jež se zároveň dožije věku své matky při porodu, a je tak zajištěna alespoň prostá reprodukce populace. Hodnoty 1,0 nebo vyšší bylo naposledy dosaženo v roce 1979 (1,08).

Průměrný věk matek při narození dítěte se v posledních 11 letech mírně zvýšil, a to z 29,7 let v roce 2011 na 30,4 let v roce 2021, tj. o 0,7 roku.

Graf 19 Ukazatele plodnosti, 2011–2021

Graf 20 Míry plodnosti podle věku ženy v letech 2011, 2014, 2017 a 2021

Srovnání hodnot specifických měř plodnosti v roce 2011 a 2021 ukazuje, že k jejich snížení došlo pouze u žen ve věku 15–20 let. Ve všech ostatních věcích byla plodnost žen v roce 2021 vyšší než v roce 2011, nejvýrazněji (více než dvojnásobně) u žen ve věku 41 let a více. Více než poloviční vzrůst intenzity plodnosti byl zaznamenán od věku 36 let. Vliv sčítání 2021 se projevil i na meziroční změně věkově-specifických měř plodnosti, které se snížily až do věku 24 let, ve zbytku věkové struktury byly vyšší, a to relativně výrazně.

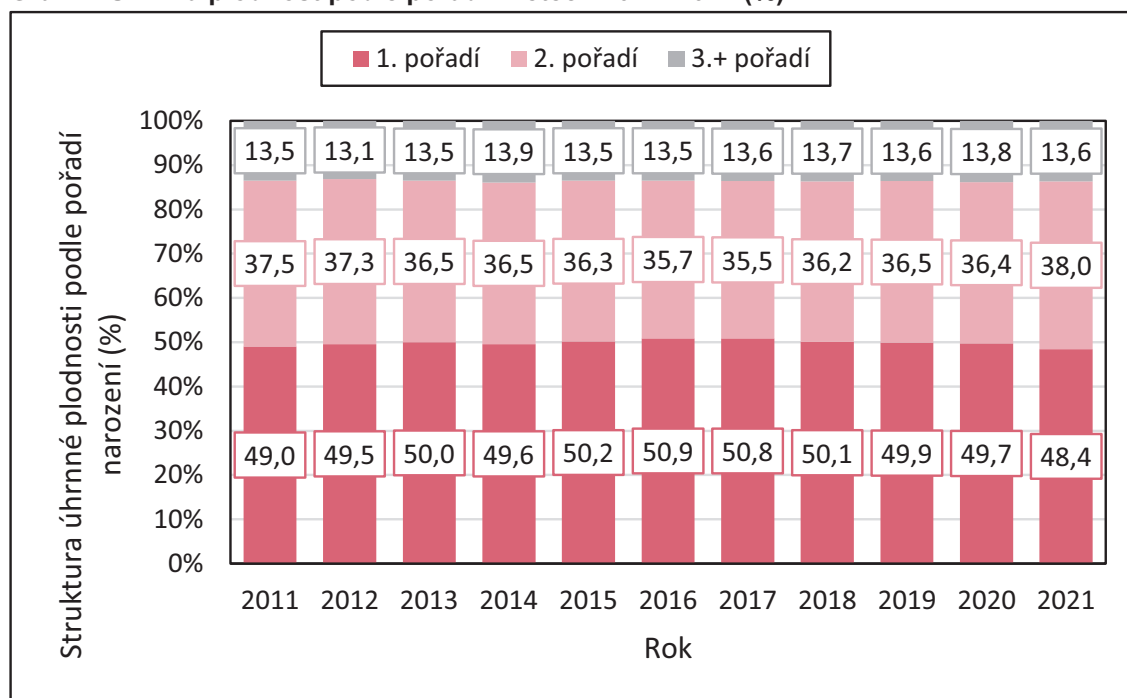

Ve všech letech sledovaného období byla maximální úroveň plodnosti zaznamenána ve věku 30 let, s výjimkou roku 2020, kdy plodnost vyvrcholila u žen 29letých. Její hodnota se se v letech 2011 až 2021 pohybovala mezi 117 narozeními dětmi na 1 000 žen v daném věku (v letech 2011 a 2013) a 142 dětmi na 1 000 žen (v roce 2021).

3.2 Plodnost podle pořadí a věku žen

Ve srovnání s rokem 2011 se zvýšily úhrnné plodnosti všech pořadí, relativně nejvíce (shodně o 29,6 % druhého (z 0,54 na 0,69 dítěte v roce 2021) a třetího a vyššího pořadí (z 0,19 na 0,25 dítěte v roce 2021; viz. tab. 23). Úhrnná plodnost prvního pořadí se zvýšila z 0,70 v roce 2011 na 0,88 v roce 2021, tedy o 26,4 %. Nicméně struktura úhrnné plodnosti podle pořadí narozeného dítěte se dlouhodobě výrazně nemění (viz. graf 21). V roce 2021 tvořila úhrnná plodnost prvního pořadí 48,4 %, druhého 38,0 % a třetího a vyššího 13,6 % z celkové úhrnné plodnosti (v roce 2011 to bylo 49,0 %, 37,5 % a 13,5 %). Výraznější meziroční změna byla zaznamenána mezi lety 2020 a 2021 – podíl úhrnné plodnosti prvního pořadí se snížil z 49,7 % na 48,4 % (tj. o 1,3 p. b.), zatímco úhrnná plodnost druhého pořadí vzrostla z 36,4 % na 38,0 % (o 1,6 p. b.) z celkové úhrnné plodnosti, a to v důsledku vysokého počtu živě narozených dětí druhého pořadí.

Graf 21 Úhrnná plodnost podle pořadí v letech 2011–2021 (%)

Ve srovnání s rokem 2011 vzrostl absolutně i relativně nejvíce průměrný věk prvorodiček, a to o 1,0 roku na 28,8 let v roce 2021, věk druhorodiček se ve stejném období zvýšil o 0,5 roku na 31,4 let, zatímco průměrný věk matek při narození dítěte třetího a vyššího pořadí kolísá na úrovni 33,2–33,4 let (tab. 23).

Úroveň plodnosti prvního pořadí vzrostla za posledních jedenáct let v téměř celém reprodukčním věku žen s výjimkou žen ve věku 15 až 20 let. Z relativního pohledu se nejvíce zvýšila intenzita plodnosti u žen ve věku 36 let a více (na 2násobek či více). U ostatních žen intenzita plodnosti vzrostla, relativně nejvíce opět u nejstarších věkových kategorií, počínaje věkem 37 let (růst hodnot o více než polovinu). Míry plodnosti podle věku u dětí třetího a vyššího pořadí byly v roce 2021 ve srovnání s rokem 2011 vyšší v celém věkovém spektru.

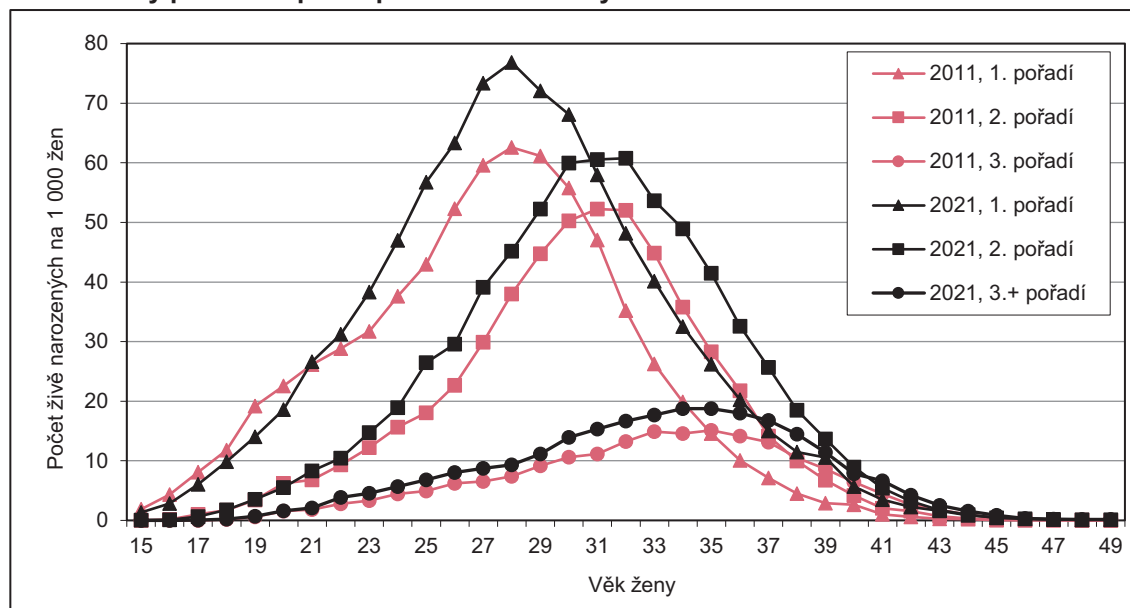
Věk s maximální mírou plodnosti byl ve sledovaných letech 2011 až 2021 pro první pořadí vždy věk 28 nebo 29 let, jedinou výjimkou byl rok 2020, kdy bylo nejvyšší intenzity plodnosti dosaženo již ve věku 27 let. Nejvyšší úroveň plodnosti druhého pořadí byla ve všech letech zaznamenána ve věku 31 nebo 32 let, u třetího pořadí pak ve věku 34 nebo 35 let, s výjimkou roku 2013, v němž to bylo již ve věku 33 let.

Tab. 23 Ukazatele plodnosti podle pořadí v letech 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Úhrnná plodnost	1,43	1,45	1,46	1,53	1,57	1,63	1,69	1,71	1,71	1,71	1,83
1. pořadí	0,70	0,72	0,73	0,76	0,79	0,83	0,86	0,86	0,85	0,85	0,88
2. pořadí	0,54	0,54	0,53	0,56	0,57	0,58	0,60	0,62	0,62	0,62	0,69
3.+ pořadí	0,19	0,19	0,20	0,21	0,21	0,22	0,23	0,23	0,23	0,24	0,25
Průměrný věk matek při narození dítěte	29,7	29,8	29,9	29,9	30,0	30,0	30,0	30,1	30,2	30,2	30,4
1. pořadí	27,8	27,9	28,1	28,1	28,2	28,2	28,2	28,4	28,5	28,5	28,8
2. pořadí	30,9	31,0	31,0	31,1	31,2	31,2	31,3	31,3	31,3	31,3	31,4
3.+ pořadí	33,3	33,3	33,2	33,3	33,4	33,3	33,4	33,4	33,4	33,3	33,4

Pozn. Pokud bychom nevzali v potaz stav obyvatelstva zjištěný v rámci SLDB 2021, hodnoty úhrnné plodnosti by byly následující: celková: 1,75, 1. pořadí: 0,85, druhého pořadí: 0,66, třetího a vyššího pořadí: 0,24.

Graf 22 Míry plodnosti podle pořadí a věku ženy v letech 2011 a 2021

Průměrná doba mezi prvním a druhým porodem se v průběhu posledních jedenácti let snížila ze 4,6 let v roce 2011 na 4,1 let v roce 2021. Nejčastější byl mezi 1. a 2. porodem dvouletý interval, jehož podíl vzrostl z 28,2 % v roce 2011 na 32,5 % v roce 2021 (viz. tab. 24). Maxima bylo nicméně dosaženo v roce 2018 (33,2 %). I podíl jednoletého intervalu byl nejvyšší v roce 2018 (15,1 %), následoval pokles až na současnou úroveň (14,0 % v roce 2021), která je o 0,8 p. b. vyšší než v roce 2011. Podíl 3letého intervalu nejprve klesal, a to až do roku 2015, kdy dosáhl 17,3 %, od té doby se zvyšoval. V roce 2021 činil 21,1 % a poprvé přesáhl úroveň z roku 2011 (20,1 %). Zastoupení delších meziporodních intervalů v průběhu sledovaného desetiletí pokleslo – zatímco v roce 2011 se mezi 5 až 9 lety od prvního porodu narodilo 20,2 % druhorozených dětí, v roce 2021 to bylo 17,2 % dětí druhého pořadí; ještě větší pokles (absolutní i relativní) byl zaznamenán u desetiletých a delších meziporodních intervalů, jejichž podíl se snížil z 8,2 % na 5,1 %. Vliv na meziroční nárůst podílu dvouletého a tříletého meziporodního intervalu v roce 2021 mohla mít již zmíněná novela zákona o státní sociální podpoře platná od 1. 7. 2021, která umožnila jednorázové vyplacení zbytku rodičovského příspěvku v případě, že se rodičům narodilo další dítě před vyčerpání celé jeho částky.

Průměrný počet let mezi 2. a 3. porodem se snížil z 6,3 let v roce 2011 na 5,3 let v roce 2021. Obdobně jako v případě meziporodních intervalů mezi prvním a druhým porodem, tak i mezi druhým a třetím uplynuly nejčastěji dva roky (viz. tab. 24). Zastoupení tohoto intervalu vzrostlo z 16,4 % v roce 2011 na 20,5 % v roce 2021. I v případě tříletých a jednoletých intervalů došlo k růstu podílů, a to z 13,6 % na 15,9 % mezi roky 2011 a 2021, respektive z 11,2 % na 12,2 %. Ve sledovaném období došlo k významnému snížení zastoupení delších (10 let a více) rozestupů mezi narozením druhého a třetího dítěte – z 20,0 % na 11,5 %.

Tab. 24 Meziporodní intervaly, 2011–2021

Meziporodní interval (roky)	Interval mezi 1. a 2. porodem (%)								Interval mezi 2. a 3. porodem (%)							
	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,7	0,6	0,8	0,7	0,5	0,5	0,7	0,5
1	13,2	14,5	14,5	14,5	15,1	15,0	14,5	14,0	11,2	12,4	12,8	12,7	12,7	12,6	12,9	12,2
2	28,2	29,5	30,3	31,5	33,2	32,9	32,3	32,5	16,4	18,2	17,8	18,8	19,8	19,9	19,9	20,5
3	20,1	17,3	17,7	17,8	17,8	18,7	19,9	21,1	13,6	13,1	12,6	13,5	13,5	14,6	15,5	15,9
4	9,7	9,6	9,3	9,0	8,5	9,0	9,4	9,8	8,8	9,3	8,5	8,9	9,4	9,6	10,1	10,6
5	6,9	7,5	6,9	6,6	6,2	6,2	6,4	6,3	8,1	8,6	8,5	7,9	8,3	7,8	7,8	8,3
6	5,1	5,8	5,7	5,1	4,6	4,6	4,5	4,3	6,5	7,8	8,3	7,3	7,1	7,0	6,9	7,0
7	3,5	4,1	4,1	3,9	3,5	3,3	3,3	3,0	5,8	6,1	6,7	6,2	5,9	6,1	5,6	5,6
8	2,7	2,8	2,9	3,1	2,8	2,4	2,2	2,1	4,6	5,0	5,4	5,3	5,4	5,1	4,5	4,6
9	2,0	2,1	2,1	2,0	2,0	1,9	1,7	1,6	4,3	3,9	4,1	4,6	4,0	4,3	3,5	3,4
0–4	71,6	71,3	72,2	73,1	74,9	76,0	76,4	77,6	50,7	53,5	52,6	54,5	55,9	57,3	59,1	59,8
5–9	20,2	22,3	21,7	20,8	19,2	18,4	18,1	17,2	29,3	31,5	33,0	31,3	30,7	30,3	28,3	28,8
10–14	5,8	4,6	4,5	4,6	4,5	4,4	4,2	4,0	13,8	10,8	10,8	10,7	10,3	9,8	10,1	8,9
15–19	2,1	1,4	1,3	1,1	1,1	1,0	1,0	0,9	5,5	3,7	3,0	2,8	2,6	2,1	2,1	2,2
20+	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,7	0,6	0,6	0,7	0,5	0,5	0,4	0,4
Průměrná délka (roky)	4,6	4,4	4,3	4,3	4,2	4,1	4,1	4,1	6,3	5,8	5,8	5,7	5,6	5,5	5,4	5,3

Pozn.: Výpočet z absolutních počtů živě narozených z jednočetných porodů.

3.3 Plodnost podle rodinného stavu a věku žen

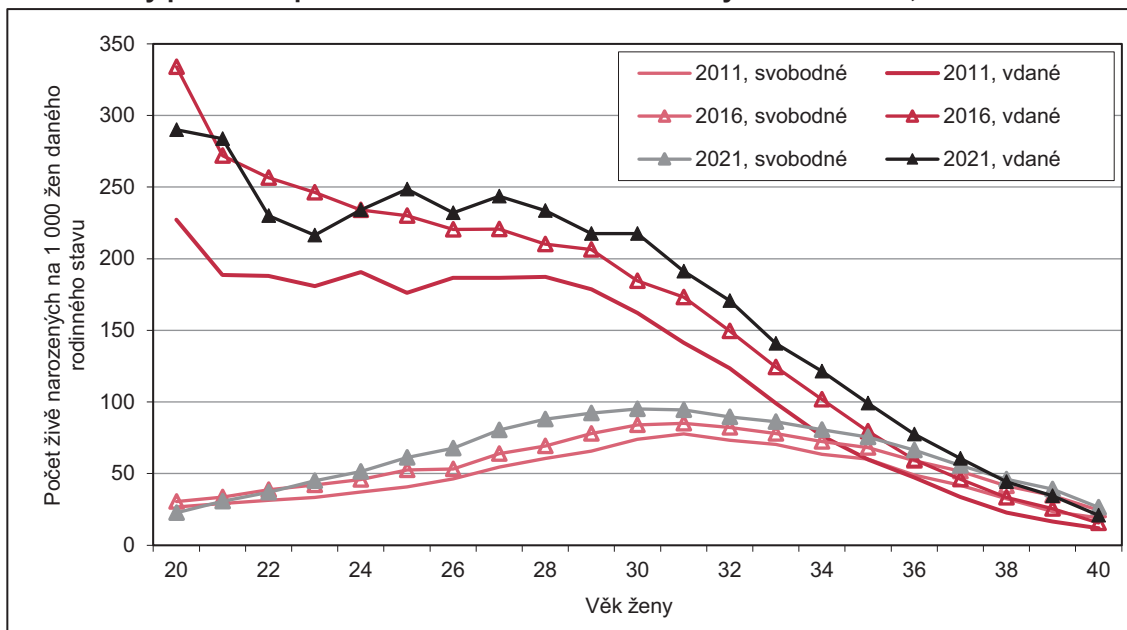
Míry plodnosti podle rodinného stavu ženy se vypočítávají jako podíl počtu živě narozených podle rodinného stavu matky a středního stavu žen podle rodinného stavu (vzniká jako průměr koncového stavu k 31. 12. dvou sousedních let).

Specifické míry plodnosti svobodných žen se zvyšují od nejmladších věků až po maximální hodnoty ve věcích 30–32 let, po kterých následuje opětovný pokles (viz. graf 23). K nárůstu intenzity plodnosti došlo mezi roky 2011 a 2021 u svobodných žen ve všech věcích s výjimkou žen do 20 let. Absolutně největší nárůst byl u 25–30letých svobodných žen (v každém věku o více než 20 živě narozených na 1 000 žen). K nejvyššímu relativnímu nárůstu došlo u 39letých svobodných žen, a to o 67 %. O více než 45 % pak vzrostly míry plodnosti svobodných žen ve věku 25 až 28 let.

Nejvyšší intenzity plodnosti v případě vdaných byly evidovány na začátku reprodukčního období, protože uzavření sňatku zde bývá častěji motivováno těhotenstvím. Od 28 let věku míry plodnosti vdaných žen s věkem postupně klesají. Při srovnání měř plodnosti vdaných žen podle věku v letech 2011 a 2021 byl zaznamenán růst v celém věkovém spektru (s výjimkou 19letých žen). Relativně nejintenzivněji rostly míry plodnosti vdaných u 34letých a starších (v každém věku více než 1,5násobně).

Do věku okolo 35–36 let je intenzita plodnosti vdaných žen výrazně vyšší než žen svobodných, u starších žen je plodnost vdaných a svobodných žen obdobná. U obou skupin žen úroveň plodnosti mezi roky 2011 a 2021 rostla, u vdaných žen výrazněji, v důsledku čehož se rozdíl v intenzitě plodnosti mezi svobodnými a vdanými ženami postupně zvyšovaly. Zatímco v roce 2011 byla intenzita plodnosti svobodných žen vyšší než u vdaných žen od 35 let věku, v roce 2021 to platilo až od 38 let.

Graf 23 Míry plodnosti podle věku a rodinného stavu ženy v letech 2011, 2016 a 2021

4. Ukazatele kohortní plodnosti

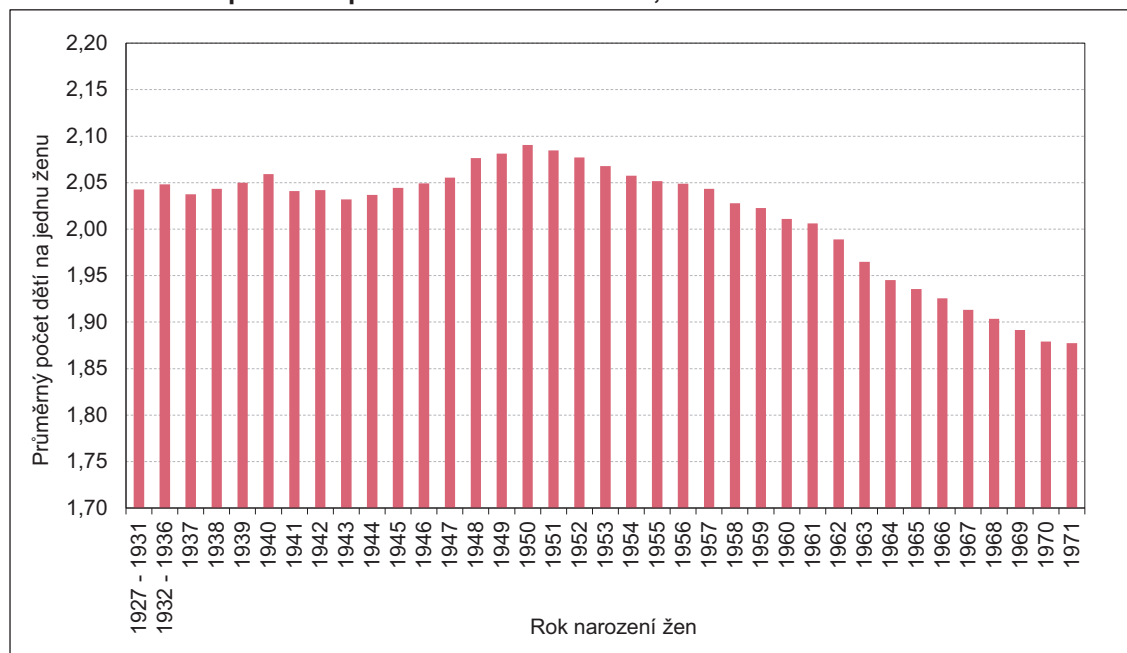
Ze sčítání lidu, domů a bytů 2021 byly opět po deseti letech dostupné unikátní údaje týkající se plodnosti žen. Vycházely z odpovědí na otázku na počet živě narozených dětí ženám 15letým a starším (otázka B7 na formuláři pro osoby). Z těchto údajů bylo možné vypočítat ukazatele generační plodnosti, včetně ukazatele tzv. konečné plodnosti, jež udává průměrný počet živě narozených dětí za celé reprodukční období ženy, které je obvykle stanoveno na věkové rozmezí 15–49 let¹.

Nevýhodou generačního přístupu k plodnosti je kromě dostupnosti dat pouze ze sčítání, tzn. v desetiletých intervalech, je i úmrtnost žen v reprodukčním věku. Výsledky za určitou generaci žen mohou být zkresleny tím, že část z nich se sčítání nedožila. To je potřeba mít na paměti zejména u nejstarších generací².

4.1 Konečná plodnost podle roku narození žen

Různé generace žen prožily své reprodukční období v jiných historických obdobích, jež se lišila politickými a zejména ekonomickými podmínkami, které měly vliv na jejich konečnou plodnost. Konečná plodnost je ovšem ve srovnání s úhrnnou plodností mnohem stabilnější ukazatel a odlišnosti podle ročníku narození ženy tudíž nejsou tak výrazné. Rozdíl mezi konečnou plodností generací 1927–1931 a 1971 byl okolo 0,17 dítěte na jednu ženu. Konečná plodnost nejstarších žijících generací žen narozených v letech 1927–1931 dosáhla úrovně 2,04 dětí na jednu ženu. Na podobné úrovni je také konečná plodnost žen narozených ve 30. letech a v první polovině 40. let 20. století (výjimkou byly mírně vyšší hodnoty u generací 1939 a 1940 s 2,05, resp. 2,06 dětmi na jednu ženu, které byly pravděpodobně důsledkem slibovaných, ale nerealizovaných propopulačních opatření z let 1963 a 1964).

Graf 24 Konečná plodnost podle roku narození žen, 2021

Pozn. Průměrný počet dětí na 1 ženu se zjištěným počtem dětí a za generace žen s ukončenou reprodukcí. Nejstarší generace jsou z důvodu nízkého počtu žen agregované do 5letých skupin.

Konečná plodnost žen narozených v dalších letech začala opět růst (generace 1950 měla úroveň konečné plodnosti 2,09). Mezi generacemi žen narozenými mezi roky 1945 a 1950 vzrostla konečná plodnost o zhruba 0,05 dítěte na ženu. Na tento nárůst měla vliv propopulační opatření realizovaná zejména v 70.

¹ Ženám 50letým a starším se v roce 2021 živě narodilo pouze 11 dětí.

² V SLDB 2011, kdy ženám narozeným v letech 2017–2021 bylo mezi 90 a 94 lety, byla zjištěna konečná plodnost na úrovni 2,14 dítěte na jednu ženu; v roce 2021 už se jednalo o ženy 100 až 104leté a jejich konečná plodnost činila 2,01 dítěte na jednu ženu dané generace.

letech, která spočívala například ve výhodných novomanželských půjčkách, lepší dostupnosti bydlení pro rodiny s dětmi, zvýšení přídavků na děti (zejména druhého a třetího pořadí), prodloužení mateřské dovolené či zavedení rodičovského příspěvku. Od generací narozených v 50. letech 20. století došlo k poklesu konečné plodnosti, protože mnohá propopulační opatření se vyčerpala a ztratila svou hodnotu. Dostupnost bydlení navíc stále nebyla ideální. Generace žen narozených v roce 1962 a později měly již v průměru méně než dvě děti. Šlo o první hodnoty nižší než dvě děti na jednu ženu u generací s ukončenou reprodukcí od sčítání 1930, kdy se plodnost žen poprvé zjišťovala.

4.2 Kohortní plodnost podle věku žen a počtu narozených dětí

Celkový počet žen 15letých a starších mezi sčítáními 2011 a 2021 pokles o téměř 90 tisíc, počet žen v reprodukčním věku (15–49 let) však poklesl o více než 216 tisíc (viz. tab. 25). Úbytek v celkovém počtu živě narozených dětí (o 35,7 tisíc) byl důsledkem nejen méně početné populační základny, ale rovněž nižší intenzity plodnosti. Největší propad intenzity plodnosti byl zaznamenán u žen ve věku 30–39 let. Zatímco v roce 2011 připadlo na jednu ženu ve věku 30–34 let 1,25 dítěte, o deset let později to byl jen 1,10 dítěte, u žen 35–39letých došlo k poklesu plodnosti z 1,71 dítěte na 1,54 dítěte na jednu ženu. Zatímco ve sčítání 2011 měly ženy s ukončenou plodností (50leté a starší) plodnost vyšší než 2 děti na jednu ženu, ve sčítání 2021 byla plodnost žen ve věku 50–59 let nižší než 2 děti na jednu ženu a až u žen 60letých a starších přesahovala hranici dvou dětí na ženu. Vyšší počet živě narozených dětí zjištěných ve sčítání 2021 ve srovnání se sčítáním 2011 byl zjištěn ve věkové skupině 65letých a starších, kam se přesunula silná poválečná populace žen, která rodila převážně v 70. letech 20. století v období tzv. „Husákových“ propopulačních opatření. Jejich dcerám, narozeným právě v 70. letech, bylo v době sčítání 40–49 let, a i jejich početná základna je důvodem, proč je ve věkových skupinách 40–44 let a 45–49 let vyšší počet živě narozených dětí než ve sčítání 2011.

Tab. 25 Ženy, počet živě narozených dětí a plodnost žen, 2011 a 2021

Věková skupina	Celkový počet žen		Počet živě narozených dětí		Generační plodnost ¹⁾	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
15–19	280 506	238 290	4 804	3 243	0,02	0,01
20–24	330 311	231 724	49 315	36 974	0,16	0,16
25–29	351 071	290 569	181 845	158 360	0,55	0,55
30–34	421 879	333 508	506 194	362 492	1,25	1,10
35–39	432 858	347 389	722 593	528 735	1,71	1,54
40–44	342 185	414 631	628 477	716 668	1,87	1,75
45–49	340 530	426 913	650 599	778 224	1,94	1,84
50–54	331 361	337 187	656 459	634 378	2,02	1,90
55–59	383 759	331 655	778 273	646 349	2,06	1,96
60–64	390 919	315 642	796 868	614 924	2,06	2,03
65+	980 711	1 244 673	1 987 090	2 453 583	2,05	2,06
Celkem	4 601 815	4 512 181	6 969 668	6 933 930	1,58	1,57

Pozn. 1) Průměrný počet dětí na 1 ženu se zjištěným počtem dětí.

Postupně se do reprodukčního věku dostávají ženy narozené v polovině 90. let, kdy byla nejnižší zaznamenaná úroveň plodnosti v historii České republiky³. Úroveň plodnosti nejmladších věkových skupin, do kterých v době sčítání ženy narozené od poloviny 90. let do poloviny prvního desetiletí nového tisíciletí patřily (15–19 let, 20–24 let a částečně také do skupiny žen ve věku 25–29 let), byla na obdobné úrovni jako u stejných věkových žen před deseti lety (viz. tab. 25).

Mezi sčítáními 2011 a 2021 došlo k nárůstu podílu žen, jimž se narodily dvě děti, a to ze 42,5 % na 43,2 % (viz. tab. 26), naopak žen s jiným počtem dětí (0, 1 a 3 či více dětmi) ubylo. K nárůstu podílu žen se dvěma dětmi však došlo pouze u věkových skupin 20–24 let, 60–64 let a u 65letých a starších žen, zatímco ve zbytku věkové struktury se zastoupení žen se dvěma dětmi snížilo, nejmarkantněji ve věku 30–39 let.

³ Úhrnná plodnost pod hranicí 1,3 dítěte na jednu ženu, která představuje hranici tzv. lowest-low fertility, byla v ČR zaznamenána v letech 1995 až 2005. V letech 1995–2004 se ročně živě narodilo méně než 100 tisíc dětí.

Zatímco v roce 2011 měla nadpoloviční většina žen právě dvě děti od věkové skupiny 35–39 let (s výjimkou 65letých a starších žen), o deset let to platilo pro ženy ve věku 40–44 let a starší. Naopak u bezdětných došlo k nárůstu podílu v celém věkovém spektru s výjimkou nejstarších žen (65letých a starších), nejvýrazněji se podíl bezdětných zvýšil ve věkových skupinách 30–34letých a 35–39letých žen. Zatímco ve věku 15–34 let došlo k úbytku podílu žen s jedním dítětem, a to zejména ve prospěch bezdětných žen, podíl žen s jedním dítětem se u žen ve věku 35–64 let zvýšil. Částečně to může v důsledku posunu začátku rodičovství do vyššího věku, kdy některé ženy nejsou schopné naplnit své ambice, co se počtu dětí týká. Podíl žen se třemi a více dětmi se mezi sčítáními 2011 a 2021 snížil, nejvíce ve věkových skupinách 50–54letých a 55–59letých žen, tedy u žen s již ukončenou reprodukcí. K mírnému nárůstu došlo u žen ve věku 15–34 let.

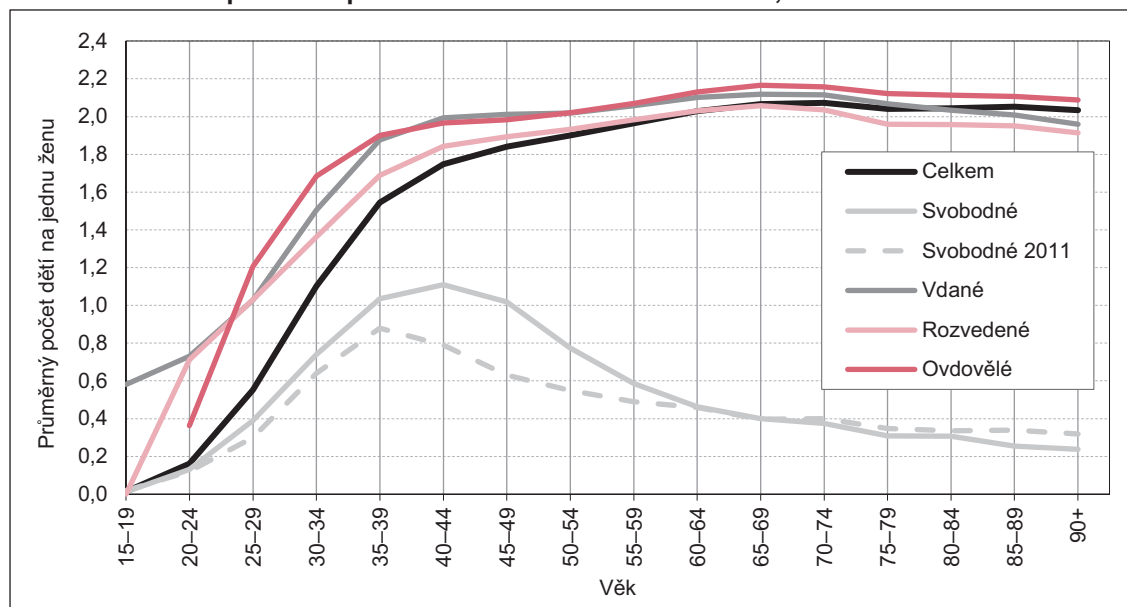
Tab. 26 Podíl žen se zjištěným počtem dětí podle počtu živě narozených dětí (%), 2011 a 2021

Věková skupina	2011				2021				2021 - 2011			
	0	1	2	3+	0	1	2	3+	0	1	2	3+
15–19	98,1	1,6	0,2	0,0	98,8	1,0	0,1	0,0	0,7	-0,6	-0,1	0,0
20–24	87,0	10,2	2,3	0,4	87,8	9,0	2,5	0,6	0,8	-1,2	0,2	0,2
25–29	61,3	25,1	11,7	2,0	62,2	24,0	11,2	2,6	0,9	-1,1	-0,5	0,6
30–34	26,0	31,4	36,2	6,4	34,2	30,2	29,0	6,5	8,2	-1,2	-7,2	0,1
35–39	11,0	24,2	51,4	13,4	18,6	24,8	44,1	12,4	7,6	0,6	-7,3	-1,0
40–44	7,2	21,3	54,3	17,3	12,1	21,9	50,3	15,7	4,9	0,6	-4,0	-1,6
45–49	6,3	18,4	56,1	19,2	8,8	21,4	52,6	17,2	2,5	3,0	-3,5	-2,0
50–54	5,7	15,6	56,9	21,9	7,0	20,8	53,9	18,3	1,3	5,2	-3,0	-3,6
55–59	5,2	14,4	56,7	23,7	5,9	18,1	56,1	19,9	0,7	3,7	-0,6	-3,8
60–64	4,9	15,1	55,8	24,2	5,2	15,2	57,3	22,3	0,3	0,1	1,5	-1,9
65 a více	5,6	19,5	49,7	25,1	4,9	16,0	54,9	24,3	-0,7	-3,5	5,2	-0,8
Celkem	22,6	18,8	42,5	16,1	22,5	18,6	43,2	15,7	-0,1	-0,2	0,7	-0,4

4.3 Kohortní plodnost podle rodinného stavu a věku žen

Analýza kohortní plodnosti podle rodinného stavu z dat sčítání lidu má pouze omezenou vypovídací schopnost. Počty živě narozených dětí jsou totiž vázány na aktuální rodinný stav matky v době rozhodného okamžiku sčítání. Rodinný stav matky při narození dítěte se v rámci sčítání lidu nezjišťuje, a tak pouze u svobodných žen platí, že se jim děti skutečně narodily za svobodna.

Graf 25 Kohortní plodnost podle rodinného stavu a věku žen, 2021

Rodinný stav nebyl zjištěn u 21,2 tisíc žen ve věku 15 a více let (0,5 % z celkového počtu žen ve věku 15 a více let), z nichž 3,5 tisíce nevyplnilo ani údaj o počtu živě narozených dětí. Plodnost této nevelké skupiny

žen tak není možné hodnotit. Z žen se zjištěným rodinným stavem jich na otázku týkající se počtu živě narozených dětí neodpovědělo 2,1 % z nich. Častěji neodpověděly ženy ovdovělé (3,8 %) a rozvedené (2,5 %), což vychází ze skutečnosti, že ženy ve vyšším věku na tuto otázku neodpověděly ve větší míře než ostatní (4,2 % žen 65letých a starších a 4,0 % žen ve věku 60–64 let).

Nejnižší kohortní plodnost mají svobodné ženy, a to ve všech věcích (viz. graf 25). Oproti roku 2011 se úroveň kohortní plodnosti svobodných zvýšila a její vrchol se přesunul z věkové skupiny 35–39 let do věku 40–44 let. Nejvyšší nárůst kohortní plodnosti svobodných byl však zaznamenán ve věkové skupině 45–49letých žen. Na svobodnou ženu ve věku 35–49 let připadlo více než 1 dítě. Vzrostla nejen intenzita plodnosti svobodných žen, ale také jejich počet, a to ve všech věkových skupinách s výjimkou těch nejmladších (15–29 let; viz. tab. 27). Největší nárůst byl zaznamenán ve věkových skupinách 40–44 a 45–49 let, v nich byl počet svobodných žen v roce 2021 více než trojnásobný oproti roku 2011.

Tab. 27 Svobodné ženy a jejich plodnost, 2011 a 2021

Věková skupina	Počet svobodných žen		Generační plodnost ¹⁾	
	2011	2021	2011	2021
15–19	279 016	237 374	0,02	0,01
20–24	306 029	216 856	0,12	0,13
25–29	230 753	211 226	0,30	0,39
30–34	143 522	168 756	0,64	0,74
35–39	71 859	126 779	0,88	1,04
40–44	28 655	101 200	0,79	1,11
45–49	19 001	59 594	0,63	1,02
50–54	14 092	25 136	0,55	0,77
55–59	13 182	16 455	0,49	0,59
60–64	11 552	11 789	0,46	0,46
65+	24 461	30 951	0,37	0,35
Celkem	1 151 851	1 206 116	0,30	0,49

Pozn. 1) Průměrný počet dětí na 1 ženu se zjištěným počtem dětí.

Celkový počet vdaných žen mezi roky 2011 a 2021 poklesl o více než 200 tisíc (viz. tab. 28). Ke zvýšení počtu vdaných žen došlo pouze ve věku 40–49 let, do kterého vstoupily početné generace narozené v 70. letech a ve věkové skupině 65letých a starších žen, do níž se zařadily početné silné poválečné generace žen. Intenzita plodnosti vdaných žen se však snížila téměř v celém věkovém spektru, s výjimkou nejmladší a nejstarší věkové kategorie. Zatímco v roce 2011 připadaly 2 a více dětí na jednu ženu ve věku 40–44 let a více, v roce 2021 to bylo až pro ženy od věku 45–49 let (viz. tab. 28).

Tab. 28 Vdané ženy a jejich plodnost, 2011 a 2021

Věková skupina	Počet vdaných žen		Generační plodnost ¹⁾	
	2011	2021	2011	2021
15–19	762	234	0,50	0,58
20–24	21 438	11 509	0,76	0,73
25–29	107 116	70 292	1,03	1,03
30–34	236 075	144 728	1,58	1,51
35–39	279 139	181 653	1,91	1,88
40–44	223 378	235 232	2,00	1,99
45–49	226 072	248 710	2,04	2,01
50–54	225 207	199 346	2,09	2,02
55–59	257 977	201 236	2,12	2,06
60–64	250 059	192 629	2,11	2,10
65+	368 933	512 035	2,05	2,10
Celkem	2 197 895	1 997 604	1,94	1,95

Pozn. 1) Průměrný počet dětí na 1 ženu se zjištěným počtem dětí.

Mezi lety 2011 a 2021 se zvýšil počet rozvedených žen o více než 80 tisíc. Ke zvýšení počtu rozvedených žen došlo ve věkových skupinách 45–49 let a vyšších, v mladších věcích rozvedených žen ubylo (viz. tab. 29), což lze dát do souvislosti se snižující se základnou vdaných žen. Celkově se intenzita plodnosti rozvedených žen mírně zvýšila, nicméně k nárůstu intenzity plodnosti došlo pouze u žen 60letých a starších. Kohortní plodnost mladších žen nedosáhla úrovně plodnosti z předchozího sčítání. Generační plodnost rozvedených dosahovala pouze mírně nižších hodnot než u vdaných žen (viz. graf 25).

Tab. 29 Rozvedené ženy a jejich plodnost, 2011 a 2021

Věková skupina	Počet rozvedených žen		Generační plodnost ¹⁾	
	2011	2021	2011	2021
15–19	98	2	0,47	0,00
20–24	1 674	569	0,80	0,71
25–29	11 781	4 913	1,04	1,03
30–34	39 926	16 601	1,41	1,36
35–39	77 270	35 441	1,72	1,69
40–44	83 447	72 883	1,87	1,84
45–49	84 098	109 678	1,94	1,89
50–54	72 658	99 992	2,00	1,93
55–59	74 716	91 867	2,04	1,98
60–64	63 630	73 004	2,02	2,03
65+	96 508	183 875	1,95	2,02
Celkem	606 486	688 825	1,88	1,92

Pozn. 1) Průměrný počet dětí na 1 ženu se zjištěným počtem dětí.

Počty ovdovělých žen s přibývajícím věkem rostou (viz. tab. 30). Mezi roky 2011 a 2021 se však jejich celkový počet snížil, a to o téměř 40 tisíc. K poklesu počtu ovdovělých žen došlo ve všech věkových skupinách s výjimkou té nejstarší. Intenzita plodnosti ovdovělých žen se mezi lety 2011 a 2021 mírně snížila, a to v u všech žen kromě 30–34letých. Generační plodnost ovdovělých žen je celkově nejvyšší, srovnáme-li ženy podle rodinného stavu. Zatímco v roce 2011 toto platilo ve všech věkových kategoriích, v roce 2021 plodnost vdaných žen předčila intenzitu plodnosti ovdovělých žen ve věku 40–49 let⁴ (viz. graf 25, tab. 28 a 30). Zatímco v roce 2011 překročily hranici dvou dětí na jednu ženu ovdovělé ženy již ve věku 40–44 let, v roce 2021 ji přesáhla až věková skupina 50–54letých žen.

Tab. 30 Ovdovělé ženy a jejich plodnost, 2011 a 2021

Věková skupina	Počet ovdovělých žen		Generační plodnost ¹⁾	
	2011	2021	2011	2021
15–19	19	0	1,47	
20–24	76	11	0,94	0,36
25–29	360	112	1,32	1,21
30–34	1 395	446	1,58	1,68
35–39	3 738	1 310	1,91	1,90
40–44	6 014	3 543	2,02	1,97
45–49	10 661	7 589	2,07	1,98
50–54	18 776	11 764	2,14	2,02
55–59	37 370	21 296	2,18	2,07
60–64	65 276	37 540	2,17	2,13
65+	490 064	512 061	2,15	2,13
Celkem	634 671	595 672	2,15	2,12

Pozn. 1) Průměrný počet dětí na 1 ženu se zjištěným počtem dětí.

4.4 Kohortní plodnost podle vzdělání a věku žen

Vzhledem k měnící se vzdělanostní struktuře obyvatelstva ČR je důležité zaměřit se i na úroveň plodnosti podle nejvyššího dokončeného vzdělání. S rostoucím podílem vysokoškolsky vzdělaných žen bude celková generační plodnost odrážet generační plodnost této skupiny žen. Podle výsledků sčítání lidu, domů a bytů 2011 a 2021 se snížil podíl žen ve věku 15–49 let se základním vzděláním (vč. neukončeného) z 14,9 % na 13,6 % a se středním vzděláním bez maturity z 23,7 % na 18,8 %. K poklesu podílu došlo také u žen se středním vzděláním s maturitou a vyšším odborným vzděláním, a to z 40,3 % na 37,2 %. Výrazný nárůst – z 15,1 % na 25,0 % byl zaznamenán z žen s vysokoškolským vzděláním (viz. tab. 31).

Počet žen s nezjištěným nejvyšším dokončeným vzděláním překročil 211 tisíc (tzn. 4,7 % z celkového počtu 15letých a starších žen), z nichž 80,6 tisíc neodpovědělo ani na otázku na počet živě narozených dětí. Co se žen se zjištěnou úrovní vzdělání týká, na otázku na počet živě narozených dětí neodpovědělo 16,2 tisíc z nich (tj. 0,4 % z žen, jejichž vzdělání je známo). Mírně více na tuto otázku neodpovídaly ženy se základním

⁴ V nejmladších věcích je velmi málo ovdovělých žen, srovnání intenzity plodnosti ve věku do 24 let tak není v textu zohledněno.

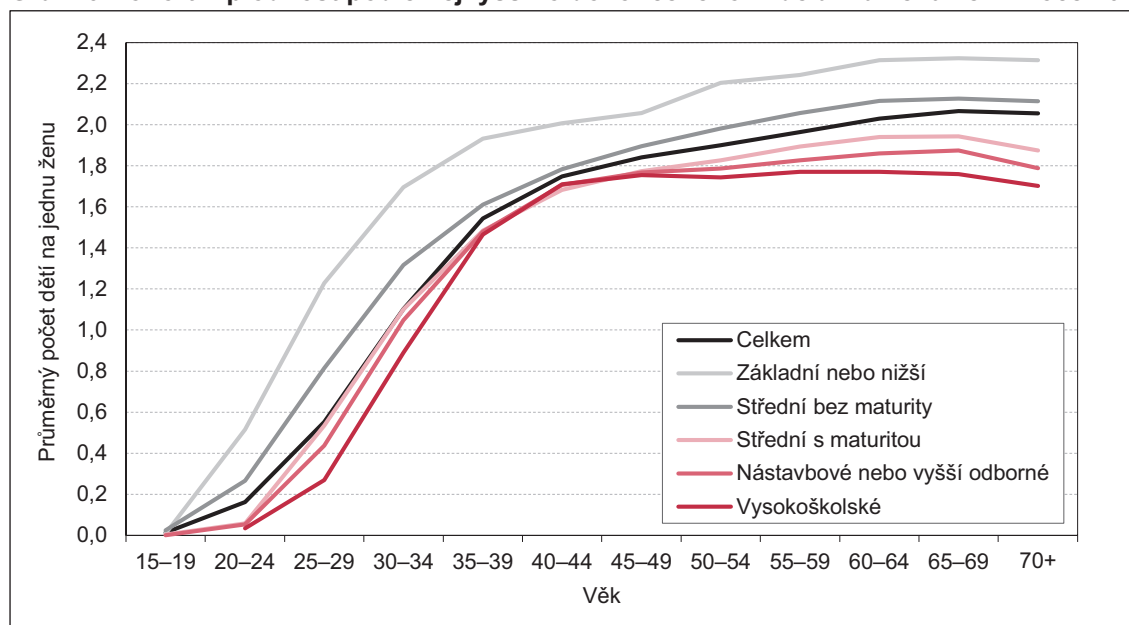
nebo nižším vzděláním (0,5 %), následovaly ženy se středním vzděláním bez maturity a vysokoškolačky (shodně 0,4 %) a ženy se středním vzděláním s maturitou a vyšším odborným vzděláním (shodně 0,3 %).

Tab. 31 Počty a podíly žen podle nejvyššího dokončeného vzdělání, 2011 a 2021

		Ženy ve věku 15 a více let		Ženy ve věku 15-49 let		
		abs.	rel.	abs.	rel.	
SLDB 2011	Obyvatelstvo celkem	4 586 090		2 499 340		
	z toho nejvyšší dokončené vzdělání:	ZŠ vč. neukončeného	990 971	21,6 %	371 489	14,9 %
		SŠ bez mat.	1 247 606	27,2 %	592 067	23,7 %
		SŠ s mat. vč. VOŠ	1 588 646	34,6 %	1 006 818	40,3 %
VŠ		536 680	11,7 %	378 212	15,1 %	
SLDB 2021	Obyvatelstvo celkem	4 512 181		2 283 024		
	Z toho nejvyšší dokončené vzdělání:	ZŠ vč. neukončeného	664 736	14,7 %	311 478	13,6 %
		SŠ bez mat.	1 182 747	26,2 %	429 864	18,8 %
		SŠ s mat. vč. VOŠ	1 602 559	35,5 %	849 894	37,2 %
VŠ		823 196	18,2 %	570 956	25,0 %	

Z výsledků sčítání lidu 2021 bylo patrné, že kohortní plodnost žen klesá s rostoucím vzděláním téměř ve všech věkových skupinách (viz. graf 26). U nejmladší skupiny žen s ukončenou reprodukcí ve věku 50 až 54 let byla kohortní plodnost vysokoškolsky vzdělaných žen 1,74 dítěte, zatímco u žen se základním nebo nižším vzděláním byla o 21 % vyšší a dosahovala 2,20 dítěte. Žádná další vzdělanostní skupina žen v tomto věku nepřekročila hranici dvou dětí na jednu ženu. Tuto hranici ať už v jakémkoli věku překročily pouze ženy se základním nebo nižším vzděláním, a to od věkové skupiny 40–44 let a ženy se středním vzděláním bez maturity ve věku 55–59 let a starší (viz. tab. 32).

Graf 26 Kohortní plodnost podle nejvyššího dokončeného vzdělání a věku žen v roce 2021

V případě žen s neukončenou reprodukcí jsou relativní rozdíly kohortní plodnosti mezi skupinami žen podle nejvyššího dokončeného vzdělání větší, protože se navíc projevuje odlišné časování rození dětí. Například ve skupině 25–29letých žen byla hodnota kohortní plodnosti žen se základním nebo nižším vzděláním 1,23, u stejné věkové kategorie žen se středoškolským vzděláním s maturitou to bylo 0,54 a u vysokoškolsky vzdělaných žen pouze 0,27 dětí na jednu ženu.

Vysvětlení diferenčních výsledků generační plodnosti podle dosažené úrovně vzdělání je mnoho. U vysokoškolsky vzdělané populace často, alespoň zpočátku, upřednostňuje kariérní ambice oproti těm rodinným. Samotné studium, zejména to vysokoškolské, trvá déle a vede k odkládání rození dětí do vyššího

věku, čímž se zkracuje doba pro naplnění reprodukčních ambicí. Navíc, náklady ušlých příležitostí (např. kariérní růst, vysoká mzda) jsou u vysokoškolsky vzdělané populace nejvyšší.

Tab. 32 Generační plodnost podle nejvyššího dokončeného vzdělání v roce 2021

Věková skupina	ZŠ nebo nižší ¹⁾	SŠ bez maturity	SŠ s maturitou	Nástavbové nebo VOŠ	VŠ	Nezjištěno	Celkem
15–19	0,01	0,02	0,00	0,00	-	0,24	0,01
20–24	0,52	0,27	0,06	0,05	0,03	0,73	0,16
25–29	1,23	0,81	0,54	0,44	0,27	1,34	0,55
30–34	1,70	1,32	1,10	1,05	0,89	1,73	1,10
35–39	1,93	1,61	1,49	1,48	1,46	1,99	1,54
40–44	2,01	1,78	1,68	1,71	1,71	2,09	1,75
45–49	2,06	1,90	1,77	1,77	1,75	2,20	1,84
50–54	2,20	1,98	1,83	1,79	1,74	2,22	1,90
55–59	2,24	2,06	1,89	1,83	1,77	2,21	1,96
60–64	2,31	2,12	1,94	1,86	1,77	2,19	2,03
65–69	2,32	2,13	1,94	1,88	1,76	2,19	2,07
70+	2,31	2,11	1,87	1,79	1,70	2,13	2,05
Celkem	1,50	1,87	1,49	1,49	1,31	1,86	1,57

Pozn. 1) Do této kategorie spadají osoby s ukončeným nebo neukončeným základním vzděláním, stejně tak i osoby bez vzdělání.

4.5 Kohortní plodnost podle národnosti, náboženské víry a věku žen

Vliv sociokulturních faktorů na generační plodnost odhalují odpovědi na otázky národnosti⁵ a náboženské víry, jejichž vyplnění však bylo ve sčítání 2021 dobrovolné. Míra nevyplněnosti byla velmi vysoká – národnost nevedlo 28,8 % a náboženskou víru 27,9 % žen 15letých a starších. Generační plodnost žen, které nevedly národnost nebo náboženskou víru se ovšem příliš nelišila od celkové úrovně plodnosti, takže vysoká nevyplněnost neměla tak významný vliv na věrohodnost výsledků, jak by se dalo předpokládat. Podíl žen, u nichž byla známá národnost, ale které neodpověděly na otázku na počet živě narozených dětí, činil 0,2 %. Relativně více na tuto otázku neodpovídaly ženy s ukrajinskou národností – 1,2 %, se slovenskou národností – 0,6 % a s polskou národností – 0,5 %. Ženy s uvedenou náboženskou vírou, které neodpověděly na otázku týkající se počtu živě narozených dětí, bylo 0,3 %. Podíl žen s neuvedeným počtem dětí podle odpovědi na otázku ohledně víry se pohyboval od 0,2 % u žen bez náboženské víry po 1,1 % u žen hlásících se k pravoslavné církvi.

Tab. 33 Generační plodnost podle národnosti¹⁾ a věku, 2021

Věková skupina	Česká	Moravská	Polská	Slovenská	Ukrajinská	Vietnamská	Ruská	Neuvedeno	Celkem
15–19	0,01	0,00	0,00	0,03	0,01	0,01	0,00	0,02	0,01
20–24	0,12	0,09	0,09	0,12	0,13	0,25	0,02	0,24	0,16
25–29	0,48	0,47	0,37	0,31	0,45	0,95	0,14	0,68	0,55
30–34	1,06	1,08	0,92	0,89	1,01	1,81	0,64	1,20	1,10
35–39	1,52	1,55	1,48	1,39	1,40	2,06	1,24	1,60	1,54
40–44	1,74	1,76	1,71	1,58	1,49	2,08	1,54	1,79	1,75
45–49	1,82	1,90	1,84	1,72	1,54	2,09	1,57	1,90	1,84
50–54	1,87	1,95	1,86	1,88	1,62	2,05	1,55	1,97	1,90
55–59	1,93	2,06	1,96	2,05	1,75	1,94	1,60	2,04	1,96
60–64	2,00	2,14	2,03	2,08	1,84	1,98	1,61	2,10	2,03
65–69	2,03	2,17	2,11	2,10	1,93	2,24	1,57	2,14	2,07
70+	2,02	2,17	2,07	2,30	1,93	3,04	1,56	2,11	2,05
Celkem	1,59	1,72	1,75	1,54	1,19	1,68	0,86	1,52	1,57

Pozn. 1) Zobrazeny všechny národnosti, kde počet žen ve věku 15 let a více překročil 10 tisíc. Ženy, které uvedly kombinaci dvou národností, nejsou zahrnuty.

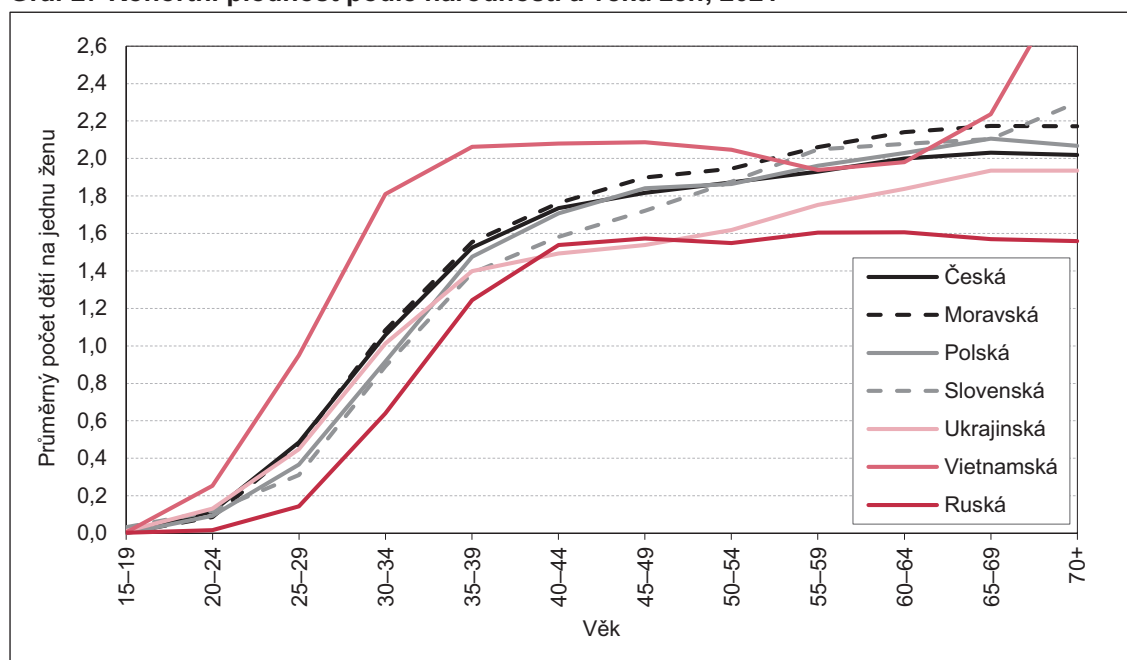
Ženy ve věku 15 let a starší se v 85 % přihlásily k české národnosti, pokud na otázku odpověděly. Dalšími nejpočetněji zastoupenými národnostmi byla moravská (necelých 5 %), slovenská (1,5 %) a ukrajinská (1 %). Zástupkyně polské, ruské a vietnamské národnosti se ještě řadily mezi skupiny s více než 10 tisíci

⁵ Národnost je (na rozdíl od státního občanství v demografické statistice) deklaratorní, to znamená, že se zjišťuje výlučně dotazem u respondenta.

ženami ve věku 15 let a více. Populace České republiky je tedy z hlediska národnosti velmi homogenní, a ačkoli se hodnoty generační plodnosti podle národnosti liší, na celorepublikovou úroveň plodnosti to nemá velký vliv.

Podle výsledků sčítání 2021 měly ženy polské (1,75 dětí na jednu ženu), moravské (1,72) a vietnamské (1,68) národnosti vyšší kohortní plodnost než ženy české národnosti (1,59). Naopak příslušnice slovenské (1,54 dítěte na jednu ženu), ukrajinské (1,19) a ruské (0,86) národnosti vykazovaly nižší hodnoty kohortní plodnosti. Hranici dvou dětí na jednu ženu nepřekročily ženy ukrajinské a ruské národnosti v žádné věkové skupině, ženy moravské a slovenské národnosti ve věku 55–59 let a starší a ženy české a polské národnosti od věkové skupiny 60–64 let. Kohortní plodnost žen s vietnamskou národností se výrazně odlišuje od kohortní plodnosti žen ostatních nejpočetněji zastoupených národností (viz. graf 27). Hranici dvou dětí na jednu ženu překročila kohortní plodnost vietnamských žen ve věku 35–54 let a dále u 65letých a starších žen, ve věku 55–64 let se této hranici blížila (viz. tab. 33).

Graf 27 Kohortní plodnost podle národnosti a věku žen, 2021

Pozn. 1) Zobrazeny všechny národnosti, kde počet žen ve věku 15 let a více překročil 10 tisíc. Ženy, které uvedly kombinaci dvou národností, nejsou zahrnuty.

Zjištěné rozdíly mezi národnostmi jsou do značné míry ovlivněny odlišnou věkovou strukturou. Ženy vietnamské, ukrajinské a ruské národnosti měly oproti všem ženám ve věku 15 let a více mladší věkovou strukturu – zastoupení žen v reprodukčním věku (15–49 let) se pohybuje kolem tří čtvrtin (72,4 % u žen ruské národnosti, 74,8 % u žen vietnamské národnosti, 77,2 % u žen ukrajinské národnosti; viz. tab. 34). Naopak nejstarší věkovou strukturu mají ženy polské národnosti, u nichž je podíl žen v reprodukčním věku pouze třetinový, a naopak žen ve věku 65 a více let je více dvě pětiny (43,2 %). U žen s polskou národností se tak celková plodnost již zvyšovat nebude, zatímco u žen vietnamské, ukrajinské a ruské národnosti se pravděpodobně zvyšovat bude, a to vzhledem k tomu, že v mladších věcích se realizuje pouze část kohortní plodnosti, a proto je zatím celková plodnost těchto skupin nižší.

Při sčítání lidu 2021 se k romské národnosti přihlásilo pouze 1 654 žen, tedy podobně jako ve sčítání 2011, zatímco v roce 1991 to bylo okolo 10 000 žen a v roce 2001 necelých 3 900 žen. Vzhledem k nízkému počtu žen nebyla tedy romská národnost zařazena do tabulky a grafu, nicméně vzhledem k dlouhodobé odlišnosti a diskuzích o reprodukčním chování této sub-populace je vhodné ji alespoň v krátkosti zmínit, ačkoliv výsledky mohou tedy být částečně zkresleny vlivem nízkého počtu událostí. Ženy s romskou národností měly kohortní plodnost zřetelně nejvyšší ve všech věkových skupinách. Například již ve věkové kategorii 30–34 let přesáhla kohortní plodnost hodnotu prosté reprodukce a dosáhla 2,49 dětí na jednu ženu. U nejmladší

věkové skupiny s ukončenou reprodukcí (50–54 let) byla úroveň plodnosti 2,59 dětí, u žen ve věkové skupině 60–64 let to bylo 3,33 dětí a u žen ve věku 70 let a více dokonce 4,62 dětí na jednu ženu.

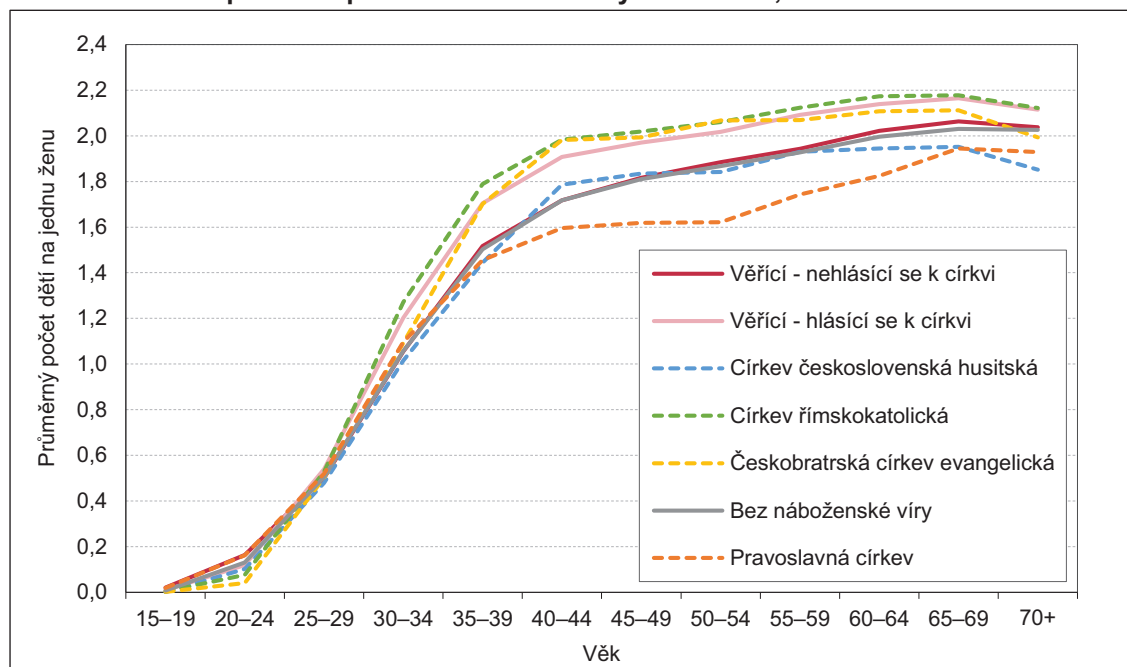
Tab. 34 Věková struktura žen (%) podle národnosti¹, 2021

Věková skupina	Česká	Moravská	Polská	Slovenská	Ukrajinská	Vietnamská	Ruská	Neuvedeno	Celkem
15–19	4,9	4,6	2,3	1,1	4,5	6,5	6,5	6,4	5,3
20–24	4,3	3,9	2,2	3,7	8,5	5,4	15,6	6,7	5,1
25–29	5,3	4,8	3,8	8,4	11,5	10,4	15,8	8,5	6,4
30–34	6,5	5,7	5,8	11,2	11,5	17,4	11,5	9,0	7,4
35–39	7,3	6,4	6,5	13,7	13,7	12,7	8,9	8,3	7,7
40–44	9,1	8,3	6,9	11,7	14,3	10,0	6,8	9,3	9,2
45–49	9,6	9,1	6,6	7,9	13,3	12,4	7,4	9,3	9,5
50–54	7,7	7,6	6,0	6,2	9,2	10,8	6,6	7,0	7,5
55–59	7,8	7,9	7,7	7,0	6,4	7,4	5,8	6,3	7,4
60–64	7,5	8,4	8,9	7,5	3,9	4,3	4,6	5,8	7,0
65–69	8,6	10,0	16,0	6,7	1,6	1,4	3,8	6,5	7,9
70+	21,4	23,2	27,2	14,9	1,7	1,3	6,7	16,9	19,7

Pozn.1) Zobrazeny všechny národnosti, kde počet žen ve věku 15 let a více překročil 10 tisíc. Ženy, které uvedly kombinaci dvou národností nejsou zahrnuty.

Věřící ženy, které se hlásily k určité církvi, měly v průměru více dětí (1,82 dětí na jednu ženu) než ženy bez náboženské víry (1,49) nebo věřící nehlásící se k církvi nebo náboženské společnosti (1,60 dětí). Z konkrétních uvedených církví měly nejvyšší úroveň plodnosti příslušnice římskokatolické církve (1,88 dítěte), zatímco zástupkyně Českobratrské církve evangelické a Církve československé husitské měly plodnost o něco nižší, než tomu bylo u římskokatolické církve (1,81, respektive 1,77 dětí). Ženy, které uvedly Pravoslavnou církev, byla kohortní plodnost nižší i než u žen bez náboženské víry, a to 1,35 dětí na jednu ženu. Tyto ženy se od ostatních liší výrazně nižší věkovou strukturou a jejich kohortní plodnost tak není ještě ukončená.

Graf 28 Kohortní plodnost podle náboženské víry a věku žen, 2021

Pozn.1) Zobrazeny všechny církve, kde počet žen ve věku 15 let a více překročil 10 tisíc.

Skupina věřících nehlásících se ke konkrétní církvi měla hodnoty kohortní plodnosti v jednotlivých pětiletých věkových kategoriích velice podobné jako skupina žen bez náboženské víry. Díky mladší populační struktuře žen bez náboženské víry byla ale celková plodnost této skupiny nižší. Na obecně vyšší kohortní plodnost u věřících hlásících se k církvi měla také významný vliv populační struktura, která byla v jejich případě starší než u osob bez náboženské víry.

5. Regionální porovnání

Regionální srovnání je v rámci této kapitoly hodnoceno jak na úrovni krajské, tak i okresní. V případě okresů se jedná o přepočtené údaje na územní strukturu platnou k 1. 1. 2021. Proto při výpočtu úhrnné plodnosti na úrovni okresů byly jako střední stavy obyvatel podle věku použity průměry počtů na začátku a na konci roku. Na krajské úrovni k územním změnám mezi lety 2011–2021 nedošlo. Přestože některé okresy představují populačně malé celky a počty živě narozených v jednotlivých letech mohou kolísat, byla pro hodnocení využita data za jednotlivé roky, protože v roce 2021 došlo k výrazné změně trendu úhrnné plodnosti a hodnocení za delší časové období by bylo zavádějící. Pro hodnocení regionálních rozdílů jsou v mapách použity stejné intervaly ve zkoumaném roce jak pro krajské územní jednotky, tak i okresní. V případě, že na okresní úrovni spadalo mnoho okresů do jednoho intervalu nebo byla nalezena vnitřní seskupení, byl interval rozdělen na dva.

5.1. Úhrnná plodnost

Stejně jako na republikové úrovni úhrnná plodnost v krajích mezi roky 2011–2021 vzrostla, konkrétně z rozmezí 1,34–1,52 dítěte na jednu ženu v roce 2011 na 1,69–1,95 dítěte v roce 2021. Představovalo to růst intenzity plodnosti o 18–41 % v jednotlivých krajích. Obecně nejsou ale rozdíly v úrovni úhrnné plodnosti mezi kraji Česka vysoké, ve sledovaném období se variační koeficient²⁶ pohyboval mezi hodnotami 3,2–4,3 %. Vývoj plodnosti v posledním roce snížil variační koeficient na hodnotu 3,7 %.

Tab. 35 Úhrnná plodnost v krajích, 2011–2021

Kraj	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hl. m. Praha	1,35	1,38	1,36	1,45	1,47	1,49	1,55	1,56	1,52	1,51	1,71
Středočeský	1,52	1,54	1,54	1,61	1,64	1,69	1,79	1,74	1,76	1,74	1,90
Jihočeský	1,41	1,51	1,48	1,53	1,60	1,67	1,74	1,74	1,74	1,75	1,87
Plzeňský	1,37	1,45	1,41	1,47	1,55	1,61	1,67	1,70	1,70	1,69	1,79
Karlovarský	1,43	1,37	1,42	1,42	1,45	1,55	1,55	1,59	1,68	1,62	1,69
Ústecký	1,51	1,46	1,47	1,56	1,60	1,64	1,72	1,69	1,73	1,72	1,79
Liberecký	1,48	1,49	1,51	1,51	1,63	1,77	1,73	1,75	1,76	1,76	1,78
Královéhradecký	1,42	1,46	1,49	1,55	1,60	1,65	1,71	1,74	1,72	1,76	1,85
Pardubický	1,46	1,51	1,45	1,58	1,58	1,68	1,67	1,74	1,82	1,77	1,85
Vysočina	1,42	1,47	1,44	1,59	1,63	1,65	1,73	1,75	1,81	1,80	1,95
Jihomoravský	1,44	1,45	1,48	1,55	1,58	1,66	1,72	1,76	1,75	1,73	1,83
Olomoucký	1,39	1,41	1,45	1,50	1,56	1,65	1,68	1,73	1,68	1,79	1,82
Zlínský	1,34	1,35	1,40	1,43	1,53	1,57	1,67	1,70	1,65	1,71	1,88
Moravskoslezský	1,38	1,41	1,41	1,49	1,50	1,57	1,60	1,68	1,67	1,67	1,78
Česko	1,43	1,45	1,46	1,53	1,57	1,63	1,69	1,71	1,71	1,71	1,83
Variační koeficient	3,8	3,8	3,2	3,7	3,6	4,1	4,1	3,4	4,2	4,3	3,7

Pozn. Maximální hodnoty jsou zvýrazněny tučně s podtržítkem, minimální hodnoty jsou zvýrazněné tučnou kurzívou

Ne ve všech krajích probíhaly změny v intenzitě plodnosti stejnoměrně. Po poklesu plodnosti v roce 2011 a nejednoznačném vývoji do roku 2013 následovalo období růstu plodnosti ve všech krajích (2014–2016, růst o 0,13–0,26 dítěte na matku). Po roce 2016 byl vývoj úrovně plodnosti mezi kraji různorodější a vedl ke stagnaci nebo poklesu intenzity plodnosti u většiny krajů v letech 2019–2020. Růst intenzity plodnosti v roce 2021 se týkal všech krajů (růst o 0,02–0,20 dítěte na matku) a výsledkem byla nejvyšší úroveň úhrnné plodnosti od roku 2000, kdy byly kraje ustanoveny. Došlo tím k proměně regionálního rozložení krajů.

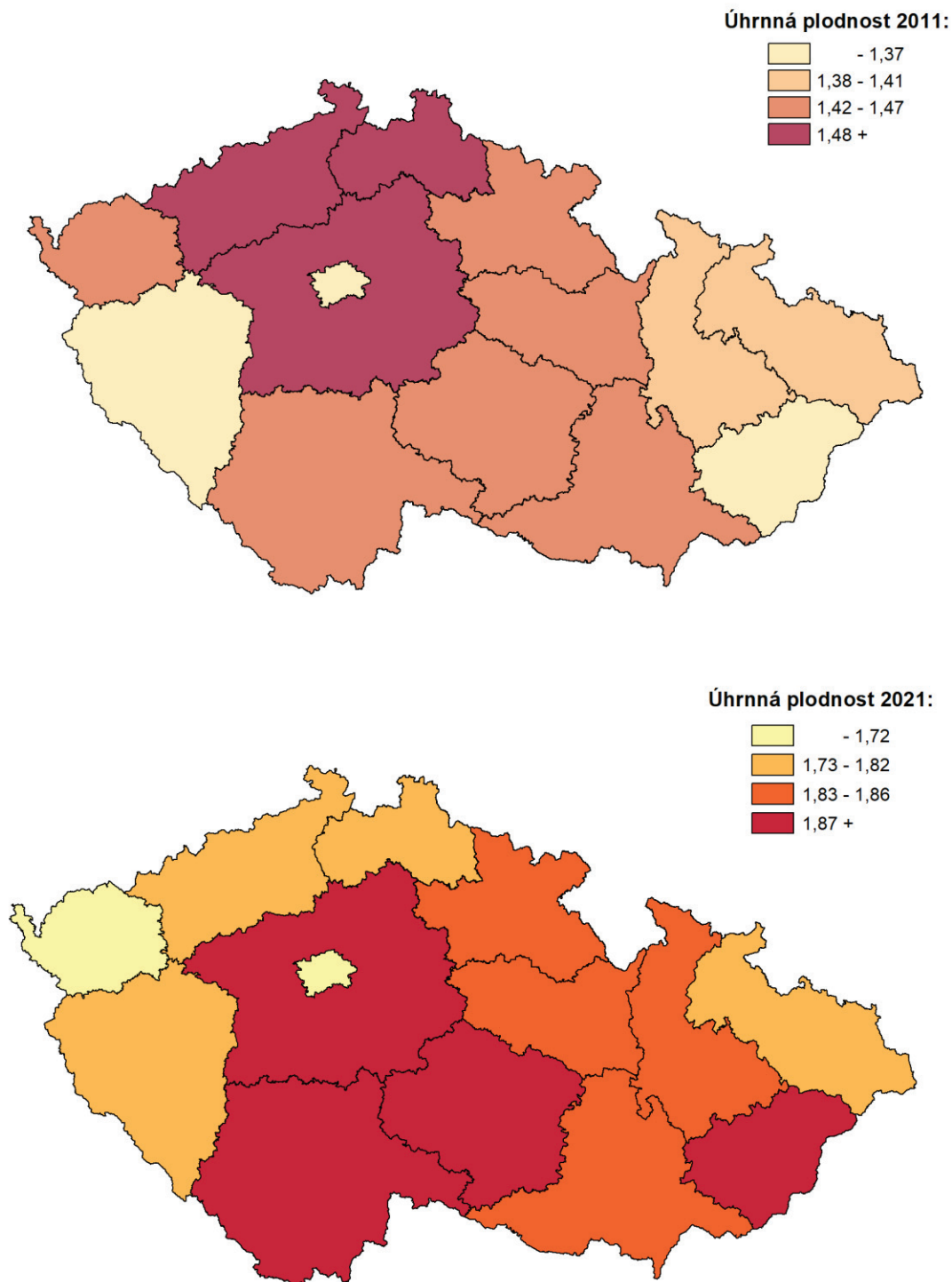
Kraje Ústecký, Liberecký a Karlovarský (úhrnná plodnost v roce 2011: 1,51; 1,48; 1,43), které se v roce 2011 řadily ke krajům s nejvyšší plodností, resp. vyšší plodností v případě Karlovarského kraje, se v roce 2021

²⁶ Variační koeficient se vypočítá tak, že se směrodatná odchylka vydělí průměrem hodnot za Česko a udává se v procentech. Variační koeficient je ukazatelem relativní variability, takže není ovlivněn změnou absolutních hodnot.

nacházely na opačné straně regionálního členění. Karlovarský kraj se vyznačoval nejnižší úhrnnou plodností (1,69) vůbec a Liberecký a Ústecký kraj se propadly pod republikovou hodnotu úhrnné plodnosti, viz tab. 35.

Mapa 1 Úhrnná plodnost v krajích, 2011 a 2021

Stabilně mezi kraje s nejvyšší intenzitou plodnosti patří Středočeský kraj. Posledních pět let se mezi tyto kraje zařadil kraj Vysočina (viz tab. 35) a v loňském roce se připojily ještě kraje Zlínský a Jihočeský, viz mapa 1. Zlínský kraj se vyznačoval největším růstem hodnoty úhrnné plodnosti (o 40 %) a největším přesunem v pořadí mezi kraji (v roce 2011 byl na posledním místě, viz tab. 36).

Tab. 36 Pořadí krajů²⁷ podle úhrnné plodnosti, 2011–2021

Kraj	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hl. m. Praha	13	12	14	12	13	14	14	14	14	14	13
Středočeský	1	1	1	1	1	2	1	6	3	7	2
Jihočeský	9	2	5	7	5	4	2	5	6	6	4
Plzeňský	12	8	12	11	10	10	10	10	9	11	9
Karlovarský	6	13	10	14	14	13	13	13	11	13	14
Ústecký	2	6	6	4	4	9	6	11	7	9	10
Liberecký	3	4	2	8	3	1	4	3	4	5	12
Královéhradecký	8	7	3	6	6	6	7	7	8	4	6
Pardubický	4	3	7	3	7	3	9	4	1	3	5
Vysočina	7	5	9	2	2	7	3	2	2	1	1
Jihomoravský	5	9	4	5	8	5	5	1	5	8	7
Olomoucký	10	10	8	9	9	8	8	8	10	2	8
Zlínský	14	14	13	13	11	11	11	9	13	10	3
Moravskoslezský	11	11	11	10	12	12	12	12	12	12	11

Hodnota úhrnné plodnosti dosažená v okresech mezi začátkem a koncem sledovaného období vzrostla z rozmezí 1,29–1,71 dítěte na matku na 1,60–2,02, viz tab. 37. Variabilita úhrnné plodnosti v okresech byla větší než v krajích. Ve sledovaném období se variační koeficient pohyboval mezi hodnotami 4,4–5,8 %. Největší variabilita se ukázala v roce 2011 a nejnižší v roce 2020. Celkový trend variačního koeficientu na okresní úrovni byl do roku 2020 klesající a v loňském roce se zvýšil. Ve srovnání s rozložením krajů bylo potřeba v případě okresů poslední interval v mapách rozdělit na dva, platilo to pro oba porovnávané roky (krajské intervaly: v roce 2011: > 1,48 dítěte na matku, v roce 2021: > 1,87).

Tab. 37 Okresní charakteristiky úhrnné plodnosti, 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Minimum	1,29	1,29	1,31	1,37	1,39	1,45	1,47	1,52	1,52	1,51	1,60
Maximum	1,71	1,67	1,70	1,69	1,84	1,88	1,90	1,95	1,91	1,88	2,02
Variační koeficient	5,8	5,1	5,5	5,4	5,4	4,9	4,9	4,8	4,7	4,4	4,8
Česko	1,43	1,45	1,46	1,53	1,57	1,63	1,69	1,71	1,71	1,71	1,83

Okresy s nejnižší intenzitou plodnosti (do hodnoty 1,38) se v roce 2011 koncentrovaly do tří oblastí překračující krajské hranice: 1. severní část Plzeňského kraje (Domažlicko, Plzeň-město, Plzeň-sever, Rokycany, Tachov) s navazujícími okresy Karlovy Vary, Rakovník, Příbram, Písek; 2. okresy na jihovýchodě Moravy, kam patřila většina okresů Zlínského kraje (Kroměříž, Uherské Hradiště a Zlín) a okresy Břeclav, Hodonín a Kroměříž; 3. okresy na severozápadě Moravy (Bruntál, Jeseník, Šumperk; viz mapa 2).

Oproti tomu okresy s nejvyššími hodnotami úhrnné plodnosti se formovaly do shluků v rámci krajů. Nejvíce okresů s úhrnnou plodností nad 1,53 dítěte na matku se v roce 2011 koncentrovalo do Ústeckého (Děčín, Litoměřice a Teplice) a Středočeského (Kolín, Praha-východ, Praha-západ) kraje. Mimo okresy spadající do krajů s nejvyšší úhrnnou plodností (kraje Liberecký, Středočeský a Ústecký) se vyšší úhrnná plodnost (vyšší než 1,48 dítěte na matku) objevila v okresech Brno-město, Brno-venkov, Cheb, Olomouc a Prachatice.

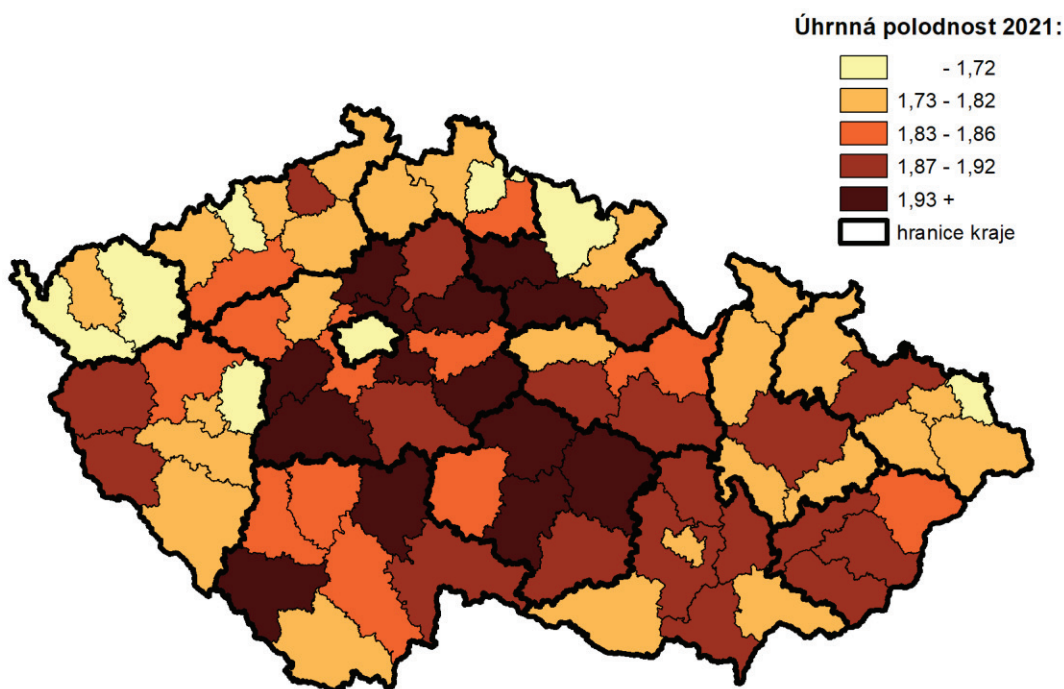
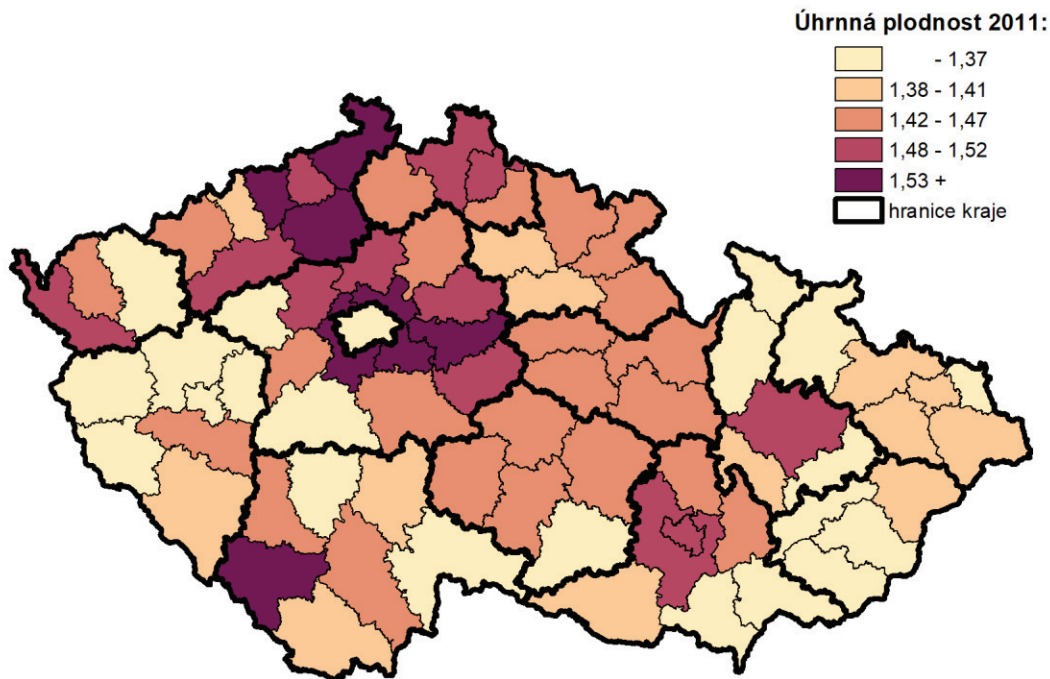
Růst plodnosti mezi roky 2011 a 2021 zvýšil počet okresů nad hodnotou za Česko. V roce 2011 přesahovalo republikovou úroveň plodnosti 35 okresů v roce 2021 již nadpoloviční většina. Obrátil se také poměr okresů v nejnižší a nejvyšší kategorii. V roce 2011 do nejnižší kategorie spadala více než čtvrtina okresů, kdežto v roce 2021 již méně než jedna desetina. V nejvyšší kategorii se v roce 2011 nacházelo 10 % okresů a v roce 2021 téměř 17 % okresů. Největší růst úhrnné plodnosti byl zaznamenán v okresech Domažlice, Zlín,

²⁷ Kraj s nejvyšší hodnotou úhrnné plodnosti má pořadí č. 1

Jičín a Žďár nad Sázavou (o 0,58 a více dítěte na jednu ženu a relativně o více než 40 %) a nejméně vzrostla v okresech Cheb a Praha-západ (méně než o 10 %).

Mapa 2 Úhrnná plodnost v okresech, 2011 a 2021

Hodnocení regionální koncentrace okresů s nejnižší intenzitou plodnosti v roce 2021 je možné provést jen v rámci souhrnné kategorie, kdy úhrnná plodnost byla nižší než republiková hodnota. Zaprvé se zformoval pás okresů při západní hranici Česka zahrnující okresy krajů Karlovarského a Ústeckého (s výjimkou okresů Louny a Ústí nad Labem) a okresy Česká Lípa, Jablonec a Liberec. Nižší úroveň plodnosti také zůstala

zachována v severní části Moravy, vyčlenily se z ní pouze okresy Olomouc a Opava. V případě původně vymezené oblasti okresů jihovýchodní Moravy došlo k prudkému nárůstu plodnosti v okresech Zlínského kraje, až se dostaly mezi okresy s vysokou intenzitou plodnosti.

Z okresů, které se v roce 2011 vyznačovaly vysokými hodnotami úhrnné plodnosti, se takové označení udrželo v roce 2021 jen u dvou okresů (Praha-východ a Prachatice). Objevily se tři nové oblasti okresů s nejvyšší intenzitou plodnosti, dvě zasahovaly do Středočeského kraje a poslední převažovala v okresech z kraje Vysočina: 1. okresy na severovýchod od Prahy – Mělník, Hradec Králové, Jičín, Nymburk, Praha-východ; 2. okresy jižně od Prahy– Beroun, Příbram a Tábor; 3. okresy Havlíčkův Brod, Jihlava, Kutná Hora a Žďár nad Sázavou.

5.2. Průměrný věk matky při narození dítěte

Průměrný věk matky při porodu vzrostl na krajské úrovni z rozmezí 28,4–31,2 let na 29,1–32,0 let mezi rokem 2011 a 2021. Tento ukazatel byl ještě méně diferencovaný než úhrnná plodnost. Rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší hodnotou se pohyboval v posledních jedenácti letech mezi 2,8 až 3,1 let a variační koeficient v rozmezí 2,1 až 2,5 %.

Průměrný věk nejvíce vzrostl v Moravskoslezském, a to o 0,9 roku (z 29,0 na 29,9 let), dále v Jihomoravském a Karlovarském kraji a Hlavním městě Praze shodně o 0,8 roku. Nejnižší přírůstek byl zaznamenán ve Zlínském kraji (0,4 roku), který se v roce 2011 vyznačoval druhým nejvyšším průměrným věkem (30,2 let) hned po Hlavním městě Praze. U ostatních krajů došlo k růstu průměrného věku o 0,6–0,7 roku.

Tab. 38 Průměrný věk matky při porodu v krajích, 2011–2021

Kraj	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hl. m. Praha	31,2	31,4	31,5	31,5	31,6	31,7	31,5	31,7	31,7	31,8	32,0
Středočeský	29,8	29,9	30,0	30,0	30,1	30,1	30,1	30,2	30,3	30,3	30,5
Jihočeský	29,6	29,5	29,7	29,8	29,8	29,9	29,9	29,8	30,0	30,0	30,2
Plzeňský	29,4	29,4	29,5	29,7	29,6	29,6	29,8	29,9	29,9	29,9	30,1
Karlovarský	28,6	28,8	28,7	28,8	29,0	28,6	29,0	29,0	28,9	29,2	29,4
Ústecký	28,4	28,5	28,6	28,6	28,7	28,5	28,7	28,7	28,7	29,0	29,1
Liberecký	29,4	29,4	29,5	29,6	29,7	29,5	29,6	29,8	29,8	29,9	30,1
Královéhradecký	29,8	29,8	29,8	29,9	29,9	30,0	30,0	30,1	30,2	30,1	30,5
Pardubický	29,6	29,7	29,8	29,9	30,0	30,0	29,8	30,0	30,0	30,1	30,2
Vysočina	29,7	29,7	29,9	29,9	30,0	30,1	29,9	30,2	30,0	30,1	30,3
Jihomoravský	30,0	30,1	30,1	30,2	30,3	30,3	30,4	30,4	30,6	30,5	30,8
Olomoucký	29,5	29,7	29,8	29,8	29,9	29,9	30,0	30,1	30,0	30,0	30,1
Zlínský	30,2	30,2	30,2	30,5	30,4	30,4	30,4	30,5	30,6	30,5	30,6
Moravskoslezský	29,0	29,1	29,2	29,3	29,4	29,3	29,5	29,6	29,6	29,7	29,9
Česko	29,7	29,8	29,9	29,9	30,0	30,0	30,0	30,1	30,2	30,2	30,4
Variační koeficient	2,2	2,2	2,3	2,3	2,2	2,5	2,2	2,3	2,3	2,1	2,1

Pozn. Maximální hodnoty jsou zvýrazněny tučně s podtržítkem, minimální hodnoty jsou zvýrazněné tučnou kurzívou

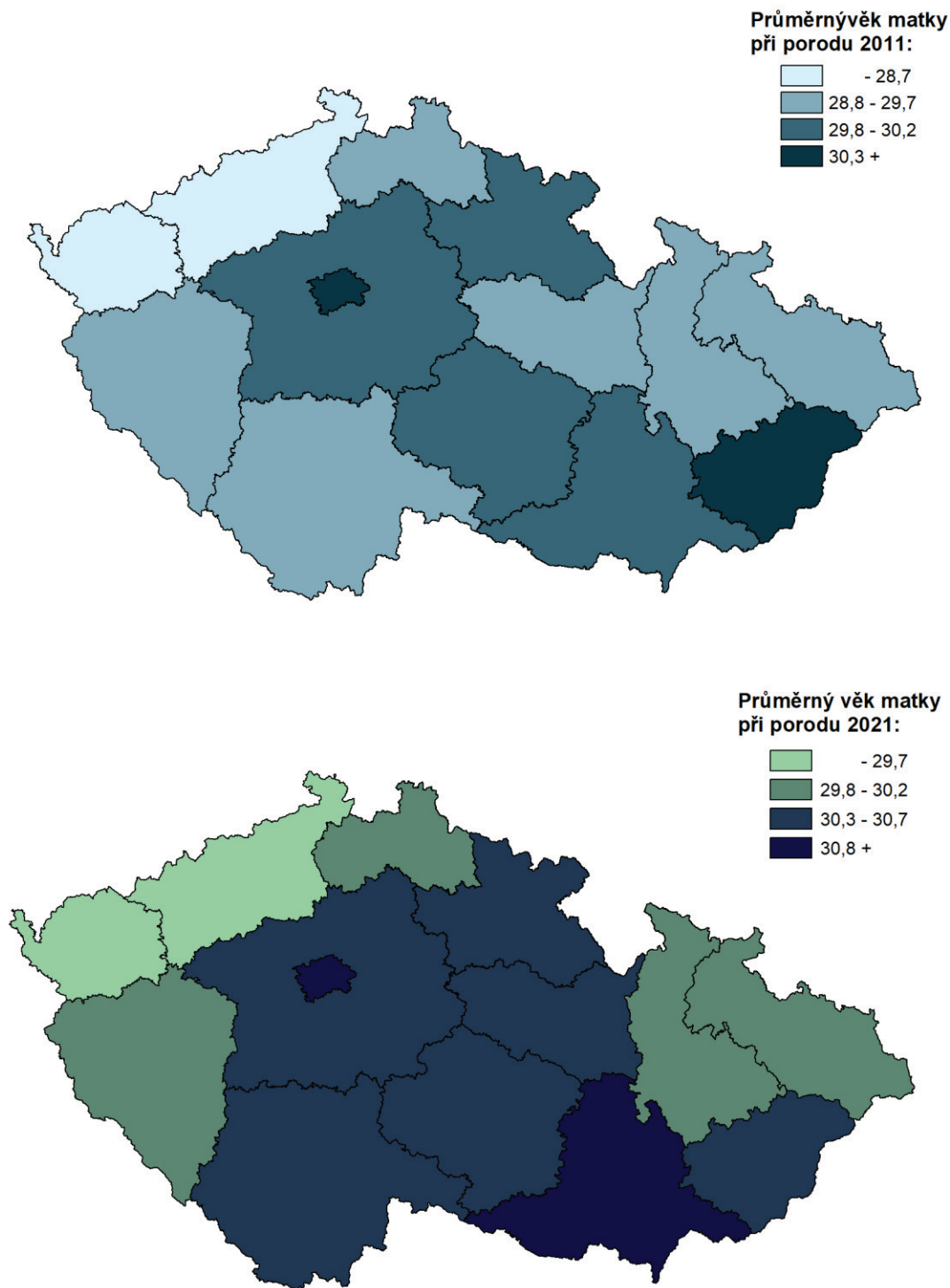
Regionální rozložení průměrného věku matky při narození dítěte v krajích se proměňovalo jen mírně, viz mapa 3. Nejvyšší průměrný věk se objevoval u matek s bydlištěm v Hlavním městě Praze (31,2 let v roce 2011 a 32,0 let v roce 2021). Tento kraj má dlouhodobě výlučné postavení mezi ostatními krají, jeho průměrný věk byl minimálně o jeden rok starší než v kraji v druhém pořadí po celé sledované období. Druhý nejvyšší průměrný věk měly matky bydlících ve Zlínském (2011–2016 a 2018–2020) nebo Jihomoravském kraji (2017 a 2021). Pro matky z Ústeckého a Karlovarského kraje byl charakteristický nejnižší průměrný věk při porodu (2011: 28,4 a 28,6 let; 2021: 29,1 a 29,4 let) po celé sledované období.

V roce 2021 přesáhl průměrný věk matek při porodu hranici 30 let ve většině krajů. Výjimku tvořily tři kraje, a to již zmíněné kraje s nejnižšími průměrnými věky a Moravskoslezský kraj. Oproti tomu v roce 2011 hranici

30 let přesahoval jen průměrný věk matek v kraji Hlavní město Praha a v rámci republiky byla tato hranice dosažena v roce 2015.

Mapa 3 Průměrný věk matky při porodu v krajích, 2011 a 2021

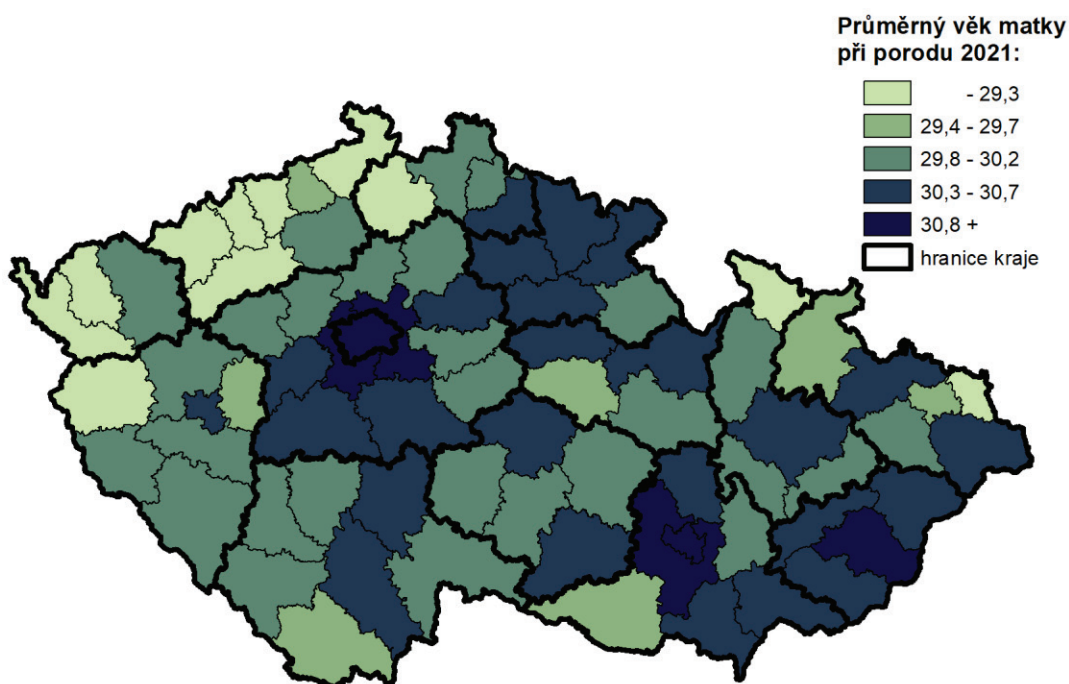
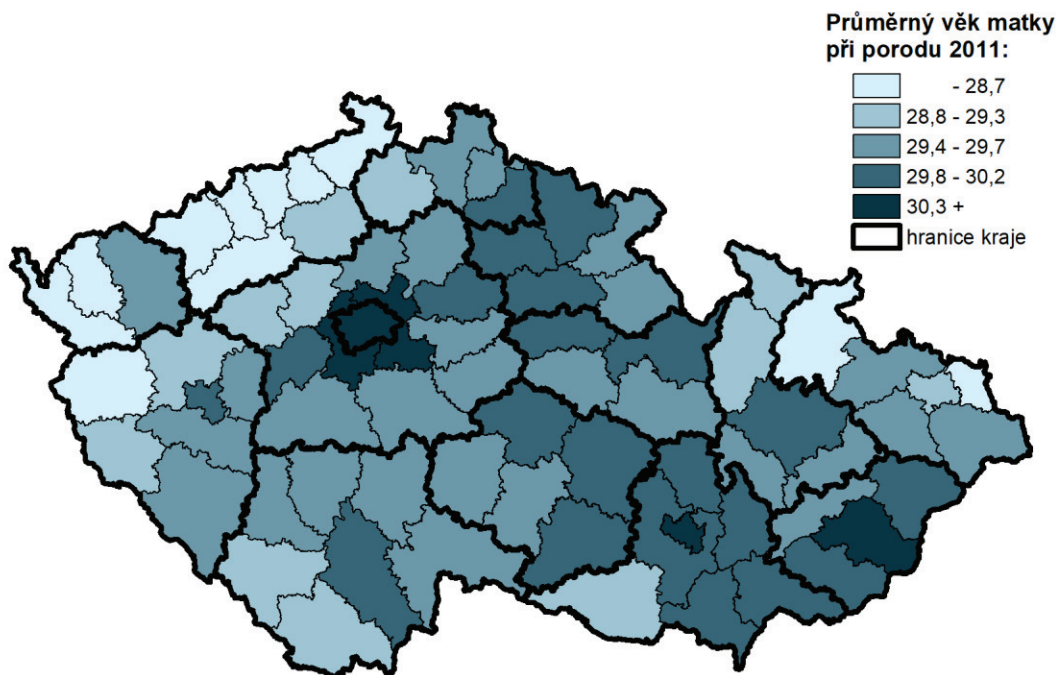
Průměrný věk matky při porodu na okresní úrovni vzrostl mezi roky 2011 a 2021 z rozmezí 28,0–31,2 let na 28,8–32,0 let, viz tab. 39. Variabilita průměrného věku i její vývoj na okresní úrovni byly obdobné jako na krajské úrovni. Ve sledovaném období se variační koeficient na okresní úrovni pohyboval mezi hodnotami

1,9–2,3 %. Ve srovnání s rozložením krajů bylo potřeba v mapách na okresní úrovni v roce 2011 rozdělit druhý interval (28,8–29,7 let) a v případě dat z roku 2021 první interval (< 29,7 let) na dva.

Tab. 39 Okresní charakteristiky průměrného věku matek při porodu, 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Minimum	28,0	28,1	28,2	28,2	28,1	28,2	28,4	28,1	28,0	28,5	28,8
Maximum	31,2	31,4	31,5	31,5	31,5	31,7	31,5	31,7	31,7	31,8	32,0
Variační koeficient	2,1	2,1	2,2	2,1	2,2	2,2	2,0	2,1	2,3	1,9	1,9
Česko	29,7	29,8	29,9	29,9	30,0	30,0	30,0	30,1	30,2	30,2	30,4

Mapa 4 Průměrný věk matky při porodu v okresech, 2011 a 2021

Jak už napověděl vývoj variačního koeficientu, hlavní rysy regionálního členění okresů podle průměrného věku zůstaly mezi rokem 2011 a 2021 zachovány. K okresům s nejnižším průměrným věkem se řadily okresy Karlovarského a Ústeckého kraje s výjimkou Karlových Varů a Litoměřic v obou letech a v roce 2021 se ze skupiny ještě vyřadil okres Ústí nad Labem. Taktéž v obou letech ke skupině s nejnižším průměrným věkem patřily i okresy Karviná a Tachov.

Nejvyšší průměrný věk matky při porodu byl charakteristický pro pět okresů: Prahu a okolní okresy (Praha-východ a Praha-západ), Brno-město a Zlín, a to jak na začátku, tak na konci sledovaného období. V roce 2021 se tento výčet rozrostl o okres Brno-venkov.

Do roku 2021 se zvýšil počet okresů ve druhé nejvyšší kategorii. Došlo tím k rozšíření oblastí, které se vyrýsovaly již v roce 2011, a i k definování jedné nové. K původní oblasti na severovýchodě Čech zahrnující okresy Hradec Králové, Nymburk, Pardubice, Semily, Trutnov a Ústí nad Orlicí se připojil okres Náchod. Další oblast vymezená již v roce 2011 se nacházela v jihovýchodní části Moravy. K okresům z roku 2011 (Břeclav, Hodonín, Kroměříž, Uherské Hradiště a Vsetín) se připojily Frýdek-Místek a Přerov. Nově zformovaná oblast zahrnovala okresy na jih od Prahy (Benešov, Beroun, a Příbram), viz mapa 4.

5.3. Podíl živě narozených dětí mimo manželství

Poslední charakteristickou vybranou pro analýzu regionálního srovnání je podíl dětí živě narozených mimo manželství, tj. nevdaným ženám. Tato charakteristika se vyznačuje značnou regionální variabilitou (variační koeficient vyšší než 10 %).

Tab. 40 Podíl dětí narozených mimo manželství v krajích, 2011–2021

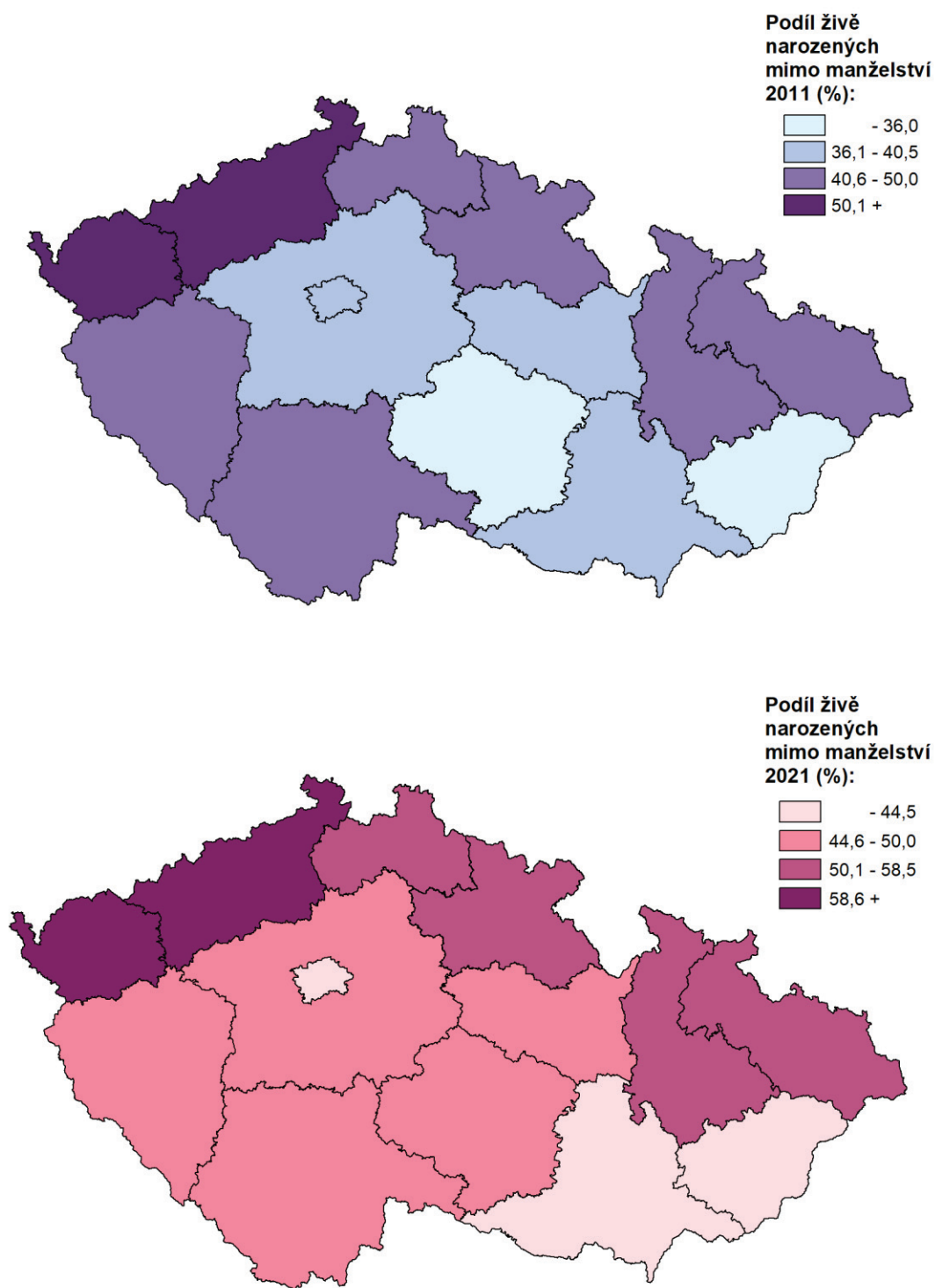
Kraj	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hl. m. Praha	36,6	37,4	38,7	40,6	41,2	41,0	41,3	40,7	40,3	40,5	40,5
Středočeský	38,0	40,5	42,2	44,3	45,7	46,0	47,8	47,0	46,8	46,8	47,3
Jihočeský	42,5	43,7	45,7	48,4	48,3	49,5	50,6	50,3	49,3	50,6	49,8
Plzeňský	43,8	45,9	46,4	49,1	49,4	50,5	50,8	51,6	48,3	49,2	49,6
Karlovarský	58,3	58,7	60,7	61,6	62,6	64,4	60,1	61,7	59,6	62,7	61,2
Ústecký	56,1	58,0	59,3	61,1	62,3	64,2	64,5	63,4	63,5	62,8	63,0
Liberecký	47,4	48,4	49,8	52,0	53,7	54,2	55,4	54,2	52,7	53,3	54,3
Královéhradecký	42,4	43,8	47,1	47,9	49,7	50,7	50,4	49,8	51,4	51,5	51,9
Pardubický	39,8	41,6	44,3	45,3	47,2	47,9	48,8	48,9	47,2	48,6	48,8
Vysočina	35,7	37,7	38,9	41,3	42,2	43,8	44,4	43,4	45,7	44,6	45,8
Jihomoravský	36,7	38,4	39,6	41,4	43,1	43,0	43,6	43,8	42,7	43,9	43,4
Olomoucký	43,0	45,1	45,7	47,8	48,2	50,3	50,2	49,8	49,4	50,0	50,9
Zlínský	32,8	35,6	37,4	39,1	40,6	41,8	43,0	42,3	43,4	43,1	43,1
Moravskoslezský	46,5	47,7	49,8	50,4	52,2	52,8	52,7	51,9	52,2	51,1	50,9
Česko	41,8	43,4	45,0	46,7	47,8	48,6	49,0	48,5	48,2	48,5	48,5
Variační koeficient	17,1	15,7	15,2	14,3	14,0	14,5	12,8	13,3	12,6	13,0	12,6

Pozn. Maximální hodnoty jsou zvýrazněny tučně s podtržítkem, minimální hodnoty jsou zvýrazněné tučnou kurzívou

Mezi roky 2011 a 2021 podíl živě narozených mimo manželství vzrostl na krajské úrovni z rozmezí 32,8–58,3 % na 40,5–63,0 %. Oproti hodnotě podílu za celou republiku (viz tab. 40) v krajském srovnání došlo k překročení 50% hranice a podíl narozených mimo manželství v některých krajích převažoval nad počtem dětí narozených vdaným matkám. Vývojový trend byl obdobný jako u úhrnné plodnosti. V období intenzivního růstu úhrnné plodnosti rostl i podíl narozených mimo manželství a v období stagnace po roce 2016 kolísal i poměr živě narozených mimo manželství. Do určité míry je to také možné vysvětlit změnou časování vstupu do manželství, kdy první těhotenství nebývá již tak častým důvodem pro uzavření

manželství a do manželství se vstupuje v pozdější fázi života²⁸. Variční koeficient ve sledovaném období poklesl ze 17,1 % na 12,6 %. První čtyři roky variační koeficient klesal a po zbytek sledovaného období kolísal, což značí ustálení regionálních odlišností v posledních pěti letech.

Mapa 5 Podíl živě narozených dětí mimo manželství v krajích, 2011 a 2021

²⁸ Podíl narozených dětí mimo manželství v prvním pořadí se výrazně odlišuje od podílu dětí narozených v druhém a třetím a vyšším pořadí, bývá ve většině krajů o třetinu nižší. Úhmná plodnost druhého pořadí rostla až do roku 2018 a pak také výrazně v roce 2021.

Jedinečné postavení si uchovávaly kraje Karlovarský a Ústecký. Charakteristické pro ně byly nejvyšší dosažené hodnoty tohoto podílu (v roce 2011 vyšší než 50,0 %; v roce 2021 vyšší než 58,5 %) a po celé sledované období si od dalších krajů udržovaly odstup o 6–10 p. b., s výjimkou roku 2017. Postavení ostatních krajů se za posledních jedenáct let mírně proměnilo.

Do skupiny s druhým nejvyšším podílem (více než 50%) se v roce 2021 řadily čtyři kraje, a to Liberecký, Královéhradecký, Moravskoslezský a Olomoucký. Další dva kraje, které spadaly do druhé nejčtenější kategorie v roce 2011, nezaznamenaly do roku 2021 takový růst podílu živě narozených dětí nevdaným matkám a jejich podíl nepřekročil 50% hranici.

Výměnu krajů ve skupině s nejnižším podílem živě narozených dětí nevdaným ženám způsobil kolísavý vývoj tohoto podílu v posledních šesti letech. Do této kategorie se nově zařadily kraje Hlavní město Praha a Jihomoravský. Největší nárůst podílu živě narozených mimo manželství mezi roky 2011 a 2021 byl zaznamenán u krajů Vysočina a Zlínský, a to jak absolutně (o více než 10 p. b.), tak i relativně (o více než čtvrtinu). Oproti tomu nejnižším přírůstkem absolutně (necelé 3 p. b.) i relativně (o 5 %) se vyznačoval Karlovarský kraj, díky kolísání jeho hodnoty v posledních šesti letech.

Tab. 41 Okresní charakteristiky podílu živě narozených dětí mimo manželství, 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Min	28,5	31,1	32,5	36,1	35,6	36,7	39,4	36,7	39,9	38,6	38,3
Max	66,1	63,8	67,2	68,0	70,4	70,3	70,4	71,1	70,7	71,4	70,1
Česko	41,8	43,4	45,0	46,7	47,8	48,6	49,0	48,5	48,2	48,5	48,5
Variační koeficient	19,7	18,4	17,5	16,4	15,5	15,4	14,2	15,0	14,4	14,6	14,0

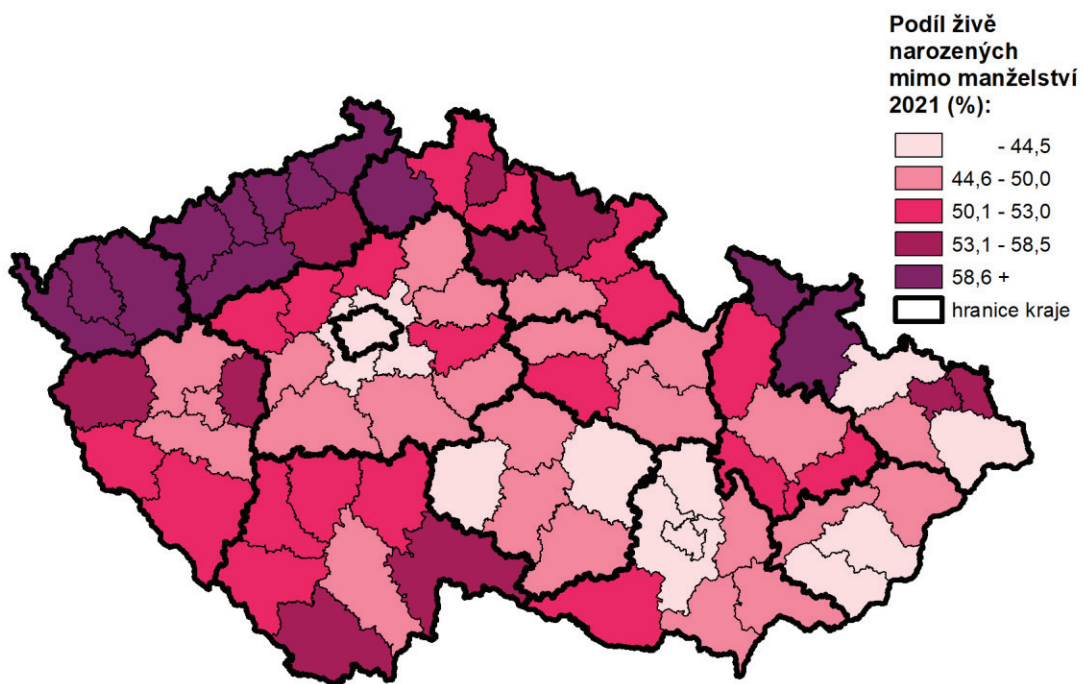
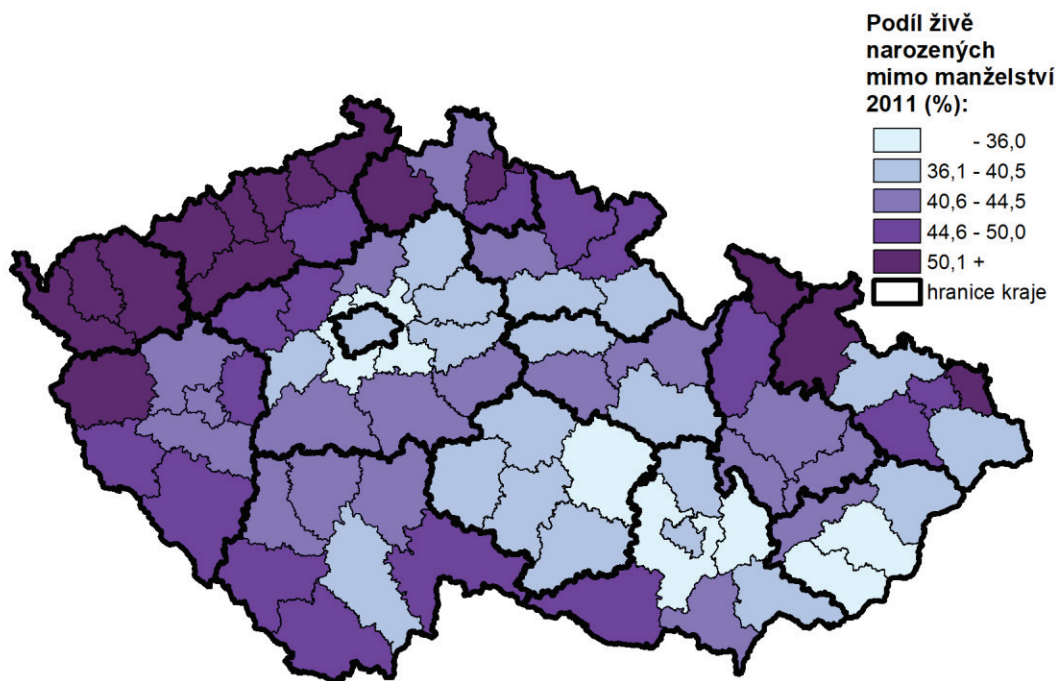
Podíl dětí živě narozených mimo manželství se mezi roky 2011–2021 zvýšil z rozmezí 28,5–66,1 % na 38,3–70,1 %. Okresní variabilita byla vyšší než krajská, ale její vývoj byl souhlasný s krajským. Variační koeficient se snížil z 19,7 % na 14,0 %. Ve srovnání s rozložením krajů bylo potřeba v mapách na okresní úrovni v roce 2011 rozdělit druhý interval (36,1–40,5 %) a v případě dat z roku 2021 třetí interval (50–58,5 %) na dva.

V okresním členění mezi roky 2011 a 2021 zůstala zachována oblast vyznačující se nejvyšším podílem živě narozených nevdaným ženám (v roce 2011 nad 50 %, v roce 2021 nad 58,5 %) zahrnující okresy Karlovarského a Ústeckého kraje s výjimkou okresu Litoměřice. Z okresů mimo tyto kraje do této skupiny ještě v obou letech patřily okresy Bruntál a Jeseník, viz mapa 6. V roce 2011 se mezi okresy s nejvyšším podílem mimomanželsky narozených dětí objevily čtyři okresy s hodnotou podílu vyšším než 60 %. Na konci sledovaného období byly nad touto hranicí všechny okresy z této kategorie až na Trutnov.

Podíl živě narozených dětí nevdaným ženám mezi lety 2011 a 2021 rostl především v okresech s nižší počáteční hodnotou, čímž došlo i ke snížení rozdílu mezi nejnižší a nejvyšší dosaženou hodnotou z 38 p. b. na 32 p. b. Více než o třetinu vzrostl podíl živě narozených nevdaným ženám v okresech Praha-východ, Třebíč, Uherské hradiště, Vyškov a Zlín. Rozšířil se tím počet okresů s nejnižším podílem mimomanželsky narozených dětí. Dlouhodobě se řadí mezi okresy s nejnižším podílem Uherské Hradiště a Zlín. V roce 2021 se v této kategorii vytvořila menší regionální uskupení: 1. okresy Praha, Praha-východ a Praha-západ, 2. okresy Blansko, Brno-město, Brno-venkov a Žďár nad Sázavou, a dále se k nim přiřadily okresy Frýdek-Místek, Opava a Pelhřimov.

Nižší intenzita růstu podílu mimomanželsky narozených dětí u okresů s více než 40% podílem v roce 2011 vyústila ve snížení počtu okresů v druhé nejvyšší kategorii v roce 2021.

Mapa 6 Podíl živě narozených dětí mimo manželství v okresech, 2011 a 2021

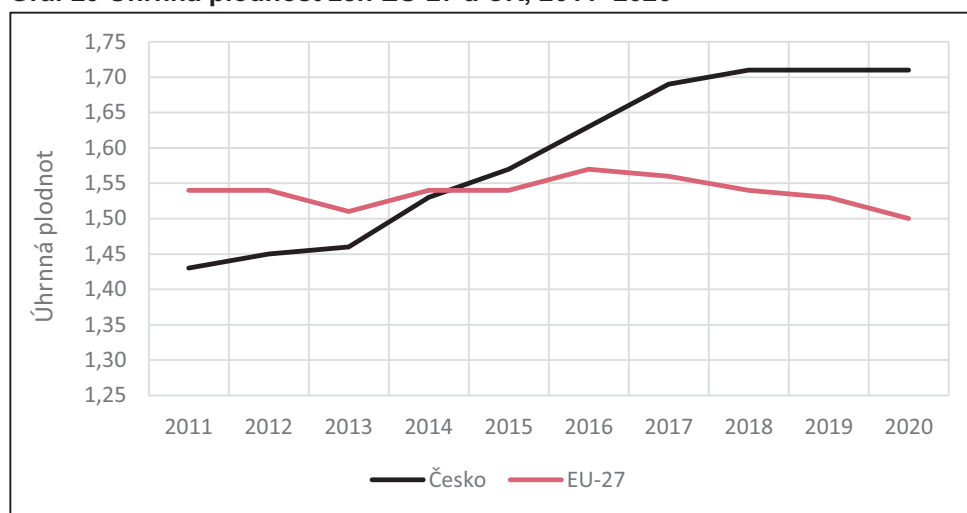
6. Mezinárodní porovnání

Mezinárodní srovnání ukazatelů plodnosti je zaměřeno na porovnání zemí, pro které jsou uvedeny údaje v databázi Eurostatu v období 2011–2020 (data za rok 2021 nebyla v době vydání publikace ještě zveřejněna). Jednalo se o země Evropské Unie, kandidátských zemí EU, zemí EFTA, Bělorusko, Gruzii, Ukrajinu a Velkou Británii. V roce 2020 vystoupila z Evropské Unie Velká Británie, proto data odkazující na Evropskou Unii zahrnují pouze 27 zemí v celém sledovaném období.

6.1. Úhrnná plodnost

Úhrnná plodnost Evropské Unie se mezi lety 2011 a 2020 snížila z 1,54 dětí na jednu ženu na 1,50. Trend ovšem nebyl jednoznačně klesající. Do roku 2016 intenzita plodnosti kolísala a po krátkodobém zvýšení v tomto roce se začala snižovat. V roce 2020 poklesla až pod úroveň z roku 2013, viz graf 29. Úroveň plodnosti Evropské Unie ovšem v sobě kombinuje různorodé trendy časování a intenzity plodnosti jednotlivých zemí. Což potvrzuje i případ Česka, kdy úhrnná plodnost ve stejném období vzrostla.

Graf 29 Úhrnná plodnost žen EU-27 a ČR, 2011–2020

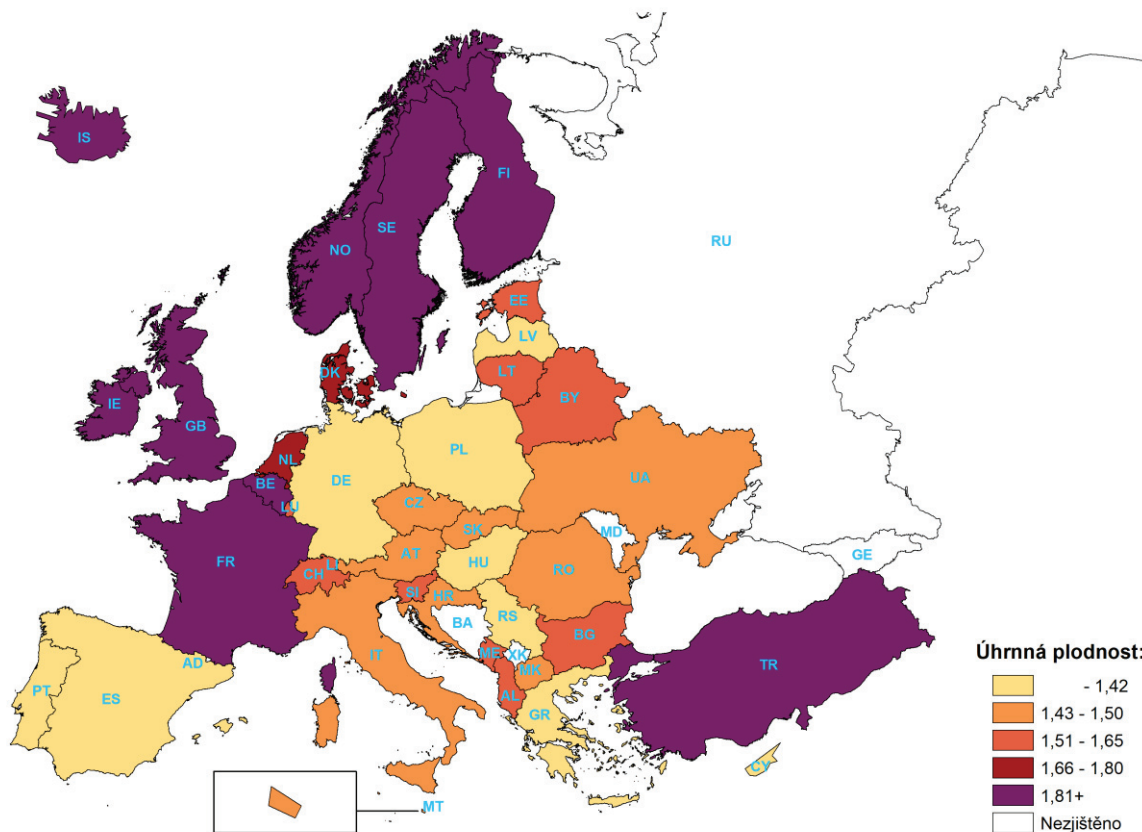

Minimální a maximální hodnota úhrnné plodnosti u jednotlivých evropských zemí mezi rokem 2011 a 2020 poklesla. Minimální hodnota se snížila o jednu desetinu z 1,23 (Maďarsko, 2011) na 1,13 (Malta, 2020). Nejvyšší dosažená hodnota úhrnné plodnosti v období 2018–2020 (1,98 Gruzie) zůstala pod hranicí pro zachování reprodukce oproti roku 2011, kdy 4 země přesáhly tuto hranici (Francie, Irsko, Island a Turecko).

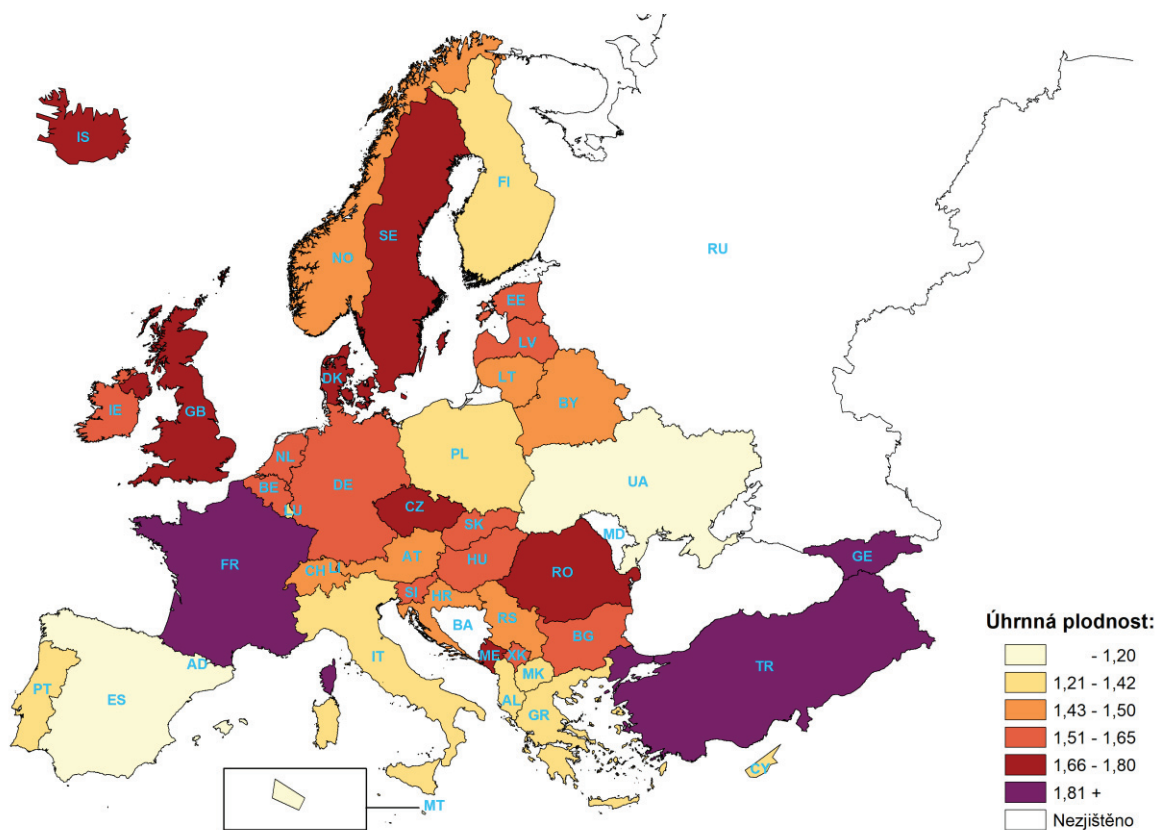
Na základě geografického rozdělení zemí, v západní (Belgie, Francie, Irsko, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Švýcarsko, Velká Británie) a severní (Dánsko, Finsko, Island, Norsko, Švédsko) Evropě převládal klesající trend, narušen byl až v posledním roce u Finska a Lucemburska. Další výjimkou byl vývoj plodnosti v Německu. Všechny země severní Evropy až na Dánsko patřily mezi země s nejvyšším snížením intenzity plodnosti (o 0,2–0,5 dítěte na matku), a zároveň v roce 2011 patřily k zemím s vysokou plodností (1,75–2,02 dítěte). Míra poklesu intenzity plodnosti ve státech západní Evropy byla nižší (0,06–0,4) i vzhledem k různorodějším výchozím hodnotám úhrnné plodnosti v roce 2011 (1,52 ve Švýcarsku až 2,03 v Irsku). Německo se oproti ostatním zemím západní Evropy vyznačovalo nižší úhrnnou plodností 1,39 v roce 2011. Do roku 2016 zaznamenalo růst úhrnné plodnosti na hodnotu 1,6 dítěte. Po tomto roce začala plodnost také klesat, viz přílohová tabulka 11.

Ve střední Evropě (Česko, Maďarsko, Polsko, Rakousko a Slovensko) do roku 2018 úhrnná plodnost vzrůstala. U Polska a Rakouska došlo posléze k obrácení vývoje. Česko a Maďarsko se v roce 2020 řadily mezi země s největším nárůstem úhrnné plodnosti o 0,3–0,4 dítěte (ČR: 1,71, Maďarsko: 1,59 v roce 2020).

Mapa 7 Úhrnná plodnost v mezinárodním srovnání, 2011

Mapa 8 Úhrnná plodnost v mezinárodním srovnání, 2018–2020²⁹

²⁹ Poslední dostupný údaj

Jihoevropské státy (Itálie, Kypr, Malta, Portugalsko, Řecko a Španělsko) se v roce 2011 vyznačovaly nízkou úrovní úhrnné plodnosti, a to v rozmezí 1,34–1,45 dítěte. Do roku 2013 jejich plodnost dále klesala, u Itálie se tento trend nezastavil. V ostatních jihoevropských zemích mezi lety 2013–2016 intenzita plodnosti rostla nebo stagnovala. Po roce 2016 se úroveň plodnosti hodně diferencovala. U Portugalska, Řecka a Kypru pokračoval pozvolný růst úhrnné plodnosti. V případě Malty a Španělska došlo k rapidnímu poklesu pod hranici velmi nízké plodnosti (1,19 ve Španělsku a 1,13 na Maltě). Jejich výsledné hodnoty úhrnné plodnosti byly nižší i než v Itálii, viz mapa 8.

V případě zemí balkánského poloostrova (Černá Hora, Chorvatsko, Kosovo, Severní Makedonie, Slovinsko, Srbsko) a Bulharska s Rumunskem úhrnná plodnost kolísala, ale ve výsledku vzrostla (viz přílohová tabulka 11) s výjimkou Albánie, Kosova, Rumunska a Severní Makedonie. Rumunsko v roce 2011 dosahovalo obdobné intenzity úhrnné plodnosti jako Bulharsko a Severní Makedonie (v rozmezí 1,46–1,47 dítěte na matku). Od roku 2013 hodnota úhrnné plodnosti v Rumunsku kontinuálně rostla až na hodnotu 1,8 a Rumunsko se tak zařadilo mezi země s největším nárůstem úhrnné plodnosti (0,3 dítěte). U ostatních zemí z balkánského poloostrova došlo k celkovému snížení úhrnné plodnosti.

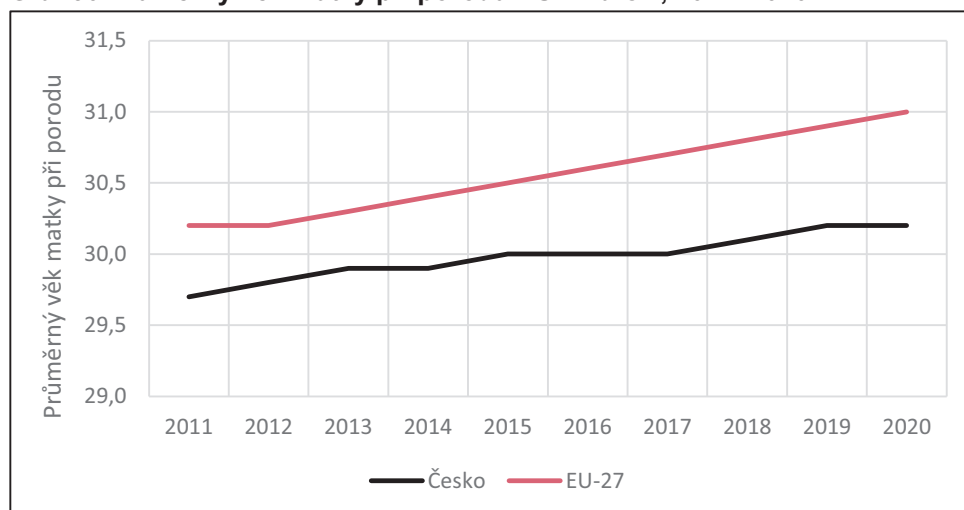
Ve skupině východoevropských zemí (Bělorusko, Estonsko, Litva, Lotyšsko a Ukrajina) se vyčlenila Ukrajina s výrazně klesajícím trendem úhrnné plodnosti. Ve výsledku se v roce 2018 dostala hluboko pod hranici velmi nízké plodnosti (na 1,14 dítěte). U ostatních východoevropských zemí do roku 2016 pokračoval růst úhrnné plodnosti. Po roce 2016 (v případě Estonska v roce 2017) také došlo ke změně trendu. U Běloruska byl tento pokles dost prudký, mezi roky 2016–2019 se úhrnná plodnost snížila z 1,74 na 1,45. Estonsko a Lotyšsko si oproti Litvě zachovaly intenzitu plodnosti nad hodnotou 1,5 dítěte, viz mapa 8.

Turecko a Gruzie, přestože zůstaly v kategorii s nejvyšší dosaženou plodností, zaznamenaly v posledních letech pokles plodnosti (Turecko na 1,88 v roce 2019 a Gruzie 1,98 v roce 2020).

6.2. Průměrný věk matky při porodu

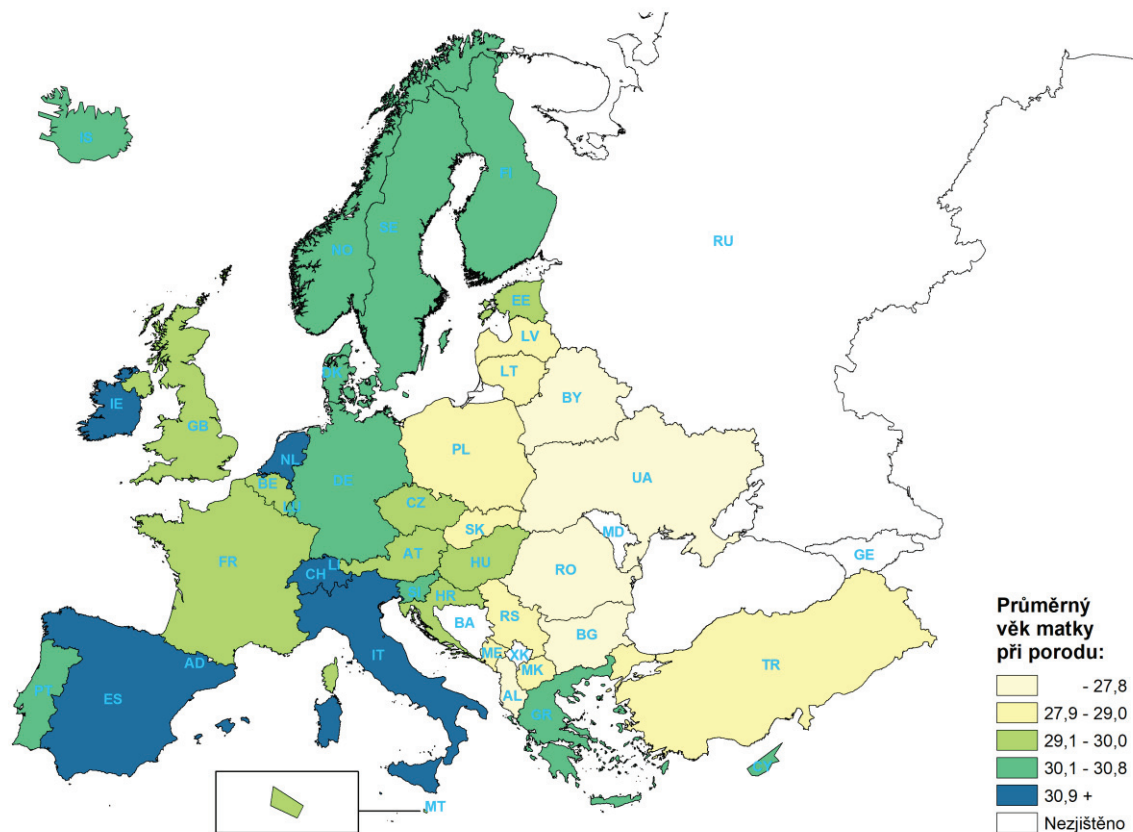
Průměrný věk matky při porodu v Evropské Unii v roce 2020 dosáhl 31,0 let. Jak v Česku, tak v Evropské Unii průměrný věk mezi roky 2011–2020 vzrostl, na úrovni EU-27 ovšem rychleji (Česko růst o 0,5 roku, EU-27 o 0,8 roku). Průměrný věk matky při porodu v Česku v roce 2020 dosáhl úrovně, kterou měla Evropská Unie v roce 2011 (30,2 let), viz graf 30.

Graf 30 Průměrný věk matky při porodu EU-27 a ČR, 2011–2020

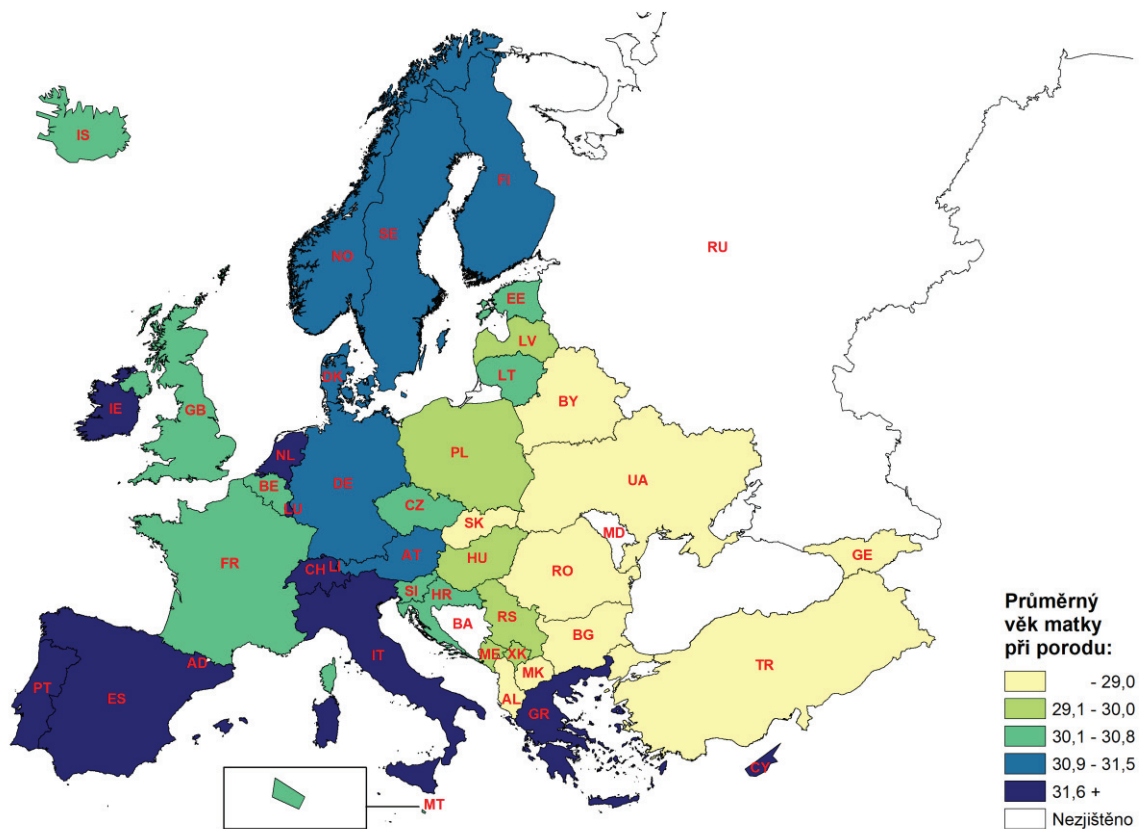

Struktura zemí podle průměrného věku matky při porodu si mezi rokem 2011 a 2020 udržela obdobný charakter. Jihoevropské země spolu s Irskem, Nizozemskem a Švýcarskem se vyznačovaly nejvyššími hodnotami průměrného věku matky při porodu. Za nimi následovaly severské země a Německo. Směrem na východ se průměrný věk u jednotlivých zemí postupně snižoval. Turecko a Gruzie se řadily k zemím s nižším průměrným věkem.

Mapa 9 Průměrný věk matky při porodu v mezinárodním srovnání, 2011

Mapa 10 Průměrný věk matky při porodu v mezinárodním srovnání, 2018–2020³⁰

³⁰ Poslední dostupný údaj

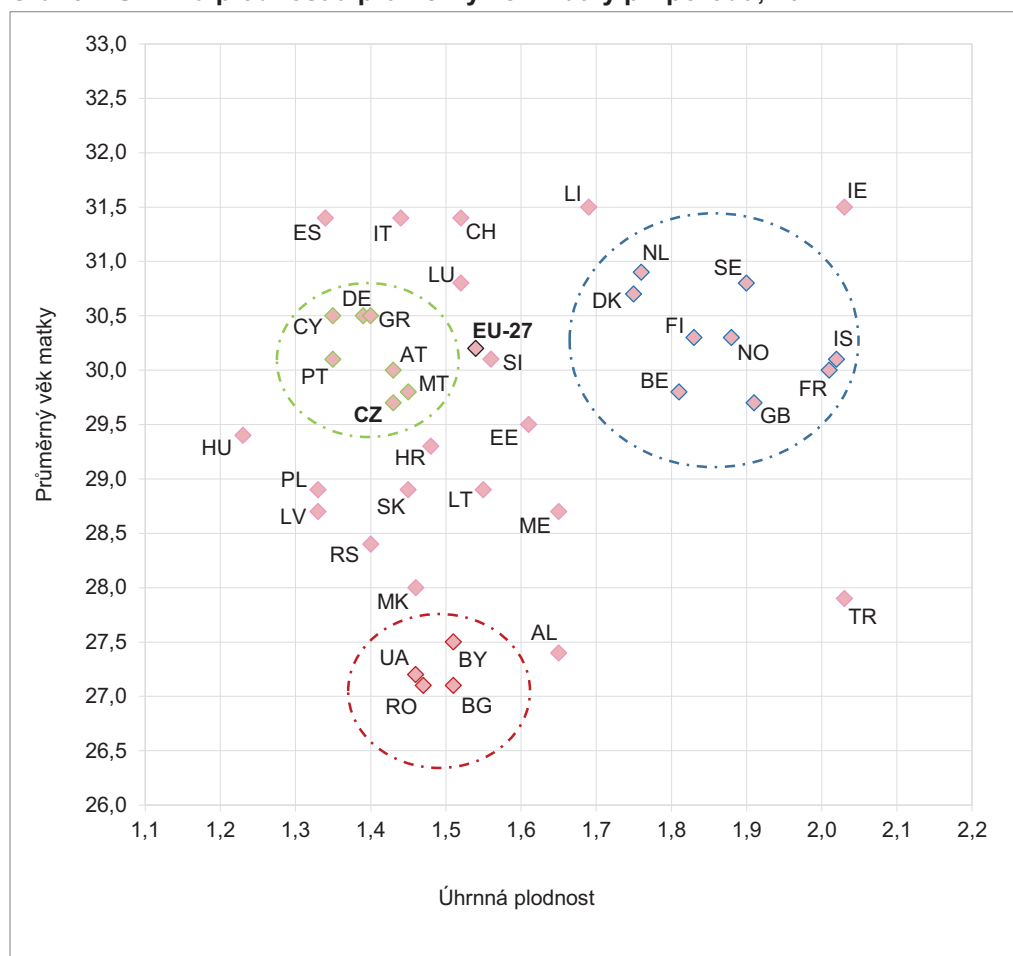
Nejvyšší průměrný věk matky po většinu sledovaného období byl charakteristický pro ženy z Irska (31,5 let v roce 2011 a 32,6 let v roce 2020). Druhého nejstaršího věku dosahovaly v roce 2020 matky ve Španělsku a Lucembursku³¹, které také překročily spolu s Itálií a Švýcarskem hranici 32 let, viz graf 32. Mezi země s nejvyšším průměrným věkem se nově zařadily Kypr, Portugalsko a Řecko. Ženy z Bulharska, Ukrajiny a Rumunska realizují dlouhodobě svoji plodnost v nejmladším věku (v roce 2011 mladší než 27,3 let a v období 2018–2020 nižším než 28,3 let). Česko se umísťovalo ve středu spektra průměrného věku matek.

Celkový trend průměrného věku matky při porodu byl u všech zemí rostoucí kromě Slovenska. V jeho případě došlo mezi lety 2013–2019 ke stagnaci průměrného věku při porodu a jeho hodnota se ve výsledném srovnání nezměnila (28,7 let). To naznačuje, že rozložení měr plodnosti podle věku zůstalo v posledních 11 letech zachováno. Největší posun průměrného věku žen při porodu byl zaznamenán v Albánii, Litvě, Portugalsku a Lucembursku (navýšení o 1,5 roku a více). Nejpomaleji průměrný věk rostl ve Slovinsku (o 0,3 roku), a dále v Česku, Maďarsku a Švédsku (o 0,5 roku).

6.3. Úhrnná plodnost v kombinaci s průměrným věkem

Hodnocení úhrnné plodnosti a průměrného věku dohromady přináší podrobný vhled mezi odlišnosti jednotlivých zemí. Například vysoké hodnoty úhrnné plodnosti v kombinaci s vyšším průměrným věkem mohou ukazovat na populaci, kdy je velikost rodiny větší a plodnost je realizována v širším věkovém intervalu (Irsko), kdežto pokles intenzity plodnosti v kombinaci s rostoucím věkem plodnosti ukazuje na oddalování plodnosti do vyššího věku.

Graf 31. Úhrnná plodnost a průměrný věk matky při porodu, 2011

³¹ Země Lichtenštejnsko není hodnoceno kvůli jeho malému počtu obyvatel a řídkosti zkoumaných jevů, dochází tím k častému kolísání hodnot zkoumaných ukazatelů.

V roce 2011 se mezi zeměmi daly vypořádat 3 skupiny s obdobnou kombinací úhrnné plodnosti a průměrného věku matky. Na pravé straně grafu 31 se vyprofilovala skupina s vyšší úhrnnou plodností a vyšším průměrným věkem (úhrnná plodnost 1,75 dítěte a vyšší a průměrný věk 29,7–30,7 let). Jednalo se o severské země a Belgie, Francii, Nizozemsko a Velkou Británii, za jejímž vznikem stál nárůst plodnosti po roce 2000. Pro druhou skupinu byly charakteristické nízká úhrnná plodnost (1,35–1,45 dítěte) a vyšší průměrný věk (29,7–30,5 let). V této skupině se setkaly země střední Evropy (Česko, Rakousko) a jižní Evropy (Kypr, Malta, Portugalsko) a Německo, které měly odlišný předchozí vývoj úhrnné plodnosti. V poslední skupině, která se vymezovala od ostatních, byly země východní Evropy (Bělorusko, Bulharsko, Rumunsko a Ukrajina). Skupinu definovala intenzita úhrnné plodnosti mezi 1,46–1,51 dítěte a nízký průměrný věk matky při porodu 27,0–27,5 let.

Graf 32 Úhrnná plodnost a průměrný věk matky při porodu, 2018–2020

Z porovnání úhrnné plodnosti a průměrného věku z let 2018–2020 vyplývá, že došlo k velké proměně intenzity a časování plodnosti. U většiny zemí první skupiny došlo k výraznému poklesu úhrnné plodnosti a tím prolnutí s ostatními zeměmi druhé skupiny a zeměmi s obdobným průměrným věkem. Pokles plodnosti a odkládání realizace plodnosti do vyššího věku v severských zemích a státech jižní a západní Evropy jsou spojovány s důsledky ekonomické krize v letech 2008–2010 (pro jihoevropské země až do 2013) a změnou ekonomických možností (především růstu nezaměstnanosti) a postojů žen ve věku 20–30 let³². Vývoj v jednotlivých zemích ve sledovaném období byl dost různorodý a nevytvořily se jednoznačné skupiny, jen došlo k zesílení výlučnosti zemí mimo hlavní skupinu (Španělsko a Itálie – velmi nízká plodnost a vysoký průměrný věk, Malta – velmi nízká plodnost, Ukrajina – velmi nízká plodnost a nízký průměrný věk,

³² Matysiak, A. – Vignoli, D. – Sobotka T. 2018. The great Recession and fertility in Europe: A sub-National Analysis, *Vienna Institute of Demography Working Papers*, No. 02/2018; <http://hdl.handle.net/10419/184849>

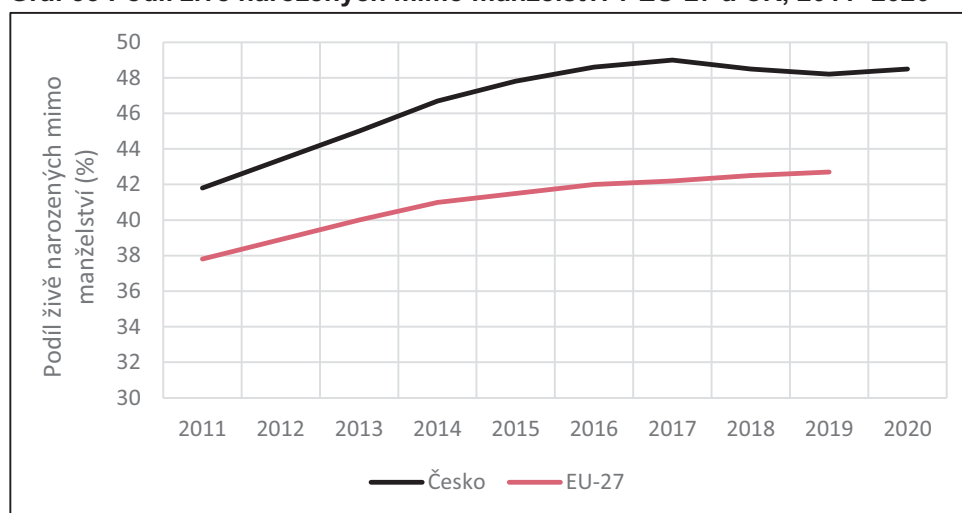
Bulharsko, Rumunsko, Gruzie – nízký průměrný věk, Lucembursko, Lichtenštejnsko, Švýcarsko, Irsko – vysoký průměrný věk).

6.4. Podíl dětí narozených mimo manželství

Podíl živě narozených dětí mimo manželství patří k nejvíce diferencujícím charakteristikám plodnosti (variační koeficient více než 40 %) z ukazatelů vybraných do této kapitoly. Podíl ve sledovaném období nabýval hodnot mezi 2,7–69,4 %.

Na úrovni Evropské Unie podíl mimomanželské plodnosti vzrostl z 37,8 % na 42,7 %. Česko po celé sledované období dosahovalo vyššího podílu mimomanželské plodnosti než průměr Evropské Unie (41,8 % v roce 2011 a 48,2 % v roce 2019) viz graf 33.

Graf 33 Podíl živě narozených mimo manželství v EU-27 a ČR, 2011–2020

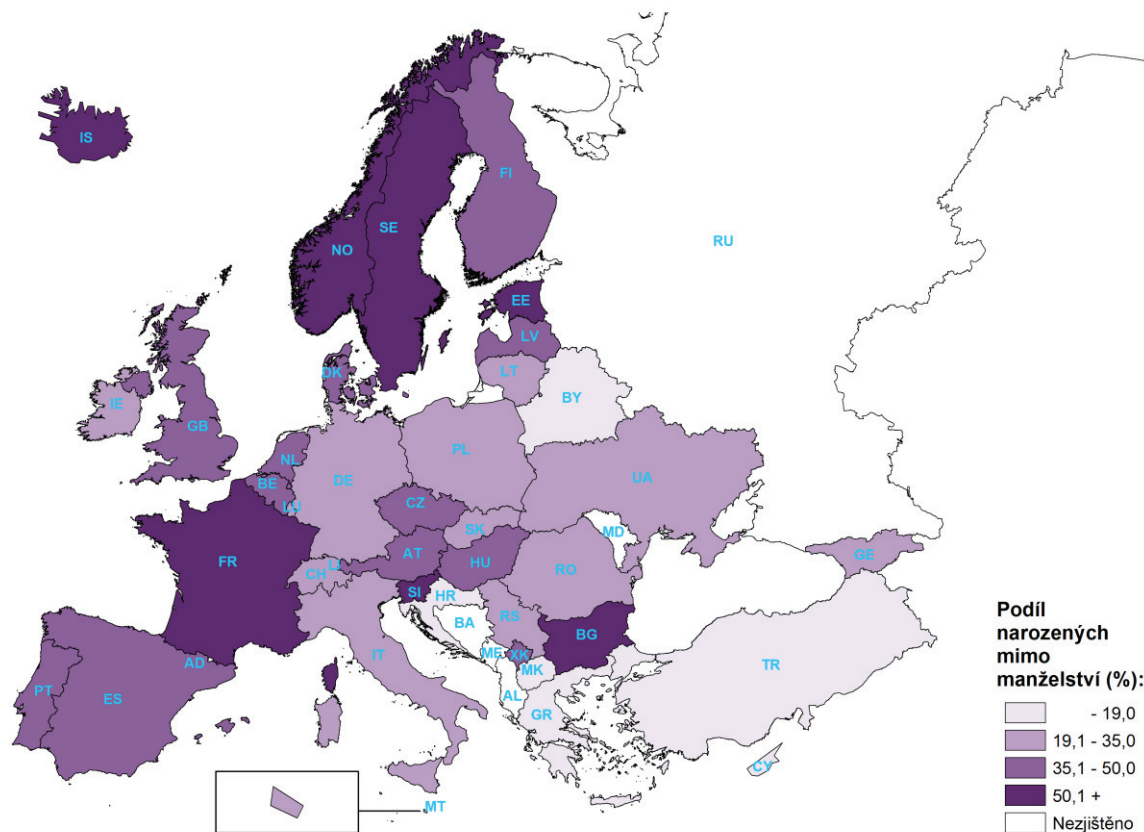
Minimální podíl živě narozených mimo manželství byl charakteristický pro Turecko a po celé sledované období se pohyboval v blízkosti 3% hranice. Z oblasti jihoevropských zemí, tradičně označovaných jako region s nejnižším zastoupením dětí narozených mimo manželství, se vyskytovaly po celé sledované období pod hranicí 19 % pouze Řecko a Severní Makedonie. Řecko ovšem patřilo k zemím s největším relativním růstem tohoto podílu (ze 7,4 % v roce 2011 na 13,8 % v roce 2020). Mezi země s nízkým podílem mimomanželské plodnosti v roce 2011 se ještě řadily Bělorusko a Chorvatsko. Podíl živě narozených mimo manželství v Chorvatsku vrostl natolik, že od roku 2018 byl nad 19% hranicí, viz mapa 12.

Nejvíce zemí se nacházelo v rozmezí od 19 do 35 %. Oproti všeobecnému rostoucímu trendu se v Maďarsku postupně snížil podíl živě narozených mimo manželství o více než čtvrtinu. Od roku 2020 se Maďarsko zařadilo také do této skupiny.

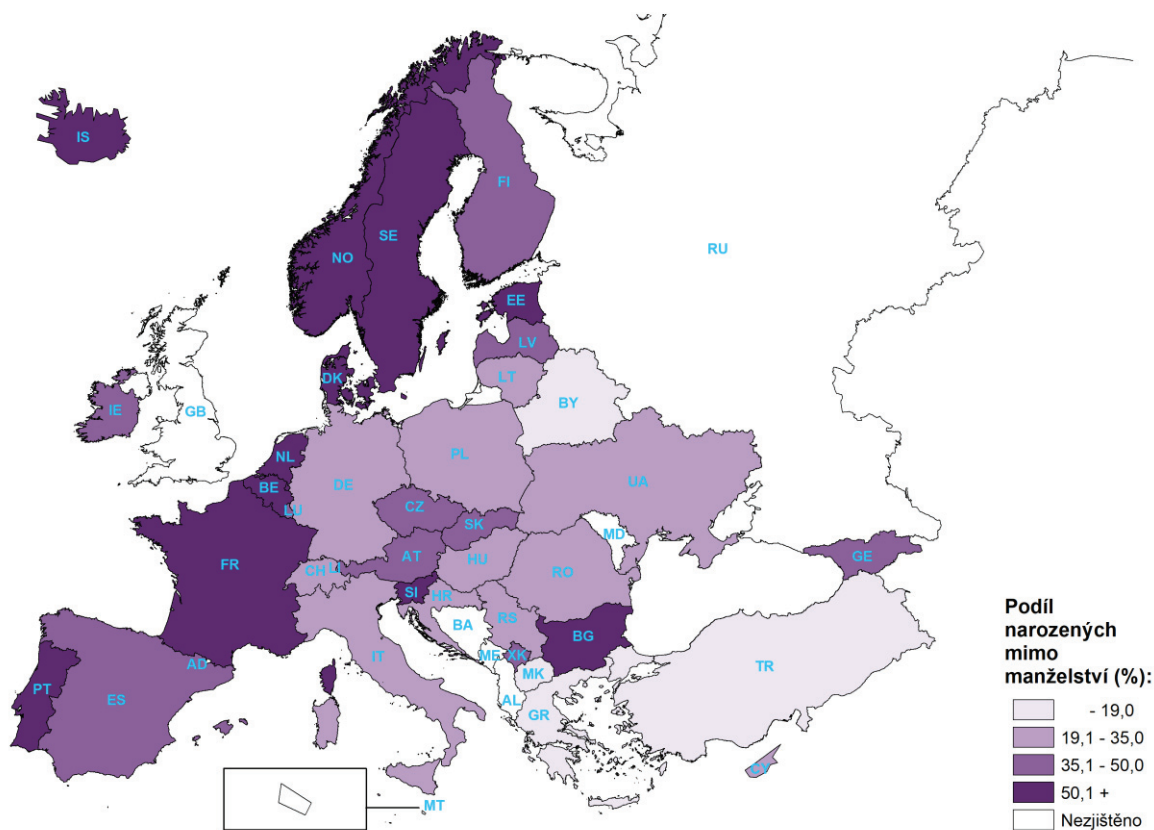
Česko spadalo do kategorie 35–50 % stejně jako naši sousedi Slovensko a Rakousko, pak se k nim řadilo Finsko, Lotyšsko a Španělsko.

Mezi země s nejvyšší podílem narozených mimo manželství se dlouhodobě řadí Island (s hodnotami mezi 65 a 71 %), Francie, Norsko, Slovinsko a Švédsko. V průběhu sledovaného období se do kategorie s více než 50% podílem přidaly Belgie, Dánsko, Nizozemsko a Portugalsko, viz mapa 12. Naposledy uvedená země se vyznačovala nejvyšším absolutním růstem tohoto podílu, a to o 15 procentních bodů.

Mapa 11 Podíl živě narozených dětí mimo manželství v mezinárodním srovnání, 2011

Mapa 12 Podíl živě narozených dětí mimo manželství v mezinárodním srovnání, 2018–2020³³

³³ Poslední dostupný údaj

7. Závěr

Intenzita plodnosti se v posledních jedenácti letech v Česku zvýšila a v roce 2021 dosáhla nejvyšší hodnoty od roku 1992. Nárůst plodnosti byl kontinuální, ačkoli počty živě narozených rostly pouze v letech 2014–2017, což je způsobeno tím, že se do reprodukčního věku dostávají méně početné ročníky žen narozených ve druhé polovině 90. let, kdy byla plodnost na velmi nízké úrovni. Další nárůst počtu živě narozených dětí byl zaznamenán až v roce 2021, za nimž stál nárůst počtu druhorozených dětí. Celková úroveň plodnosti se však v posledních deseti letech zvýšila ve všech pořadích. Míry plodnosti vzrostly jak u svobodných, tak u vdaných žen, a to téměř ve všech věcích, s výjimkou nejmladších věkových kategorií. Podíl mimomanželsky narozených dětí výrazně rostl v letech 2011 až 2017, kdy dosáhl 49,0 %, další čtyři roky stagnoval na úrovni 48,2–48,5 %.

Zatímco údaje o matce dítěte jsou známy vždy, údaje o otci jsou známy jen u dětí narozených v manželství. Oproti tomu u relativně velké skupiny dětí narozených mimo manželství tyto údaje chybí. V letech 2011–2021 podíl dětí s nezjištěnými údaji o otci klesal. Na počátku sledovaného období neměla údaje o otci uvedena více než pětina dětí narozených mimo manželství, na jeho konci to bylo 13,4 %. V porovnání s průměrným věkem matek při narození dítěte, který v poslední dekádě mírně vzrostl a to z 29,7 let v roce 2011 na 30,4 let v roce 2021 (absolutně i relativně nejvíce vzrostl průměrný věk prvorodiček), průměrný věk otce se stabilně pohyboval mezi 33,5 a 33,6 let. Struktura narozených podle nejvyššího ukončeného vzdělání rodičů byla ovlivněna rostoucí úrovní vzdělanosti ve společnosti. U otců i matek bylo nejčastějším nejvyšším dokončeným vzděláním středním vzděláním s maturitou, které mělo u žen klesající tendenci a v posledních dvou letech převládly matky vysokoškolačky – živě narozených dětí s matkou vysokoškolačkou byly téměř dvě pětiny. Podíl otců vysokoškoláků také rostl, ale mírněji a v roce 2021 dosáhl podíl dětí s otcem vysokoškolákem 28,3 %. Vysokoškoláci mají specifické reprodukční chování (např. nejnižší podíl mimomanželsky narozených dětí), které bude v budoucnu s jejich přibývajícím zastoupením formovat reprodukční chování celé společnosti.

Opět po deseti letech byla dostupná data ze sčítání lidu, domů a bytů, jež jsou zdrojem údajů pro výpočet generační plodnosti. Výsledky ukázaly, že hranici dvou dětí na jednu ženu překročily pouze ženy 60leté a starší. Z hlediska rodinného stavu měly nejnižší kohortní plodnost ženy svobodné, u nichž však oproti sčítání 2011 došlo k nejvyššímu nárůstu, a to z důvodu zvýšení počtu svobodných žen, zejména ve věku 35–49 let. Generační plodnost se snižovala s rostoucím nejvyšším ukončeným vzděláním ženy. Z hlediska národnosti dosahovaly ženy hlásící se k polské, moravské a vietnamské národnosti vyšší úroveň kohortní plodnosti než ženy s českou národností. Naopak příslušnice slovenské, ukrajinské a ruské národnosti vykazovaly nižší hodnoty generační plodnosti. Rozdíly v úrovni kohortní plodnosti podle náboženské víry byly poměrně nízké, obecně dosahovaly vyšších hodnot věřící ženy, které se hlásily k některé církvi.

Vývoj charakteristik plodnosti v posledních jedenácti letech změnil regionální rozložení především v případě úhrnné plodnosti. Proměnily se oblasti s nejvyšší a nejnižší intenzitou plodnosti. Tato změna se stala ve prospěch krajů Jihočeského, Vysočiny a Zlínského, které se řadily ke krajům s nejvyšší hodnotou úhrnné plodnosti v roce 2021. Naopak intenzita plodnosti rostla pomaleji v krajích Karlovarském, Libereckém a Ústeckém až se dostaly mezi kraje s nízkými hodnotami úhrnné plodnosti. Vývoj nezměnil postavení Středočeského kraje, který se na začátku i na konci sledovaného období řadil mezi kraje s nejvyššími hodnotami úhrnné plodnosti, a Hlavního města Prahy, jenž patřilo mezi kraje s nejnižší plodností. Regionální rozložení průměrného věku matky při porodu se změnilo jen mírně. Nejstarší průměrný věk matek byl charakteristický dlouhodobě pro kraj Hlavního města Prahy a nejmladší pro Karlovarský a Ústecký kraj. Nejvíce se diferenciovalo regionálním členěním podle podílu živě narozených dětí mimo manželství. Po celé sledované období přetrvávala oblast s nejvyššími hodnotami v Karlovarském a Ústeckém kraji. Kolísavý vývoj podílu v posledních šesti letech ovlivnil skupinu krajů s nejnižšími hodnotami, ke Zlínskému kraji se připojily kraje Hlavní město Praha a Jihomoravský.

Také v mezinárodním srovnání byl největším změnovým faktorem vývoj úhrnné plodnosti. Odkládáním plodnosti do vyššího věku v severských zemích doprovázené poklesem úrovně úhrnné plodnosti se Česko v roce 2020 dostalo mezi státy s vyšší intenzitou plodnosti (vyšší byla jen ve Francii, Turecku a Gruzii nad 1,8 dítěte na matku). V případě průměrného věku se postavení Česka nezměnilo, řadilo se ke státům s průměrnými hodnotami. Přestože rozložení zemí podle podílu živě narozených dětí mimo manželství dosahovalo největších absolutních rozdílů (Turecko okolo 3 % a Island nad 65 %), rozčlenění zemí do jednotlivých kategorií se zásadně neproměnilo. Česko dlouhodobě dosahovalo vyššího podílu živě narozených dětí nevdaným matkám v mezinárodním srovnání.

Tab. 1 Živě narození podle státního občanství dítěte, 2011–2021

2011		2012		2013		2014		2015		2016	
Státní občanství dítěte	Počet živě narozených	Státní občanství dítěte	Počet živě narozených	Státní občanství dítěte	Počet živě narozených	Státní občanství dítěte	Počet živě narozených	Státní občanství dítěte	Počet živě narozených	Státní občanství dítěte	Počet živě narozených
Česko	105 714	Česko	105 306	Česko	103 406	Česko	106 378	Česko	107 133	Česko	108 954
Vietnam	893	Vietnam	1 104	Vietnam	965	Vietnam	996	Vietnam	1 041	Ukrajina	931
Ukrajina	730	Ukrajina	737	Ukrajina	781	Ukrajina	846	Ukrajina	917	Vietnam	912
Slovensko	413	Slovensko	389	Slovensko	459	Slovensko	530	Slovensko	509	Slovensko	583
Rusko	192	Rusko	225	Rusko	225	Rusko	204	Rusko	234	Rusko	266
Mongolsko	121	Mongolsko	123	Mongolsko	178	Mongolsko	146	Mongolsko	110	Rumunsko	123
Čína	76	Čína	87	Moldavsko	67	Rumunsko	81	Rumunsko	76	Mongolsko	121
Moldavsko	44	Moldavsko	71	Rumunsko	60	Bulharsko	77	Moldavsko	71	Bulharsko	85
Polsko	40	Bulharsko	47	Bulharsko	59	Moldavsko	62	Bulharsko	71	Moldavsko	83
Rumunsko	38	Rumunsko	44	Čína	58	Čína	60	Polsko	61	Čína	58
Bulharsko	37	Bělorusko	41	Polsko	47	Polsko	50	Čína	56	Polsko	52
Ostatní	375	Ostatní	402	Ostatní	446	Ostatní	430	Ostatní	485	Ostatní	495
Celkem	108 673	Celkem	108 576	Celkem	106 751	Celkem	109 860	Celkem	110 764	Celkem	112 663
z toho cizinci	2 959	z toho cizinci	3 270	z toho cizinci	3 345	z toho cizinci	3 482	z toho cizinci	3 631	z toho cizinci	3 709
podíl cizinců (%)	2,7	podíl cizinců (%)	3,0	podíl cizinců (%)	3,1	podíl cizinců (%)	3,2	podíl cizinců (%)	3,3	podíl cizinců (%)	3,3

Tab. 1 Živě narození podle státního občanství dítěte, 2011–2021

Státní občanství dítěte	2017		2018		2019		2020		2021	
	Počet živě narozených	Počet živě narozených	Státní občanství dítěte	Počet živě narozených	Státní občanství dítěte	Počet živě narozených	Státní občanství dítěte	Počet živě narozených	Státní občanství dítěte	Počet živě narozených
Česko	110 092	109 611	Česko	107 514	Česko	105 260	Česko	106 718		
Slovensko	1 018	1 082	Slovensko	1 121	Ukrajina	1 238	Ukrajina	1 382		
Ukrajina	957	981	Ukrajina	1 103	Slovensko	1 137	Slovensko	1 118		
Vietnam	931	868	Vietnam	897	Vietnam	856	Vietnam	762		
Rusko	289	254	Rusko	270	Rusko	277	Rusko	290		
Rumunsko	145	163	Rumunsko	196	Mongolsko	228	Mongolsko	236		
Mongolsko	126	139	Rumunsko	163	Rumunsko	167	Rumunsko	193		
Bulharsko	112	113	Bulharsko	124	Bulharsko	115	Bulharsko	111		
Polsko	81	84	Polsko	101	Polsko	87	Maďarsko	81		
Moldavsko	62	79	Maďarsko	79	Maďarsko	76	Polsko	77		
Čína	60	56	Moldavsko	74	Moldavsko	74	Moldavsko	70		
Ostatní	532	606	Ostatní	592	Ostatní	690	Ostatní	755		
Celkem	114 405	114 036	Celkem	112 231	Celkem	110 200	Celkem	111 793		
z toho cizinci	4 313	4 425	z toho cizinci	4 717	z toho cizinci	4 940	z toho cizinci	5 075		
podíl cizinců (%)	3,8	3,9	podíl cizinců (%)	4,2	podíl cizinců (%)	4,5	podíl cizinců (%)	4,5		

pokračování

Tab. 2 Živé narození podle státu narození matky, 2012–2021

2012		2013		2014		2015		2016		2017	
Stát narození matky	Počet živě narozených	Stát narození matky	Počet živě narozených	Stát narození matky	Počet živě narozených	Stát narození matky	Počet živě narozených	Stát narození matky	Počet živě narozených	Stát narození matky	Počet živě narozených
Česko	102 240	Česko	100 058	Česko	102 885	Česko	103 234	Česko	105 018	Česko	106 101
Slovensko	2 384	Slovensko	2 541	Slovensko	2 624	Slovensko	2 894	Slovensko	2 972	Slovensko	3 340
Vietnam	1 179	Ukrajina	1 170	Ukrajina	1 245	Ukrajina	1 360	Ukrajina	1 399	Ukrajina	1 479
Ukrajina	1 070	Vietnam	1 046	Vietnam	1 065	Vietnam	1 117	Vietnam	1 011	Vietnam	1 058
Rusko	340	Rusko	347	Rusko	377	Rusko	437	Rusko	448	Rusko	477
Mongolsko	135	Mongolsko	198	Polsko	168	Polsko	183	Moldavsko	160	Polsko	211
Polsko	119	Polsko	153	Mongolsko	158	Moldavsko	129	Polsko	158	Moldavsko	176
Moldavsko	102	Moldavsko	97	Rumunsko	110	Mongolsko	121	Mongolsko	137	Bulharsko	150
Čína	96	Rumunsko	94	Bulharsko	107	Rumunsko	106	Rumunsko	113	Mongolsko	132
Rumunsko	80	Bulharsko	88	Moldavsko	103	Bulharsko	103	Bulharsko	109	Rumunsko	106
Bulharsko	68	Bělorusko	77	Bělorusko	80	Bělorusko	80	Bělorusko	82	Bělorusko	101
Ostatní	763	Ostatní	882	Ostatní	938	Ostatní	1 000	Ostatní	1 056	Ostatní	1 074
Celkem	108 576	Celkem	106 751	Celkem	109 860	Celkem	110 764	Celkem	112 663	Celkem	114 405
z toho mimo ČR	6 336	z toho mimo ČR	6 693	z toho mimo ČR	6 975	z toho mimo ČR	7 530	z toho mimo ČR	7 645	z toho mimo ČR	8 304
podíl cizinců (%)	5,8	podíl cizinců (%)	6,3	podíl cizinců (%)	6,3	podíl cizinců (%)	6,8	podíl cizinců (%)	6,8	podíl cizinců (%)	7,3

Tab. 2 Živé narození podle státu narození matky, 2012–2021

Stát narození matky	2018		2019		2020		2021	
	Počet živě narozených	Počet živě narozených	Stát narození matky	Počet živě narozených	Stát narození matky	Počet živě narozených	Stát narození matky	Počet živě narozených
Česko	105 506	103 031	Česko	100 836	Česko	102 087	Česko	102 087
Slovensko	3 367	3 651	Slovensko	3 507	Slovensko	3 483	Slovensko	3 483
Ukrajina	1 541	1 769	Ukrajina	1 898	Ukrajina	2 132	Ukrajina	2 132
Vietnam	1 003	1 066	Vietnam	1 029	Vietnam	936	Vietnam	936
Rusko	530	490	Rusko	525	Rusko	584	Rusko	584
Polsko	193	217	Polsko	256	Mongolsko	255	Mongolsko	255
Moldavsko	160	217	Moldavsko	211	Moldavsko	217	Moldavsko	217
Mongolsko	154	192	Moldavsko	197	Polsko	192	Polsko	192
Rumunsko	150	154	Bulharsko	137	Bulharsko	139	Bulharsko	139
Bulharsko	142	133	Rumunsko	136	Rumunsko	134	Kazachstán	134
Kazachstán	104	103	Kazachstán	126	Rumunsko	120	Rumunsko	120
Ostatní	1 186	1 208	Ostatní	1 342	Ostatní	1 514	Ostatní	1 514
Celkem	114 036	112 231	Celkem	110 200	Celkem	111 793	Celkem	111 793
z toho mimo ČR	8 530	9 200	z toho mimo ČR	9 364	z toho mimo ČR	9 706	z toho mimo ČR	9 706
podíl cizinců (%)	7,5	8,2	podíl cizinců (%)	8,5	podíl cizinců (%)	8,7	podíl cizinců (%)	8,7

pokračování

Tab. 3 Živě narození podle státu narození otce, 2012–2021

2012		2013		2014		2015		2016		2017	
Stát narození otce	Počet živě narozených	Stát narození otce	Počet živě narozených	Stát narození otce	Počet živě narozených	Stát narození otce	Počet živě narozených	Stát narození otce	Počet živě narozených	Stát narození otce	Počet živě narozených
Česká republika	92 160	Česká republika	90 933	Česká republika	93 369	Česká republika	94 113	Česká republika	96 344	Česká republika	97 414
Slovensko	2 101	Slovensko	2 279	Slovensko	2 433	Slovensko	2 499	Slovensko	2 783	Slovensko	3 259
Vietnam	957	Vietnam	827	Vietnam	917	Vietnam	979	Ukrajina	980	Ukrajina	1 071
Ukrajina	749	Ukrajina	815	Ukrajina	831	Ukrajina	934	Vietnam	886	Vietnam	953
Rusko	220	Velká Británie	226	Velká Británie	245	Rusko	241	Rusko	281	Rusko	306
Velká Británie	188	Rusko	220	Rusko	219	Velká Británie	194	Rumunsko	181	Rumunsko	164
Německo	162	Německo	175	Německo	186	Rumunsko	161	Německo	167	Velká Británie	162
Spojené státy	140	Mongolsko	146	Spojené státy	166	Německo	155	Velká Británie	159	Bulharsko	159
Francie	118	Spojené státy	145	Francie	165	Spojené státy	135	Moldavsko	153	Německo	155
Polsko	114	Polsko	133	Rumunsko	143	Polsko	133	Francie	133	Polsko	154
Itálie	102	Francie	121	Itálie	131	Francie	132	Bulharsko	127	Moldavsko	139
Ostatní	1 708	Ostatní	1 906	Ostatní	2 036	Ostatní	2 144	Ostatní	2 093	Ostatní	2 221
Nezjištěno	9 857	Nezjištěno	8 825	Nezjištěno	9 019	Nezjištěno	8 944	Nezjištěno	8 376	Nezjištěno	8 248
Celkem	108 576	Celkem	106 751	Celkem	109 860	Celkem	110 764	Celkem	112 663	Celkem	114 405
z toho mimo ČR	6 559	z toho mimo ČR	6 993	z toho mimo ČR	7 472	z toho mimo ČR	7 707	z toho mimo ČR	7 943	z toho mimo ČR	8 743
podíl cizinců (%)*	6,6	podíl cizinců (%)*	7,1	podíl cizinců (%)*	7,4	podíl cizinců (%)*	7,6	podíl cizinců (%)*	7,6	podíl cizinců (%)*	8,2

Pozn. * Pouze z živě narozených dětí s uvedeným otcem.

Tab. 3 Živě narození podle státu narození otce, 2012–2021

Stát narození otce	2018		2019		2020		2021	
	Počet živě narozených	Stát narození otce	Počet živě narozených	Stát narození otce	Počet živě narozených	Stát narození otce	Počet živě narozených	Stát narození otce
Česká republika	97 146	Česká republika	95 129	Česká republika	92 743	Česká republika	94 625	Česká republika
Slovensko	3 339	Slovensko	3 435	Slovensko	3 366	Slovensko	3 321	Slovensko
Ukrajina	1 132	Ukrajina	1 300	Ukrajina	1 421	Ukrajina	1 684	Ukrajina
Vietnam	908	Vietnam	962	Vietnam	923	Vietnam	860	Vietnam
Rusko	293	Rusko	293	Rusko	308	Rusko	338	Rusko
Rumunsko	232	Rumunsko	234	Rumunsko	227	Mongolsko	218	Mongolsko
Velká Británie	171	Velká Británie	198	Mongolsko	207	Německo	213	Německo
Německo	158	Bulharsko	195	Moldavsko	204	Moldavsko	204	Moldavsko
Moldavsko	153	Německo	183	Německo	199	Rumunsko	177	Rumunsko
Bulharsko	149	Mongolsko	181	Velká Británie	167	Bulharsko	162	Bulharsko
Francie	145	Moldavsko	180	Polsko	160	Polsko	157	Polsko
Ostatní	2 294	Ostatní	2 316	Ostatní	2 392	Ostatní	2 549	Ostatní
Nezjištěno	7 916	Nezjištěno	7 625	Nezjištěno	7 883	Nezjištěno	7 285	Nezjištěno
Celkem	114 036	Celkem	112 231	Celkem	110 200	Celkem	111 793	Celkem
z toho mimo ČR	8 974	z toho mimo ČR	9 477	z toho mimo ČR	9 574	z toho mimo ČR	9 883	z toho mimo ČR
podíl cizinců (%)*	8,5	podíl cizinců (%)*	9,1	podíl cizinců (%)*	9,4	podíl cizinců (%)*	9,5	podíl cizinců (%)*

pokračování

Tab. 4 Míry plodnosti podle jednotek věku (na 1 000 žen), 2011–2021

Věk	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
15	1,9	1,5	1,5	1,6	1,8	1,4	1,7	1,6	1,8	1,7	1,4
16	4,5	4,9	4,6	5,2	4,0	5,1	4,4	4,5	3,7	3,4	3,0
17	9,1	9,7	9,2	9,2	10,0	9,4	9,5	7,9	7,8	7,7	6,8
18	13,7	16,9	15,9	16,6	16,6	16,5	17,2	15,5	14,2	13,0	11,8
19	23,2	22,3	23,6	24,7	24,8	26,1	26,2	24,8	22,7	21,2	18,3
20	30,3	28,7	29,1	31,9	30,9	34,6	34,0	31,9	32,8	28,3	25,7
21	34,8	36,2	35,6	36,1	40,6	39,8	41,3	41,5	39,5	39,8	37,0
22	41,0	41,1	41,3	41,0	41,3	48,1	48,7	50,3	48,8	48,6	45,5
23	47,2	48,4	47,1	48,9	49,5	55,3	57,1	56,4	56,4	58,3	57,6
24	57,7	56,6	54,9	55,0	61,1	63,7	66,7	70,6	67,9	71,9	71,6
25	66,0	68,3	66,4	68,5	70,7	76,4	76,9	81,2	83,9	82,7	90,0
26	81,2	79,5	80,8	80,3	84,6	84,1	94,0	91,8	97,1	97,4	101,0
27	96,0	94,0	93,7	98,1	97,1	101,3	103,4	108,7	109,2	112,3	121,2
28	108,0	109,1	103,4	108,7	111,5	110,9	116,3	116,5	120,1	117,7	131,4
29	115,1	114,5	116,0	121,0	119,8	122,7	125,8	125,8	125,4	127,4	135,4
30	116,7	119,5	116,8	125,0	124,1	123,7	128,7	128,4	127,0	123,2	142,0
31	110,5	113,3	114,2	117,2	119,8	123,1	123,1	123,1	121,0	124,8	133,9
32	100,5	100,4	102,5	108,8	108,1	113,0	117,2	118,1	113,3	112,2	125,6
33	86,1	88,2	88,7	94,3	97,0	100,7	102,3	104,3	104,8	102,0	111,5
34	70,3	75,0	74,4	80,5	84,2	86,8	89,4	89,7	91,7	90,4	100,3
35	58,0	60,6	63,6	68,4	71,2	73,5	77,1	77,4	78,5	78,9	86,4
36	46,0	47,7	48,7	55,3	57,1	58,6	60,9	65,7	65,3	65,4	70,8
37	34,4	35,9	38,3	40,9	44,8	47,6	48,9	50,7	50,8	51,8	57,5
38	25,0	27,1	28,7	30,8	33,2	35,9	38,7	38,5	39,3	40,1	44,4
39	18,3	19,4	21,5	22,8	24,1	27,7	29,8	31,0	32,1	31,8	35,6
40	13,2	13,2	14,6	15,4	17,7	18,1	18,8	21,1	21,3	20,5	22,5
41	7,5	8,9	9,0	9,2	10,7	10,9	12,3	12,9	13,4	13,9	15,6
42	4,8	5,1	5,6	5,3	6,0	6,6	7,5	7,8	8,5	9,1	9,7
43	2,8	3,0	3,0	3,3	3,4	3,8	4,0	4,9	4,4	5,5	5,8
44	1,6	1,4	1,8	1,7	2,0	2,3	2,3	2,6	2,5	3,1	3,4
45	0,6	0,6	0,9	1,1	1,0	1,0	1,2	1,5	1,7	1,5	1,8
46	0,3	0,5	0,3	0,5	0,5	0,7	0,5	0,9	0,9	0,9	0,9
47	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,5	0,5
48	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4	0,3	0,3
49	0,2	0,2	0,1	0,1	0,3	0,2	0,3	0,4	0,3	0,3	0,5
Úhrnná plodnost	1,43	1,45	1,46	1,53	1,57	1,63	1,69	1,71	1,71	1,71	1,83
Průměrný věk	29,7	29,8	29,9	29,9	30,0	30,0	30,0	30,1	30,2	30,2	30,4

Tab. 5 Míry plodnosti svobodných žen podle věku (na 1 000 svobodných žen), 2011-2021

Věk	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
18	13,0	16,1	15,3	15,8	16,0	15,9	16,5	14,6	13,6	12,5	11,4
19	21,2	20,6	21,8	23,1	22,6	24,3	24,3	22,5	20,9	19,6	17,5
20	26,5	25,0	25,7	28,3	27,7	30,5	29,8	28,0	29,4	24,9	22,7
21	28,8	30,6	29,8	30,9	34,5	33,6	35,2	35,0	32,7	33,5	30,7
22	30,8	31,9	33,6	33,2	33,4	38,7	39,4	40,2	38,6	39,0	36,9
23	32,7	34,7	35,0	36,8	38,4	42,0	44,3	42,7	41,4	44,7	45,0
24	36,4	37,9	37,8	39,2	43,7	45,8	48,7	51,5	49,1	51,1	51,3
25	40,0	42,6	42,4	45,9	48,2	52,6	53,1	56,5	57,5	57,2	61,2
26	45,3	48,2	48,5	49,9	53,0	53,3	62,1	61,1	64,6	65,7	67,7
27	53,7	53,4	53,2	59,3	60,5	63,9	65,9	71,2	70,1	73,2	80,5
28	59,1	62,0	60,9	64,8	67,1	69,3	71,6	71,4	74,8	75,6	88,0
29	64,3	68,1	68,9	75,1	73,9	78,0	80,5	78,3	78,4	81,3	92,2
30	72,0	73,9	74,9	81,2	81,5	84,0	83,8	80,2	83,7	80,7	95,1
31	75,6	75,2	77,5	79,3	82,5	85,1	83,6	81,9	80,5	85,8	94,4
32	71,6	73,7	75,1	80,7	80,1	82,3	85,8	84,1	78,3	77,9	89,5
33	68,6	71,7	70,6	79,6	80,8	77,9	79,0	79,4	79,5	74,7	86,2
34	62,2	66,8	64,8	72,5	73,6	72,5	75,5	75,7	74,2	71,4	80,6
35	58,7	61,0	62,8	62,7	67,1	68,1	70,4	71,4	68,6	69,1	75,5
36	48,2	53,3	49,3	58,5	59,9	59,0	60,1	63,7	60,8	59,8	66,3
37	41,6	45,6	46,3	45,9	51,7	51,6	51,6	50,8	52,9	50,6	55,7
38	32,3	32,2	36,6	38,1	38,1	41,5	43,4	44,0	42,3	44,2	46,2
39	23,4	26,7	30,5	30,1	31,5	34,8	38,2	36,2	36,9	37,3	39,3
40	19,1	18,8	20,4	22,5	24,8	24,5	25,6	25,2	26,8	23,6	26,5

Tab. 6 Míry plodnosti vdaných žen podle věku (na 1 000 vdaných žen), 2011-2021

Věk	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
18	274,8	237,0	200,0	338,2	311,8	337,3	468,1	561,6	385,2	400,0	400,0
19	276,2	254,6	265,3	267,1	365,9	333,3	339,6	426,6	356,7	339,5	205,9
20	256,5	269,2	265,0	287,2	268,3	333,9	309,5	300,2	260,0	280,8	289,9
21	204,4	221,4	250,6	246,0	274,4	272,0	259,4	256,4	267,1	265,9	283,8
22	199,5	207,8	203,9	225,9	228,8	256,5	244,8	249,6	243,8	243,3	230,0
23	188,3	198,1	199,1	221,8	214,8	246,3	230,4	230,2	236,2	219,6	216,3
24	195,4	192,1	192,8	195,2	224,8	234,1	228,8	232,1	218,6	233,4	234,1
25	179,1	191,0	193,5	201,0	212,8	230,0	226,8	228,0	232,9	224,0	248,6
26	188,4	185,5	198,1	201,3	219,2	220,4	234,2	222,1	229,1	224,9	231,9
27	187,7	193,3	200,7	210,4	209,6	220,7	223,7	228,0	227,8	230,9	243,7
28	188,2	195,4	189,3	204,2	212,3	210,3	224,0	227,2	228,3	218,0	233,5
29	179,3	180,8	189,3	198,3	201,9	206,4	213,9	218,4	216,3	216,0	217,6
30	162,1	172,1	169,7	185,8	187,2	184,6	200,6	205,3	197,9	192,8	217,4
31	141,5	151,0	153,3	162,2	166,3	173,2	177,7	179,3	178,1	181,3	191,3
32	123,7	124,8	129,6	138,5	139,5	149,5	155,4	160,7	155,8	156,4	170,7
33	99,1	102,6	104,5	110,1	115,1	124,3	127,6	133,1	133,1	131,9	140,8
34	76,0	83,1	83,7	89,5	95,7	101,8	103,5	105,3	109,8	111,8	121,4
35	59,7	62,6	66,8	72,9	76,6	79,6	83,6	84,3	89,2	89,8	99,1
36	47,1	47,7	49,9	55,9	57,4	59,6	63,0	68,5	69,4	71,1	77,6
37	33,4	34,1	36,5	39,5	42,4	46,0	47,8	51,5	52,0	53,3	60,5
38	22,8	26,2	26,7	28,8	31,2	33,5	36,7	36,2	37,8	38,8	44,2
39	16,4	17,7	19,1	20,0	21,8	25,5	25,7	28,2	29,8	29,0	34,4
40	11,7	11,5	13,2	13,5	15,2	15,5	15,7	18,8	18,7	19,2	21,0

Tab. 7 Míry plodnosti podle pořadí narozených a věku žen (na 1 000 žen), 2011–2021

Věk	1. pořadí										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
15	1,9	1,5	1,4	1,5	1,8	1,4	1,7	1,6	1,7	1,6	1,3
16	4,4	4,8	4,5	5,1	3,8	4,8	4,3	4,3	3,5	3,1	2,9
17	8,1	8,8	8,6	8,5	9,0	8,6	8,4	7,1	6,9	7,1	6,1
18	11,8	14,8	13,7	14,1	14,2	13,5	14,8	12,9	11,7	10,5	9,8
19	19,2	18,6	18,8	19,5	19,4	20,6	20,9	19,6	17,4	16,8	14,1
20	22,6	22,2	22,2	24,0	22,9	26,4	25,4	24,2	23,9	21,2	18,6
21	26,1	25,8	26,0	27,1	29,4	28,6	30,3	29,9	28,3	28,7	26,7
22	28,8	29,0	28,7	27,9	29,3	33,5	34,0	35,1	33,7	34,1	31,2
23	31,7	32,0	31,7	32,4	33,3	38,1	38,9	37,4	38,1	39,3	38,3
24	37,6	36,2	35,3	35,5	40,3	43,1	46,7	47,2	44,8	46,8	47,0
25	43,0	44,6	42,8	44,9	46,3	50,8	51,8	54,2	55,3	53,6	56,8
26	52,3	51,7	51,9	51,2	54,2	55,6	62,7	59,2	62,8	61,6	63,3
27	59,6	58,7	57,9	60,7	60,4	64,2	65,9	68,6	68,1	70,1	73,3
28	62,6	63,7	61,6	63,9	67,6	67,6	70,0	69,7	71,9	69,5	76,9
29	61,1	62,0	64,1	66,5	66,6	69,2	70,4	69,2	68,3	69,0	72,1
30	55,8	58,6	58,6	63,4	63,7	65,1	65,5	64,1	63,9	62,0	68,1
31	47,1	47,9	50,1	52,3	54,3	56,2	56,0	55,7	54,1	55,5	58,0
32	35,2	37,6	39,1	41,8	42,9	44,3	47,1	46,7	44,5	44,9	48,2
33	26,3	28,3	30,6	31,8	33,9	35,4	35,5	36,6	36,4	35,6	40,1
34	19,9	21,9	22,4	24,6	26,3	28,6	28,1	28,9	29,3	29,5	32,6
35	14,6	16,2	18,0	18,5	20,1	21,4	23,0	22,8	24,1	23,8	26,2
36	10,1	11,7	12,8	13,7	15,3	15,6	16,8	18,1	19,1	18,9	20,3
37	7,1	7,9	9,0	9,7	11,5	12,3	12,3	13,4	13,4	14,7	15,0
38	4,5	5,4	6,1	6,9	7,4	8,7	9,6	9,8	10,3	9,9	11,4
39	2,9	3,9	4,9	4,8	5,3	6,5	7,3	8,0	7,9	8,6	10,5
40	2,6	2,6	3,0	3,2	4,1	3,9	4,2	4,8	5,2	4,7	5,7
41	1,0	1,7	1,6	1,7	1,9	2,2	2,7	2,8	3,0	3,4	3,5
42	0,6	0,7	1,0	0,9	1,0	1,1	1,3	1,7	2,2	2,0	2,2
43	0,3	0,5	0,5	0,4	0,6	0,8	0,9	0,9	1,0	1,1	1,6
44	0,2	0,2	0,3	0,4	0,3	0,3	0,6	0,6	0,6	0,6	0,8
45	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5
46	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,2	0,3	0,3
47	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2
48	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1
49	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2

Tab. 7 Míry plodnosti podle pořadí narozených a věku žen (na 1 000 žen), 2011–2021

Věk	2. pořadí										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
15	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
16	0,1	0,2	0,1	0,1	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2	0,3	0,1
17	1,0	0,9	0,6	0,7	1,0	0,7	1,0	0,7	0,9	0,6	0,7
18	1,7	1,9	1,9	2,3	2,2	2,8	2,2	2,4	2,3	2,2	1,8
19	3,5	3,2	3,9	4,5	4,6	4,7	4,5	4,4	4,6	3,6	3,5
20	6,2	5,3	5,6	6,4	6,3	6,5	6,9	6,1	7,1	5,5	5,5
21	6,8	8,0	7,4	6,5	8,5	8,5	8,7	8,8	8,3	8,4	8,3
22	9,3	9,2	9,3	9,7	9,2	10,6	10,7	11,5	10,9	11,2	10,5
23	12,2	12,7	11,9	12,4	12,0	13,1	13,8	14,2	13,8	14,1	14,7
24	15,6	15,9	15,1	15,0	16,0	15,6	14,9	17,4	17,7	18,9	18,9
25	18,1	19,0	18,2	18,1	19,2	19,4	19,2	21,5	22,1	21,8	26,5
26	22,7	21,7	22,7	22,9	24,0	22,8	24,0	25,5	28,1	27,9	29,6
27	29,9	29,0	28,5	29,4	29,1	29,6	29,4	32,2	33,1	34,2	39,1
28	38,0	37,5	34,0	36,7	36,1	35,3	37,2	37,4	39,2	39,2	45,2
29	44,8	43,6	42,7	44,1	43,3	43,1	44,8	45,8	46,5	47,2	52,2
30	50,3	50,6	47,1	50,1	49,1	47,1	51,6	51,7	50,9	49,6	60,0
31	52,3	53,8	52,1	51,9	54,1	52,8	53,3	54,0	52,7	54,6	60,6
32	52,1	49,5	49,6	52,5	51,2	53,7	55,4	55,9	54,1	52,6	60,8
33	44,9	45,7	43,1	45,8	46,9	49,9	50,6	51,3	51,6	49,5	53,6
34	35,8	37,6	37,7	40,0	41,6	42,5	43,7	43,3	45,2	43,2	48,9
35	28,3	29,8	30,8	33,1	34,8	35,0	35,8	37,5	36,2	37,2	41,5
36	21,8	22,5	22,2	25,5	26,2	26,8	27,8	30,4	29,9	28,9	32,6
37	14,1	16,1	16,1	17,7	19,1	20,6	21,2	21,5	22,5	22,2	25,7
38	10,0	11,2	11,8	12,4	13,8	14,9	15,5	15,6	15,7	17,3	18,5
39	6,7	7,1	8,0	8,6	9,0	11,0	11,7	12,0	12,5	12,3	13,6
40	4,2	4,1	4,8	5,3	6,0	6,4	7,1	7,8	8,1	7,8	9,0
41	2,1	2,9	2,7	2,8	3,3	3,7	4,1	4,3	4,6	4,5	5,4
42	1,6	1,3	1,5	1,6	1,8	1,9	2,3	2,4	2,6	3,0	3,2
43	0,7	0,8	0,7	0,7	0,9	0,9	0,9	1,5	1,2	1,9	1,7
44	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,6	0,5	0,7	0,7	0,9	1,0
45	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
46	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3
47	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
48	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
49	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1

Tab. 7 Míry plodnosti podle pořadí narozených a věku žen (na 1 000 žen), 2011–2021

Věk	3.+ pořadí										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
15	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
16	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
17	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
18	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2
19	0,6	0,5	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7
20	1,5	1,2	1,3	1,5	1,8	1,7	1,7	1,7	1,8	1,6	1,6
21	1,8	2,3	2,2	2,5	2,6	2,7	2,4	2,8	2,9	2,6	2,1
22	2,8	2,9	3,3	3,4	2,8	3,9	4,0	3,8	4,2	3,3	3,8
23	3,3	3,6	3,4	4,1	4,2	4,0	4,4	4,8	4,5	4,8	4,5
24	4,5	4,5	4,4	4,6	4,8	5,0	5,1	6,0	5,3	6,2	5,7
25	4,9	4,7	5,4	5,5	5,1	6,3	5,9	5,5	6,5	7,3	6,8
26	6,2	6,1	6,2	6,2	6,5	5,7	7,3	7,2	6,2	7,9	8,1
27	6,5	6,3	7,3	8,0	7,6	7,5	8,0	7,9	8,0	8,0	8,7
28	7,4	7,9	7,8	8,1	7,9	8,0	9,1	9,4	9,0	9,0	9,3
29	9,2	8,9	9,3	10,4	9,9	10,4	10,5	10,8	10,6	11,2	11,1
30	10,6	10,4	11,1	11,5	11,4	11,4	11,6	12,6	12,2	11,7	13,9
31	11,1	11,7	12,1	13,0	11,5	14,1	13,8	13,5	14,1	14,7	15,3
32	13,2	13,4	13,8	14,5	14,1	15,0	14,7	15,5	14,8	14,8	16,7
33	14,9	14,2	15,0	16,7	16,2	15,4	16,2	16,4	16,7	16,8	17,7
34	14,6	15,5	14,3	15,8	16,3	15,7	17,5	17,5	17,3	17,6	18,8
35	15,1	14,6	14,8	16,8	16,4	17,1	18,2	17,1	18,2	17,8	18,7
36	14,2	13,5	13,7	16,1	15,6	16,2	16,3	17,2	16,3	17,5	18,0
37	13,1	11,9	13,1	13,5	14,2	14,6	15,4	15,8	14,9	14,9	16,8
38	10,5	10,5	10,7	11,5	12,0	12,3	13,6	13,1	13,3	12,8	14,4
39	8,6	8,4	8,5	9,4	9,7	10,1	10,9	11,0	11,6	11,0	11,4
40	6,4	6,4	6,7	7,0	7,7	7,8	7,5	8,5	8,1	8,0	7,8
41	4,4	4,3	4,7	4,7	5,4	5,0	5,5	5,9	5,8	6,0	6,6
42	2,6	3,1	3,1	2,8	3,2	3,5	3,9	3,7	3,8	4,1	4,3
43	1,8	1,7	1,8	2,2	2,0	2,1	2,2	2,5	2,2	2,5	2,5
44	1,0	0,8	1,2	0,9	1,2	1,3	1,2	1,3	1,2	1,5	1,6
45	0,5	0,3	0,6	0,8	0,6	0,6	0,6	0,8	1,0	0,7	0,9
46	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,5	0,3	0,4	0,4	0,5	0,3
47	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2
48	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
49	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2

Tab. 8 Porody podle četnosti, 2011–2021

Rok	Četnost porodu				
	Porody celkem	Jedno dítě	Dvojčata	Trojčata	Čtyřčata a paterčata
2011	106 921	104 862	2 049	10	-
2012	106 952	104 957	1 987	8	-
2013	105 310	103 518	1 779	12	1
2014	108 547	106 853	1 683	11	-
2015	109 519	107 889	1 617	13	-
2016	111 396	109 719	1 667	10	-
2017	113 181	111 585	1 584	12	-
2018	112 903	111 398	1 495	9	1
2019	111 166	109 705	1 455	6	-
2020	109 161	107 696	1 460	5	-
2021	110 793	109 395	1 392	6	-

Tab. 9 Živě narození podle vzdělání otce, 2011-2021

Rok	Nejvyšší ukončené vzdělání otce						
	Celkem	Základní	Středoškolské bez maturity	Středoškolské s maturitou	Vysokoškolské	Nezjištěné vzdělání	Neuvedené údaje o otci
2011	108 673	5 579	33 307	33 091	21 398	5 353	9 945
2012	108 576	5 632	32 152	32 596	22 879	5 460	9 857
2013	106 751	5 458	29 217	31 868	22 805	8 578	8 825
2014	109 860	5 348	27 848	31 375	21 929	14 341	9 019
2015	110 764	5 071	26 844	32 882	19 467	17 556	8 944
2016	112 663	5 362	27 000	33 243	21 108	17 574	8 376
2017	114 405	5 415	27 043	34 543	22 338	16 818	8 248
2018	114 036	5 492	26 154	34 746	24 123	15 605	7 916
2019	112 231	5 387	25 303	34 207	24 364	15 345	7 625
2020	110 200	5 278	23 397	33 609	23 787	16 246	7 883
2021	111 793	5 191	22 954	34 055	24 502	17 806	7 285

Tab. 10 Okresní charakteristiky plodnosti, 2011 a 2021

	Úhrnná plodnost		Průměrný věk matky při porodu		Podíl narozených mimo manželství (%)	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
Praha	1,35	1,71	31,2	32,0	36,6	40,5
Benešov	1,46	1,91	29,5	30,5	38,0	47,3
Beroun	1,46	1,98	29,9	30,4	37,4	44,8
Kladno	1,51	1,76	29,1	30,0	46,1	52,5
Kolín	1,55	1,85	29,4	30,2	38,6	50,2
Kutná Hora	1,48	1,96	29,8	29,8	38,2	49,8
Mělník	1,50	1,99	29,6	29,9	42,5	50,9
Mladá Boleslav	1,45	1,88	29,6	30,3	38,7	46,8
Nymburk	1,50	1,95	29,6	30,2	38,0	48,2
Praha-východ	1,67	1,94	30,7	31,1	29,8	41,7
Praha-západ	1,71	1,82	30,8	31,5	32,7	41,1
Příbram	1,36	1,93	29,3	30,4	41,8	49,4
Rakovník	1,37	1,83	29,0	30,2	42,5	53,2
České Budějovice	1,42	1,85	30,0	30,6	37,4	44,6
Český Krumlov	1,41	1,73	29,1	29,6	47,8	52,5
Jindřichův Hradec	1,36	1,90	29,7	29,8	46,0	54,8
Písek	1,37	1,85	29,5	30,0	43,4	51,3
Prachatice	1,55	1,94	29,1	30,0	49,1	52,0
Strakonice	1,45	1,84	29,5	30,4	41,0	50,8
Tábor	1,39	1,93	29,5	30,4	43,2	51,7
Domažlice	1,32	1,91	29,1	30,1	49,5	53,1
Klatovy	1,40	1,74	29,4	29,8	47,2	52,1
Plzeň-město	1,36	1,74	30,0	30,7	40,9	45,5
Plzeň-jih	1,41	1,82	29,2	29,8	38,0	49,9
Plzeň-sever	1,37	1,84	28,8	30,1	41,3	47,9
Rokycany	1,36	1,68	29,4	29,8	47,0	53,6
Tachov	1,33	1,89	28,6	29,2	51,9	56,1
Cheb	1,52	1,60	28,3	29,2	58,9	63,2
Karlovy Vary	1,35	1,71	29,3	29,8	54,7	57,6
Sokolov	1,45	1,75	28,0	29,0	61,8	63,9
Děčín	1,58	1,74	28,4	28,9	56,6	64,5
Chomutov	1,42	1,73	28,1	28,9	60,4	66,2
Litoměřice	1,59	1,80	29,2	29,8	45,3	54,9
Louny	1,51	1,83	28,5	29,3	56,6	61,7
Most	1,39	1,68	28,1	28,8	66,1	70,1
Teplice	1,52	1,82	28,2	28,9	57,0	63,7
Ústí nad Labem	1,52	1,90	28,5	29,5	52,8	60,8
Česká Lípa	1,45	1,79	29,0	29,5	54,9	60,2
Jablonec nad Nisou	1,48	1,67	29,4	30,0	49,4	53,9
Liberec	1,52	1,80	29,4	30,1	43,8	52,4
Semily	1,42	1,84	30,1	30,6	42,7	51,0
Hradec Králové	1,40	1,95	29,9	30,5	38,6	48,3
Jičín	1,38	1,96	29,7	30,4	40,7	53,0
Náchod	1,46	1,79	29,6	30,7	45,5	51,9
Rychnov nad Kněžnou	1,42	1,87	29,5	30,2	38,2	50,6
Trutnov	1,43	1,65	29,9	30,4	48,5	58,6
Chrudim	1,46	1,89	29,2	29,7	42,1	51,1
Pardubice	1,45	1,82	29,8	30,4	37,9	46,9
Svitavy	1,46	1,87	29,6	30,3	38,1	48,7
Ústí nad Orlicí	1,47	1,85	29,7	30,3	41,8	49,4
Havlíčkův Brod	1,44	1,94	29,7	30,5	36,9	49,0
Jihlava	1,46	2,02	29,4	30,1	38,2	49,1
Pelhřimov	1,42	1,82	29,6	30,3	38,3	44,2
Třebíč	1,36	1,90	30,1	30,3	35,4	47,5
Žďár nad Sázavou	1,43	2,01	29,7	30,4	31,1	39,6

Tab. 10 Okresní charakteristiky plodnosti, 2011 a 2021

	Úhrnná plodnost		Průměrný věk matky při porodu		Podíl narozených mimo manželství (%)	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
Blansko	1,42	1,89	29,9	30,5	34,5	42,6
Brno-město	1,50	1,77	30,4	31,4	37,3	40,7
Brno-venkov	1,51	1,89	30,0	30,8	31,2	38,4
Břeclav	1,31	1,87	30,0	30,6	39,5	45,8
Hodonín	1,31	1,78	29,5	30,5	38,5	49,6
Vyškov	1,44	1,90	29,7	30,3	33,9	46,0
Znojmo	1,40	1,80	29,0	29,8	45,2	51,6
Jeseník	1,30	1,72	29,2	29,3	59,4	61,5
Olomouc	1,48	1,87	30,0	30,5	39,9	47,3
Prostějov	1,38	1,81	29,4	29,8	40,8	53,7
Přerov	1,29	1,80	29,2	30,0	43,0	52,2
Šumperk	1,31	1,76	29,1	29,8	47,3	51,8
Kroměříž	1,31	1,87	29,6	30,2	39,1	48,0
Uherské Hradiště	1,34	1,92	30,2	30,7	30,1	42,3
Vsetín	1,40	1,85	30,0	30,4	36,5	46,9
Zlín	1,29	1,88	30,6	30,8	28,5	38,3
Bruntál	1,32	1,77	28,6	29,5	60,7	64,6
Frýdek-Místek	1,38	1,81	29,5	30,4	37,0	41,9
Karviná	1,34	1,70	28,4	29,3	51,7	57,2
Nový Jičín	1,40	1,81	29,3	30,1	47,6	49,1
Opava	1,39	1,89	29,4	30,2	37,5	45,7
Ostrava-město	1,41	1,75	29,0	29,9	49,2	52,8

Tab. 11 Úhrnná plodnost v mezinárodním srovnání, 2011-2020

Země	Kód země	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Albánie	AL	1,65	1,71	1,73	1,73	1,59	1,54	1,48	1,37	.	1,34
Belgie	BE	1,81	1,80	1,76	1,74	1,70	1,68	1,65	1,62	1,60	1,55
Bělorusko	BY	1,51	1,62	1,67	1,70	1,72	1,73	1,54	1,45	.	.
Bulharsko	BG	1,51	1,50	1,48	1,53	1,53	1,54	1,56	1,56	1,58	1,56
Černá Hora	ME	1,65	1,72	1,73	1,75	1,74	1,79	1,78	1,76	1,77	1,75
Česko	CZ	1,43	1,45	1,46	1,53	1,57	1,63	1,69	1,71	1,71	1,71
Dánsko	DK	1,75	1,73	1,67	1,69	1,71	1,79	1,75	1,73	1,70	1,68
Estonsko	EE	1,61	1,56	1,52	1,54	1,58	1,60	1,59	1,67	1,66	1,58
Finsko	FI	1,83	1,80	1,75	1,71	1,65	1,57	1,49	1,41	1,35	1,37
Francie	FR	2,01	2,01	1,99	2,00	1,96	1,92	1,89	1,87	1,86	1,83
Gruzie	GE	.	.	.	1,97	2,21	2,23	2,14	2,09	2,02	1,98
Chorvatsko	HR	1,48	1,51	1,46	1,46	1,40	1,42	1,42	1,47	1,47	1,48
Irsko	IE	2,03	1,98	1,93	1,89	1,85	1,81	1,77	1,75	1,71	1,63
Island	IS	2,02	2,04	1,93	1,93	1,80	1,74	1,71	1,71	1,74	1,72
Itálie	IT	1,44	1,43	1,39	1,37	1,35	1,34	1,32	1,29	1,27	1,24
Kosovo	XK	1,66	1,65	1,61	1,55	.
Kypr	CY	1,35	1,39	1,30	1,31	1,32	1,37	1,32	1,32	1,33	1,36
Lichtenštejnsko	LI	1,69	1,51	1,45	1,59	1,40	1,61	1,44	1,58	1,48	1,46
Litva	LT	1,55	1,60	1,59	1,63	1,70	1,69	1,63	1,63	1,61	1,48
Lotyšsko	LV	1,33	1,44	1,52	1,65	1,70	1,74	1,69	1,60	1,61	1,55
Lucembursko	LU	1,52	1,57	1,55	1,50	1,47	1,41	1,39	1,38	1,34	1,36
Maďarsko	HU	1,23	1,34	1,35	1,44	1,45	1,53	1,54	1,55	1,55	1,59
Malta	MT	1,45	1,42	1,36	1,38	1,37	1,37	1,26	1,23	1,14	1,13
Německo	DE	1,39	1,41	1,42	1,47	1,50	1,60	1,57	1,57	1,54	1,53
Nizozemsko	NL	1,76	1,72	1,68	1,71	1,66	1,66	1,62	1,59	1,57	1,54
Norsko	NO	1,88	1,85	1,78	1,75	1,72	1,71	1,62	1,56	1,53	1,48
Polsko	PL	1,33	1,33	1,29	1,32	1,32	1,39	1,48	1,46	1,44	1,39
Portugalsko	PT	1,35	1,28	1,21	1,23	1,31	1,36	1,38	1,42	1,43	1,41
Rakousko	AT	1,43	1,44	1,44	1,46	1,49	1,53	1,52	1,47	1,46	1,44
Rumunsko	RO	1,47	1,52	1,46	1,56	1,62	1,69	1,78	1,76	1,77	1,80
Řecko	GR	1,40	1,34	1,29	1,30	1,33	1,38	1,35	1,35	1,34	1,39
Severní Makedonie	MK	1,46	1,51	1,49	1,52	1,50	1,50	1,43	1,42	1,34	1,31
Slovensko	SK	1,45	1,34	1,34	1,37	1,40	1,48	1,52	1,54	1,57	1,59
Slovinsko	SI	1,56	1,58	1,55	1,58	1,57	1,58	1,62	1,60	1,61	1,59
Srbsko	RS	1,40	1,45	1,43	1,46	1,46	1,46	1,49	1,49	1,52	1,48
Španělsko	ES	1,34	1,32	1,27	1,32	1,33	1,34	1,31	1,26	1,23	1,19
Švédsko	SE	1,90	1,91	1,89	1,88	1,85	1,85	1,78	1,76	1,71	1,67
Švýcarsko	CH	1,52	1,52	1,52	1,54	1,54	1,54	1,52	1,52	1,48	1,46
Turecko	TR	2,03	2,09	2,08	2,17	2,14	2,11	2,07	1,99	1,88	.
Ukrajina	UA	1,46	1,53	.	1,46	1,36	1,35	1,26	1,20	1,14	.
Velká Británie	GB	1,91	1,92	1,83	1,81	1,80	1,79	1,74	1,68	.	.
EU-27	EU-27	1,54	1,54	1,51	1,54	1,54	1,57	1,56	1,54	1,53	1,50

Zdroj dat: Eurostat database

Pozn. Kurzívou a modře jsou označeny hodnoty zobrazené v mapě za období 2018-2020

Tab. 12 Průměrný věk matky při porodu v mezinárodním srovnání, 2011-2020

Země	Kód země	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Albánie	AL	27,4	27,5	27,7	27,8	27,9	28,2	28,4	28,6		29,0
Belgie	BE	29,8	30,0	30,2	30,3	30,4	30,5	30,6	30,7	30,8	30,8
Bělorusko	BY	27,5	27,5	27,8	28,0	28,2	28,4	28,5	28,6	.	.
Bulharsko	BG	27,1	27,1	27,1	27,3	27,4	27,6	27,6	27,7	27,8	27,8
Černá Hora	ME	28,7	28,9	29,1	29,3	29,4	29,6	29,8	29,8	29,9	29,9
Česko	CZ	29,7	29,8	29,9	29,9	30,0	30,0	30,0	30,1	30,2	30,2
Dánsko	DK	30,7	30,7	30,8	30,9	31,0	31,0	31,1	31,2	31,3	31,4
Estonsko	EE	29,5	29,6	29,5	29,6	29,9	30,2	30,4	30,5	30,6	30,7
Finsko	FI	30,3	30,4	30,5	30,5	30,6	30,8	30,9	31,0	31,1	31,2
Francie	FR	30,0	30,1	30,2	30,3	30,4	30,5	30,6	30,6	30,7	30,8
Gruzie	GE	.	.	.	27,0	27,2	27,4	27,6	27,8	28,1	28,4
Chorvatsko	HR	29,3	29,4	29,6	29,8	29,9	30,1	30,3	30,4	30,5	30,6
Irsko	IE	31,5	31,5	31,7	31,8	31,9	32,1	32,1	32,2	32,4	32,6
Island	IS	30,1	30,1	30,4	30,2	30,3	30,6	30,6	30,6	30,9	30,7
Itálie	IT	31,4	31,4	31,5	31,5	31,7	31,8	31,9	32,0	32,1	32,2
Kosovo	XK	29,4	29,4	29,6	29,8	.
Kypr	CY	30,5	30,6	30,8	31,0	31,3	31,4	31,4	31,5	31,7	31,7
Lichtenštejsko	LI	31,5	32,4	31,7	32,2	31,6	32,3	31,6	32,3	32,4	32,4
Litva	LT	28,9	29,0	29,2	29,4	29,5	29,7	29,8	30,1	30,2	30,4
Lotyšsko	LV	28,7	28,8	29,0	29,2	29,4	29,6	29,7	29,9	30,0	30,0
Lucembursko	LU	30,8	31,0	31,3	31,4	31,5	31,7	31,9	32,1	32,3	32,3
Maďarsko	HU	29,4	29,4	29,5	29,5	29,6	29,6	29,8	29,8	29,9	29,9
Malta	MT	29,8	29,8	30,0	30,1	30,3	30,6	30,5	30,8	30,7	30,7
Německo	DE	30,5	30,6	30,8	30,9	30,9	30,9	31,0	31,1	31,2	31,3
Nizozemsko	NL	30,9	30,9	31,0	31,1	31,2	31,3	31,4	31,5	31,6	31,7
Norsko	NO	30,3	30,3	30,5	30,6	30,7	30,8	31,0	31,1	31,3	31,4
Polsko	PL	28,9	28,9	29,0	29,1	29,2	29,4	29,5	29,6	29,7	29,8
Portugalsko	PT	30,1	30,2	30,4	30,7	30,9	31,1	31,2	31,4	31,4	31,6
Rakousko	AT	30,0	30,2	30,3	30,4	30,6	30,6	30,7	30,9	31,0	31,0
Rumunsko	RO	27,1	27,2	27,4	27,5	27,6	27,7	27,9	28,0	28,1	28,2
Řecko	GR	30,5	30,7	30,9	31,1	31,3	31,3	31,4	31,5	31,7	31,7
Severní Makedonie	MK	28,0	28,1	28,3	28,4	28,6	28,7	28,6	28,7	28,8	28,6
Slovensko	SK	28,9	28,7	28,8	28,8	28,8	28,8	28,8	28,8	28,8	28,9
Slovinsko	SI	30,1	30,1	30,1	30,2	30,2	30,3	30,3	30,4	30,5	30,4
Srbsko	RS	28,4	28,5	28,7	28,8	29,0	29,1	29,2	29,4	29,5	29,5
Španělsko	ES	31,4	31,6	31,7	31,8	31,9	32,0	32,1	32,2	32,3	32,3
Švédsko	SE	30,8	30,9	30,9	31,0	31,0	31,1	31,1	31,1	31,3	31,3
Švýcarsko	CH	31,4	31,5	31,6	31,8	31,8	31,9	31,9	32,0	32,1	32,2
Turecko	TR	27,9	28,1	28,3	28,4	28,6	28,6	28,7	28,9	29,0	29,0
Ukrajina	UA	27,2	27,2	.	27,4	27,2	27,4	27,6	27,7	27,9	.
Velká Británie	GB	29,7	29,8	30,0	30,2	30,3	30,4	30,5	30,6	.	.
EU-27	EU-27	30,2	30,2	30,3	30,4	30,5	30,6	30,7	30,8	30,9	31,0

Zdroj dat: Eurostat database

Pozn. Kurzívou a modře jsou označeny hodnoty zobrazené v mapě za období 2018-2020

Tab. 13 Podíl živě narozený mimo manželství v mezinárodním srovnání (%), 2011-2020

Země	Kód země	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Albánie	AL
Belgie	BE	47,0	47,7	49,5	49,4	48,0	49,0	52,8	52,4	.	.
Bělorusko	BY	19,0	18,2	16,1	14,9	13,8	13,3	13,2	13,0	.	.
Bulharsko	BG	56,1	57,4	59,1	58,8	58,6	58,6	58,9	58,5	58,4	59,6
Černá Hora	ME
Česko	CZ	41,8	43,4	45,0	46,7	47,8	48,6	49,0	48,5	48,2	48,5
Dánsko	DK	49,0	50,6	51,5	52,5	53,8	54,0	54,2	54,2	54,1	54,2
Estonsko	EE	59,7	58,4	58,9	59,4	55,9	56,1	56,9	54,1	53,7	.
Finsko	FI	40,9	41,5	42,1	42,8	44,3	44,9	44,8	44,6	45,4	46,1
Francie	FR	55,8	56,7	57,2	58,5	59,1	59,7	59,9	60,4	61,0	62,2
Gruzie	GE	33,8	.	32,9	30,8	32,4	32,5	34,0	34,0	33,6	35,7
Chorvatsko	HR	14,0	15,4	16,1	17,4	18,1	18,9	19,9	20,7	21,5	22,8
Irsko	IE	33,9	35,1	35,3	36,3	36,6	36,7	37,6	37,9	38,4	.
Island	IS	65,0	66,9	.	.	.	69,6	71,2	70,5	69,4	.
Itálie	IT	23,7	25,0	26,9	28,8	30,0	31,5	32,8	34,0	35,4	33,8
Kosovo	XK	46,7	46,1	.	.	42,6	41,6	40,5	38,7	35,6	.
Kypr	CY	16,9	18,6	20,2	15,4	16,6	19,1	20,3	18,8	21,2	.
Lichtenštejnsko	LI	23,5	19,9	15,9	21,8	15,1	22,2	22,2	21,7	25,8	19,8
Litva	LT	27,7	28,8	29,5	29,0	27,7	27,4	26,7	26,4	26,8	27,0
Lotyšsko	LV	44,6	45,0	44,6	44,0	41,5	40,9	40,4	39,5	38,4	39,5
Lucembursko	LU	34,1	37,1	37,8	39,1	38,8	40,7	40,8	39,5	40,4	41,6
Maďarsko	HU	42,3	44,5	45,6	47,3	47,9	46,7	44,7	43,9	38,7	30,4
Malta	MT	23,0	25,7	25,9
Německo	DE	33,9	34,5	34,8	35,0	35,0	35,5	34,7	33,9	33,3	33,1
Nizozemsko	NL	45,3	46,6	47,4	48,7	49,8	50,4	51,0	51,9	52,4	53,5
Norsko	NO	55,0	54,9	55,2	55,5	55,9	56,2	55,7	56,4	57,6	58,5
Polsko	PL	21,2	22,3	23,4	24,2	24,6	25,0	24,1	26,4	25,4	26,4
Portugalsko	PT	42,8	45,6	47,6	49,3	50,7	52,8	54,9	55,9	56,8	57,9
Rakousko	AT	40,4	41,5	41,4	41,7	42,1	42,2	42,0	41,3	40,6	41,2
Rumunsko	RO	30,0	31,0	31,4	31,8	31,6	32,0	31,9	30,9	31,0	32,5
Řecko	GR	7,4	7,6	7,0	8,2	8,8	9,4	10,3	11,1	12,4	13,8
Severní Makedonie	MK	11,6	11,6	11,3	.	11,0	12,0	11,6	12,1	12,4	13,0
Slovensko	SK	34,0	35,4	37,0	38,9	39,2	40,2	40,1	40,0	40,1	40,7
Slovinsko	SI	56,8	57,6	58,0	58,3	57,9	58,6	57,5	57,7	57,7	56,5
Srbsko	RS	23,9	24,7	25,1	25,1	25,5	25,9	26,3	26,8	26,9	28,9
Španělsko	ES	37,4	39,0	40,9	42,5	44,5	45,9	46,8	47,3	48,4	47,6
Švédsko	SE	54,3	54,5	54,4	54,6	54,7	54,9	54,5	54,5	54,5	55,2
Švýcarsko	CH	19,3	20,2	21,1	21,7	22,9	24,2	25,2	25,7	26,5	27,7
Turecko	TR	2,7	2,6	2,7	2,8	2,8	2,9	3,0	2,9	2,8	2,8
Ukrajina	UA	21,9	21,4	.	21,1	20,6	20,1	20,5	20,5	20,5	20,5
Velká Británie	GB	47,3	47,6	47,5	47,6	47,9	47,7	48,2	.	.	.
EU-27	EU-27	37,8	38,9	40,0	41,0	41,5	42,0	42,2	42,5	42,7	.

Zdroj dat: Eurostat database

Pozn. Kurzívou a modře jsou označeny hodnoty zobrazené v mapě za období 2018-2020

